

ÉVES JELENTÉS

2004

PÉNZÜGYI SZERVEZETEK ÁLLAMI FELÜGYELETE

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének kiadványa

1013 Budapest, Krisztina krt. 39.

Telefon: 489-9100

Fax: 489-9102

Internet: www.pszaf.hu

© Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete

Minden jog fenntartva

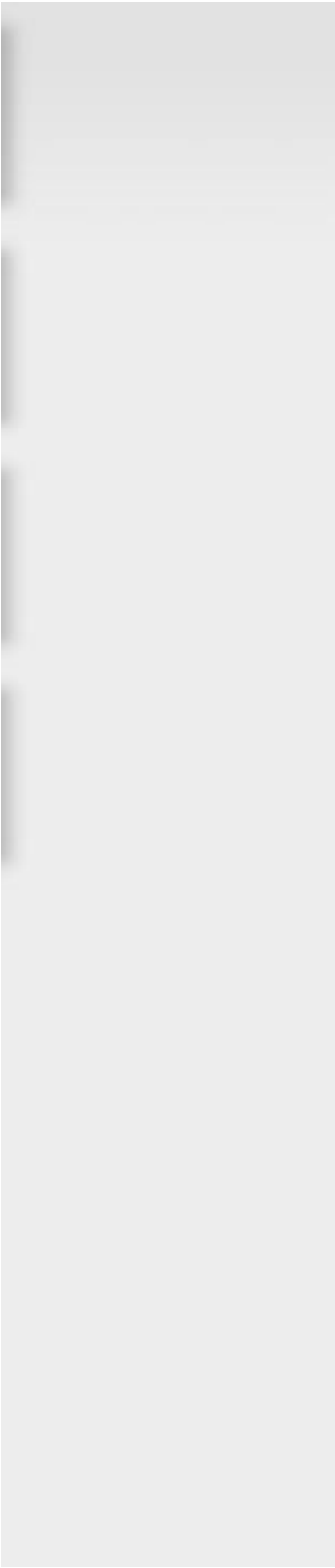
ISSN 1587-8481

ÉVES JELENTÉS 2004

PÉNZÜGYI SZERVEZETEK ÁLLAMI FELÜGYELETE

A NEMZETKÖZILEG INTEGRÁLT, HATÉKONY FELÜGYELET FELÉ

A magyar pénzügyi piac szereplői számára első-sorban az Európai Unióhoz való csatlakozás miatt emlékeztet a 2004-es év. Nincs ez másként a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének esetében sem, a korábban megindult belső integrációs folyamat immár a nemzetközi integrációval válik teljessé.

Kollégáinkra és a piac szereplőire egyaránt megterhelő feladatokat rótt a csatlakozással együtt járó munka. Az új közegbe való beilleszkedés, pedig, komoly szakmai kihívásokat jelentett.

Bár a történelemlényekben valószínűleg csak a csatlakozás és a hozzá kapcsolódó események fognak szerepelni, azért nem feledkezhetünk meg arról, hogy a Felügyelet 2004-ben is változatlanul ellátta mindazokat a feladatokat, amelyeket a magyar pénzügyi piac biztonságos működésének fenntartása megkövetelt.

A 2004-ben immár teljes körűen végzett negyedéves kockázati elemzéseink azt jelezték, hogy a pénzügyi szektor kockázatai nem romlottak. Helyszínen kívüli és helyszíni vizsgálataink sem jeleztek jelentős veszélyforrásokat.

Mindez természetesen nem jelenti azt, hogy nem volt és nincs tennivalónk. A szabályozott intézmények folyamatos felügyelete mellett, a fogyasztókat megtevesztő tevékenységek, az „álruhába” bújt intézmények veszélyei egyre fontosabbá tették a Felügyelet figyelemfelhívó, a piac minden szereplőjének magatartását befolyásoló szerepét.

Ehhez a feltétel a Felügyelet megváltozott irányítási struktúrája által teremtdött meg. A legtöbb európai felügyelethez hasonlóan a hivatal operatív vezetése elvált a stratégiai döntéseket hozó, a Felügyelet alapvető feladatait meghatározó – újonnan alakult – Felügyeleti Tanács irányítási, ellenőrző tevékenységétől.

Az év első felének zajos eseményei után kimondottan öröm számunkra, hogy az év második felében a Felügyelet jóval kevesebbszer szerepelt a napi hírekben, akkor is inkább szakmai döntéseivel. Meggyőződésem ugyanis, hogy nem a Felügyelet sajtója, még kevésbé annak mennyisége a döntő, hanem az, hogy a felügyeletére bízott piac megbízhatóan működjön.

A piac minden szereplő számára átlátható működésének megteremtése és fenntartása pedig többszereplős feladat. Egymásra vagyunk utalva abban az értelemben, hogy a Felügyelet vezetése csak jól felkészült, szakmailag elkötelezett munkatársakkal lehet eredményes, valamint a Felügyelet sem működhet hatékonyan a piacon jelen levő többi intézmény együttműködése nélkül. Határozottan állítom, hogy az átlátható, megbízható piac működésében a szereplők túlnyomó többsége a szövetségünk. Abban is biztos vagyok, hogy

ahogy 2004-ben, úgy a jövőben is számíthatunk a pénzügyi piac működésére hatással bíró más felügyelő apparátusokkal való együttműködésre.

Nem pusztán udvariassági fordulat tehát, ha a 2004. évről szóló felügyeleti beszámolónkat a köszönet szavaival ajánlom figyelmükbe:

Köszönet illeti a Felügyelet munkatársait, a bennünket segítő piaci szereplőket és társintézményeket, beleértve az Európai Unió társfelügyeleteit is, azért a munkáért, támogatásért, amely lehetővé tette, hogy az elmúlt év számos – és jelentőségét tekintve meghatározó – változása mellett, alapvető felügyelési feladatainkat megoldhattuk. Tovább mehetünk azon az úton, amely szilárd meggyőződéseim szerint elvezet bennünket egy szakmailag versenyképes, nemzetközi értelemben is integrált, átláthatóan és hatékonyan működő felügyelethez.

Budapest, 2005. július

Farkas István
a Felügyeleti Tanács elnöke

IGÉNYES SZAKMAI MUNKA, TISZTESSÉGES MAGATARTÁS

A 2004-es év az újrafogalmazott célok megvalósításának jegyében telt el a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének (PSZÁF) életében. Nem valamiféle „másik” felügyelet jött létre, hanem az eddigi értékekre – így a magasan képzett munkatársi gárdára – is építő, szerves fejlődési folyamat indult el. Mindez azt célozta, hogy a PSZÁF megfeleljen a 2004-ben elfogadott felügyeleti törvény által megszabott modern szervezeti, működési elveknek, egyúttal megtalálja helyét az Európai Unió felügyeleteinek közösségében.

A PSZÁF alapvető célként tűzte ki, hogy a piaci problémák kapcsán reakcióideje rövidebbé, intézkedései gyorsabbakká váljanak, erősödjék a megelőző funkciója. Meg kellett felelni annak az elvárásnak is, hogy a felügyelési tevékenység kiterjedjen a pénzügyi intézményeknél felmerülő valamennyi – például pénzügyi, működési, fogyasztóvédelmi – kockázat kiszűrésére is. A korszerűsítés során a Felügyelet az igényes szakmai munka és a tisztességes magatartás feltételeinek szavatolását tartotta szem előtt. A kialakult szervezeti rendben megvalósul az az egyensúly, amely minden oldalról biztosítja a hatékony felügyeleti munkát.

A „klasszikus” prudenciális felügyelést kiegészítve – a PSZÁF szervezeti struktúráján belül – nagyobb hangsúlyt kapott a piacfelügyeleti tevékenység. Ennek segítségével a PSZÁF a szolgáltatóktól a fogyasztókig a piac valamennyi szereplőjének védelme érdekében lép fel a rendellenességekkel szemben. A fogyasztóvédelmi – panaszkezelési, ügyfélszolgálati, tájékoztatási – feladatok mellett az utóbbi szervezeti rész segítségével szűrhetők ki az engedély nélküli szolgáltatók, s vizsgálhatók a bennfentes kereskedelemre utaló adatok. Az érzékeny információkat figyelő piacellenőrzési terület bonyolítja le a kiemelkedő szaktudást igénylő, gyors vizsgálatokat. Annak érdekében, hogy az eljárások gyorsabbak legyenek, és a jogi szempontok közelebb kerüljenek a pénzügyi intézmények napi gyakorlatához, mind a prudenciális, mind a vele azonos súlyú piac felügyeleti ágon belül a jogérvényesítési munka beépült az ellenőrzési, közgazdasági tevékenységbe.

A hatékonyabb munkát szolgálja a döntési mechanizmusok megváltoztatása, a döntési jogkörök decentralizálása is. Csökkent a Felügyelet operatív vezetőjéhez közvetlenül tartozó szervezeti egységek száma, a prudenciális és a piacfelügyeleti ágon működő igazgatóságok nagyobb önálló döntési jogkörrel, és ennek megfelelően nagyobb felelősséggel rendelkeznek. A PSZÁF irányítási struktúráján belül a Felügyeleti Tanács tűzi ki a Felügyelet egészének céljait, stratégiáját, és ellenőrzi azok megvalósítását is. A főigazgató vezette Hivatal ugyanakkor – a döntési folyamatokat előkészítő operatív vezetői értekezlet segítségével – a feladatok végrehajtásáért, gyakorlati menedzseléséért felel.

A PSZÁF továbbra is fenntartja az intézményalapú felügyelői struktúrát. A hierarchikus felépítés mellett azonban létrejöttek több szervezeti egység delegáltjaiból álló munkacsoportok is, amelyek – horizontális együttműködési formaként – segítik a konszolidált, az integrált és a tevékenységalapú felügyelést is. Így valósítható meg az egyre komplexebb pénzügyi szolgáltatások, innovatív termékek hatékonyabb ellenőrzése is. E gondolat jegyében tevékenykednek többek közt a bankholding felügyelői csoportok, illetve a több ágazatra is jellemző tevékenységeket – például a vagyongezelést – vizsgáló munkabizottságok.

A piaci szereplőkkel, társhatóságokkal való kapcsolataiban a Felügyelet a partneri együttműködésre, párbeszédre törekszik. Ennek jegyében 2004 őszén a Felügyelet, a Magyar Nemzeti Bank és a Pénzügyminisztérium háromoldalú megállapodást írt alá a pénzügyi rendszer stabilitását biztosító feladatok koordinálásáról. Számos konzultációra került sor a felügyelt szektorok szakmai szövetségeivel, érdekképviselőivel, amelyek a felügyeleti munkabizottságokban is képviseltetik magukat.

A piac- és fogyasztóvédelmi lépések közül kiemelendő a biztosításközvetítők hatékonyabb azonosítását segítő biztosítási ügynökregiszter elindulása és a magánnyugdíjpénztári, elektronikus, munkáltatói bevallási rendszer előkészítése, valamint a jogosulatlan pénzügyi tevékenységek vizsgálatának megerősítése. A Felügyelet 2004-ben is tájékoztató kiadványok, folyamatosan frissített termék-összehasonlító táblázatok sorával nyújtott információkat a fogyasztóknak. E célt szolgálta az ügyfélszolgálati és panaszkezelés-eljárási rend ügyfélbarátabbá, gördülékenyebbé tétele is.

Nagy figyelmet kaptak az év során a teljes hiteldíjmutató (THM) jogi meghatározásának előkészületeivel, a Bankközi Adós- és Hitelinformációs Rendszer (BAR) problémáinak orvoslásával kapcsolatos felügyeleti lépések, a jelzáloghitelezés gyakorlatával, illetve a pénzváltó ügynököket foglalkoztató bankok ellenőrzési tevékenységével kapcsolatos témavizsgálatok. A PSZÁF jelentős előkészítő szerepet vállalt abban, hogy az európai uniós szabályokat, direktívákat átültessék a magyar joggyakorlatba. Munkatársai aktívan részt vettek az Európai Gazdasági Térség felügyeleti hatóságait tömörítő szervezetek bizottságaiban folyó munka elvégzésében. Az Európai Unióval kapcsolatos információáramlás koordinálása érdekében a PSZÁF-on belül – a különböző szakterületek képviselőinek részvételével – külön EU-munkacsoport jött létre.

Az új bázeli tőkeegyezmény, a Bazel II eljárásainak hatékonyabb alkalmazása érdekében átfogó együttműködési rend kialakítása indult meg a társfelügyeletekkel, a felügyelt intézményekkel, és továbbképzési program indult a Felügyeletnél.

Minden bizonnyal a PSZÁF tevékenységének is köszönhető, hogy a bő kétezer intézményt magába foglaló pénzügyi szektorban 2004-ben a kockázatok szintje nem változott, s csökkent a magas kockázati besorolású intézmények száma.

Budapest, 2005. július

Marsi Erika
főigazgató

A PÉNZÜGYI SZERVEZETEK ÁLLAMI FELÜGYELETÉNEK VEZETŐI

Az első sorban:

Marsi Erika
főigazgató

Farkas István
a Felügyeleti Tanács elnöke

A hátsó sorban (balról jobbra):

Varga Csaba
főigazgató-helyettes

Dr. Schiffer Péter
főigazgató-helyettes

Náray László
a Felügyeleti Tanács tagja

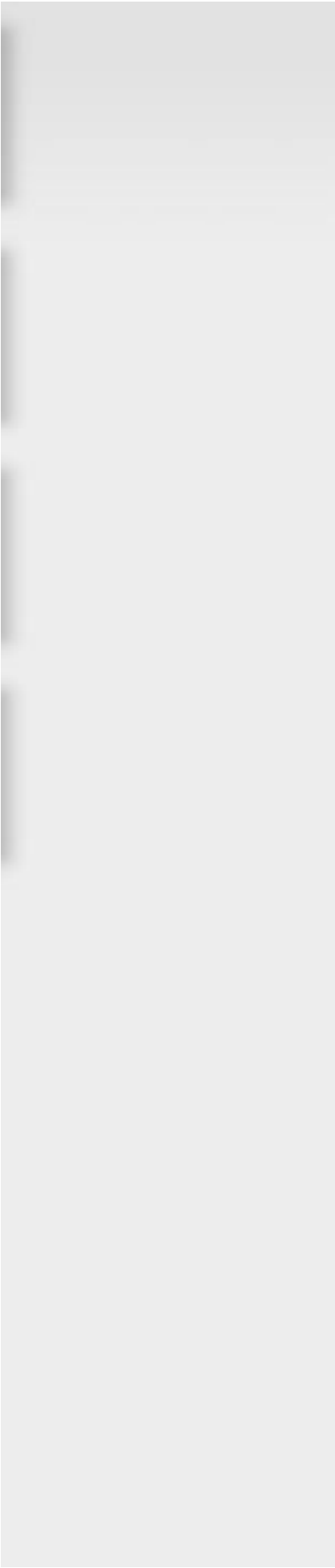
Miklós Gábor
a Felügyeleti Tanács tagja

Dr. Asztalos László György
a Felügyeleti Tanács tagja

Dr. Király László György
a Felügyeleti Tanács tagja

BEVEZETÉS.....	13
I. KIEMELT KOCKÁZATOK	15
A. Lakosság.....	15
Hitelezés	15
Lakáshitelek	15
Gépjárműhitelek	16
Pénzkölcsönök	16
Biztosítás	17
Kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás	17
Befektetési egységekhez kötött életbiztosítások (unit linked)	17
Nyugdíjpénztárak.....	18
B. Vállalkozások	18
Lakásprojektek finanszírozása	18
Mezőgazdasági biztosítások	18
C. Több ügyfélcsoportot érintő kockázatok.....	18
Devizahitelek	18
Interneten keresztüli műveletek	19
Határon átnyúló szolgáltatások	19
D. Piaci kockázatok.....	20
E. Intézményi kockázatok.....	20
Növekvő hitelbetétarány.....	20
A pénzintézetek nyereségtörekvései	20
Csoportkoncentráció	21
II. FONTOSABB PÉNZÜGYI FOLYAMATOK 2004-BEN	23
Pénzügyi intézmények.....	23
Hitelezés, forrásgyűjtés	23
Portfólióminőség	27
Eredményesség, jövedelmezőség	28
Tőkehelyzet	31
Intézményi befektetők.....	32
Az intézményi befektetők működése.....	33
Befektetési alapok	33
Befektetésekkel kombinált (unit linked) életbiztosítás	33
Magánnyugdíjpénztárak, önkéntes nyugdíjpénztárak	34
Az intézményi befektetők tevékenységének összehasonlítása (hozam, portfólió)	34
Befektetési alapok	34
Befektetésekkel kombinált (unit linked) életbiztosítás	36
Magánnyugdíjpénztárak, önkéntes nyugdíjpénztárak	37

III. A FELÜGYELET 2004. ÉVI MŰKÖDÉSÉNEK TAPASZTALATAI	39
<i>A Felügyelet céljai, feladatai</i>	39
<i>Prudenciális felügyelet</i>	39
Kockázatértékelés, vizsgálati tapasztalatok	39
Pénzügyi szektor	40
Tőkepiac	41
Biztosítási szektor	41
Pénztári szektor	42
Jelentősebb témavizsgálatok	42
Jogérvényesítési tevékenység	43
<i>Piaci folyamatok felügyelése</i>	43
Engedélyezési tevékenység	43
Piac- és fogyasztóvédelem	44
Ügyfélpanaszok	45
Fogyasztók tájékoztatása	46
<i>Szabályozási és jogalkotási tevékenység</i>	47
Az európai uniós szabályok, direktívák átvétele	47
A Felügyelet feladataiból adódó jogszabály-módosítások	48
<i>A Felügyelet vezetési és irányítási rendszere</i>	49
Belső szabályozás	50
A Felügyeleti Tanács működése	51
A Felügyelet gazdálkodása	52
<i>Belföldi együttműködések és konzultációk</i>	53
<i>Külföldi együttműködések és konzultációk</i>	54
Európai uniós együttműködések	54
Az Európai Unión kívüli együttműködések	54
MELLÉKLETEK	57
STATISZTIKAI FÜGGELÉK	59

Új szerkezetben jelentkezünk.

*Figyelmünk elsősorban
a kockázatokra irányul.*

*Több száz felügyeleti vizsgálat
eredményeit összegeztük.*

*A kockázatközpontú szemlélet
az integrált felügyelet alapja.*

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének (a továbbiakban: a Felügyelet) 2004. évi jelentése sok szempontból eltérő a korábbiaktól, de reményeink szerint legalább ugyanannyi szempontból hagyományteremtő, mintaadó is.

Nem tekinthetünk el attól, hogy az elmúlt esztendő rendhagyó volt, hiszen néhány egyszeri, de jelentős esemény történt az év során. Nyilvánvalóan kiemelkedő hatású 2004. május 1-je, amikor Magyarország az Európai Unió teljes jogú tagjává vált, és amióta a Felügyelet az európai pénzügyi felügyeleti hálózatának egyenrangú intézményeként működik. Az integrált felügyeleti szerep kiteljesedése, a Felügyelet irányítási rendszerének módosulása a másik olyan körülmény, amelyre a jelentésnek figyelemmel kellett lennie.

Az éves jelentés összeállításánál két szempont vezérelt bennünket. Szeretnénk bemutatni:

- a felügyelt szektorok legfőbb, kockázat szerinti jellegzetességeit,
- a Felügyelet tevékenységét, 2004. évi működését.

A felügyelt szektorokról szóló fejezet a kiemelt kockázatok bemutatására törekszik. Az egyes kockázatokot ügyfélcsoportok, illetve intézmények szerint csoportosítjuk. A kockázatok bemutatása egyaránt tartalmazza az ügyfelek és a kibocsátó szervezetek kiemelt kockázatait.

A jelentésnek ezek a részei szervesen illeszkednek a Felügyelet tevékenységéről szóló beszámoló részekhez. A pénzügyi piacok jellemző folyamataiból meghatározott szempontok alapján válogatott kockázatok elemzése ugyanis a Felügyelet által 2004-ben végzett mintegy négyszáz átfogó, cél- és rendkívüli vizsgálat megállapításainak feldolgozására és értékelési tapasztalataira épül. (Ennek a résznek az összeállításánál a brit felügyelet (FSA) Risk Outlook című kiadványát tekintettük mintának.) Ha felügyeleti munkánkat jól végeztük, akkor ezek az elemzések alkalmasak a piac főbb kockázatainak leírására, azaz a felügyeleti tevékenység legfontosabb elemének bemutatására.

A korábbi évektől eltérően most nem számolunk be részletesen az egyes szektorok tevékenységéről. Ezt szeretnénk elkerülni, hiszen a szektorok tevékenysége nem jellemzi a Felügyelet munkáját. Megtehetjük ezt azért is, mert a Felügyelet feladatának megfelelően a felügyelt szektorokról év közben rendszeresen, részletes statisztikák, elemzések közreadásával adunk információt.

Az éves jelentés szerkezetével is jelezni szeretnénk a Felügyelet kiteljesedett integrált jellegét. Már a kockázatok bemutatása is ezt tükrözi – hiszen a kockázat az a legkisebb, a pénzügyi szektor minden szereplőjére jellemző alapegység, amelyre az integrált felügyelet építeni tud –, de ezt a logikát követjük a jelentés második részében is, amikor az egyes pénzügyi termékcsoportokra koncentrálunk.

Nem az összes, a piacon jelen lévő termékkel, hanem csak azokkal foglalkozunk, amelyek az elmúlt időszakban fontos szerepet tölthettek be a hazai pénzügyi világban. A termékeket a kibocsátó intézmény jellege alapján két csoportban elemezzük. Elsőként a bankok, a takarékszövetkezetek és a pénzügyi vállalatok (együtt pénzügyi intézmények) által kínált hitel- és betéttermékeket tárgyaljuk. Másodikként az intézményi befektetők főbb termékeit tekintjük át:

*Korszerű felügyelet,
két blokkban.*

a befektetési jegyeket, életbiztosításokat, befektetésekhez kötött biztosításokat, nyugdíjpénztári szerződéseket. A termékek és szolgáltatások minőségét, megbízhatóságát, kockázatait természetesen érdeemben befolyásolják az azokat kibocsátó intézmények működési jellemzői. Elsősorban portfóliójuk minősége, jövedelmezőségük, tőkeellátottságuk a meghatározó. Ezért a kiválasztott termékeket kibocsátó intézményeket hagyományos szektorokba csoportosítva röviden áttekintjük a fenti mutatók alapján.

Az éves jelentés harmadik része a Felügyelet szűkebben vett tevékenységének bemutatását tartalmazza. Beszámolunk a Felügyelet két részének, a Felügyeleti Tanácsnak és a Hivatalnak a felépítéséről, vezetési–irányítási rendszeréről és a 2004. évi működés legfontosabb tapasztalatairól. Tájékoztatást adunk a két nagy terület – a prudenciális és a piacfelügyeleti blokk – felügyeleti tapasztalatairól. Számot adunk gazdálkodásunkról és a Felügyelet uniós kapcsolatairól, részvételéről csakúgy, mint a hazai kapcsolatok alakulásáról az európai integrációs együttműködésben, a különféle bizottságokban és munkacsoportokban.

A. LAKOSSÁG

Hitelezés

A lakosság egyre jobban eladósodik.

Jövőbeli jövedelmünket költjük.

Az elmúlt évben tovább folytatódott a lakosság pénzintézetekkel szembeni eladósodásának növekedése. A lakosság rendelkezésére álló jövedelméhez, különösen a szabad rendelkezésű jövedelmekhez képest ez az arány már kifejezetten magas. Ez az állítás annak ellenére igaz, hogy a növekedés mértéke 2004-ben kisebb volt, mint az előző években és az eladósodottság GDP-hez viszonyított mértéke az EU-15 országainak átlagánál jóval kisebb.

Az elmúlt két-három év intenzív lakossági eladósodása – a lakosság tartozásainak aránya a GDP-hez viszonyítva közel négyszeresére nőtt 2000 óta – hosszabb távra meghatározza a lakossági fogyasztás és megtakarítás pályáját. Az esedékes hitel és kamattörlesztések egyfajta kényszerű megtakarítást jelentenek, amit a hiteladósoknak aktuális jövedelmi helyzetüktől függetlenül teljesíteniük kell a hitelt nyújtó pénzintézet felé. A hiteladósok többszázresz tömegének jövedelmi helyzete, és főként ennek szóródása sok bizonytalanságot tartalmaz. Ezt a kockázatot a GDP-növekedés esetleges mérséklődése felerősítheti. A szabad rendelkezésű jövedelmek átlagosan alacsony hányada miatt, számos adósnál a törlesztési kötelezettség a jövőben *a nem szabad rendelkezésű, a folyó fogyasztásra szánt jövedelmeket is érintheti, és ez már megnövelheti a vissza nem fizetés kockázatát.*

A lakosság hitelei olyan kockázatként jelennek meg, amelynek mértéke erősen függ a hiteladósok számától, a kihelyezett hitelek mértékétől és átlagos futamidejétől. Ilyen értelemben a hitelezők kockázata – a hitelnövekedés lassulása ellenére – az elmúlt évben tovább nőtt, bár ennek mértéke nem ad okot nagyobb aggodalomra. Növelheti a pénzintézetek hitelezési kockázatát, hogy a hitelkamatok gyorsan csökkenő infláció mellett magas szinten rögzülnek. A lakossági hitelezés növekvő kockázataira utal a BAR listán szereplő lakossági adósok rohamosan növekvő száma.

Lakáshitelek

A lakossági hitelek generálta kockázatok elemzéséhez célszerű hitelcélok szerint csoportosítva vizsgálni a kihelyezéseket. A legnagyobb arányú összetevőt továbbra is a lakáshitelek képezik. Bár növekedési ütemük lassult, 1900 milliárd forintos állományuk 2004 végén a lakossági bankhitelek közel 70 százalékát tette ki. A lakáshitelek kockázata nálunk nemzetközi mércével is alacsonynak tekinthető. Ennek egyik legfontosabb oka, hogy ezeknek a hiteleknek négyötöde állami támogatásban részesül, és ezek kamata maximált. Még tavaly is a lakáshitelek zömét a támogatott hitelek tették ki. A támogatott körben a futamidő alatt a kamatok csak lefelé mozoghatnak. A piaci kamatozású hitelek aránya még mindig alacsony, bár növekvő tendenciát mutat. Ezek zöme változó kamatozású devizahitel, viszonylag rövid kamatátárazási periódussal.

*A lakossági hitelekben
a legnagyobb részt továbbra is
a lakáshitelek képezik.*

*A gépjárműkereslet megtorpant,
a gépjárműhitelek piacán
a verseny egyre élesebb.*

*A gépjármű-finanszírozók egyre
nagyobb kockázatot vállalnak.*

*Rohamosan terjednek
a gyorskölcsönök.*

Bár az újonnan nyújtott lakáshitelek volumene tavaly csökkent, az új lakásépítések száma nőtt. Ennek ellenére az ingatlanpiac nyugodt, inkább lanyha maradt, bár egyes szűkebb szegmenseiben folytatódott az árnövekedés. *A lakáshitelek hitelintézeti kockázatát mérsékli, hogy az ingatlanpiacokon belátható időtávon érdemi árcsökkenés kialakulásának veszélye nem fenyeget.* Ebből következően az ingatlan fedezetek értékének jelentős csökkenésével sem számolunk rövid távon, tehát nem látszik valószínűnek az sem, hogy a hitelfedezet-érték aránya átlagosan ötven százalék fölé nő.

Gépjárműhitelek

Az elmúlt években nemcsak a lakások, hanem a gépjárművek kereslete is nagy mértékben növekedett. A keresletnövekedés a csúcsát az elmúlt év közepén érte el, azóta mind az új, mind a használt gépkocsik piacán visszaesés tapasztalható. A gépjárművek zömét, ma már hitelfinanszírozással kiegészítve vásárolják. Szemben a lakásfinanszírozással itt a hitelfedezet-arány száz százalékig terjedhet. Igen elterjedt a deviza alapú hitelezés, és nagyon változatos képet mutatnak a futamidők és más hitelezési feltételek. A kereslet erőteljes visszaesését a hitelezők különféle vevőcsalogató módszerekkel próbálták és próbálják ellensúlyozni. Csak a legutóbbiakat említve, ilyen a „no casco” és a tíz évnél hosszabb futamidő. Az elmúlt év slágere volt a nulla, teljes hiteldíj-mutatós hitel. Ezeknél a hiteleknel nem egy esetben a hitelező pénzintézet, többségében pénzügyi vállalat, nincs fedezve: a kint lévő hitelösszeg magasabb, mint a gépjármű pillanatnyi piaci értéke.

A nagy lízingcéggel rendelkező bankoknál 2004. folyamán a Felügyelet dolgozói kiemelt figyelmet fordítottak az agresszív piacszerzés következtében ugrásszerűen megnőtt portfóliókból és az autópiacon jelenlegi stagnálásából adódó kockázati következmények vizsgálatára. A különféle ügyfélcsalogató módszerek, a dealer-finanszírozás anomáliái a hitelezési szigor lazulását vonták maguk után, amelynek kedvezőtlen hatásai a tavalyi évben még csak visszafogottan jelentkeztek. Elképzelhető, hogy a piaci lehetőségek várható további szűkülése 2005-ben már erőteljesen befolyásolja az érintett cégek jövedelmezőségét, az ügyfélportfólió minőségét.

További kockázatot jelent a finanszírozók számára, hogy az elmúlt hónapokban gyorsan nőtt a nem vagy késedelmesen fizetők száma, a gépjárműhitelek minősége romlott. Bár a fedezetként szolgáló gépkocsi viszonylag könnyen végrehajtható, tárolása és főként újraértékesítése jelentős többletköltségeket okozhat. A belátható jövőben a gépjármű-finanszírozás a hitelezők részére viszonylag kockázatos piacnak fog számítani, és kénytelenek lesznek ehhez igazítani üzletpolitikájukat.

Pénzkölcsönök

Az utóbbi időben a Felügyelet rendelkezésére álló adatok szerint a hitelpiacokon „határvidékén” viszonylag nagy számban tűntek fel olyan pénzkölcsönzők, akik nagyon magas kamatra, rövid futamidőre, nagyon gyorsan, viszonylag kisösszegű kölcsönöket nyújtanak. Ezek általános felhasználású hitelek, amelyeket általában a megélhetés finanszírozására fordítanak az adósok. A hitelt terhelő kamat és díjak könnyen adósságcsapdába kényszeríthetik a hitelfelvevőket. Ezeket a kölcsönöket tipikusan pénzügyi vállalkozások nyújtják. Nagyon valószínű, hogy az utóbbi időben minimális szükséges tőkével (ötven millió

forint) alakult pénzügyi vállalkozások alapvetően pénzkölcsönzéssel kívánnak foglalkozni. Ebben a folyamatban – mivel a hitelfelvevők nem minden esetben számolnak a gyors forráshozjutás későbbi terheivel – a Felügyelet az ügyfelek számára fokozott kockázatot lát.

Biztosítás

Kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás

A KGFB-piac egyre mobilabb.

A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításhoz az ügyfelek maguk választhatják ki azt a biztosítót, akivel szerződnek. A KGFB-szerződések egy évre szólnak. Tavaly az új szabályozás értelmében egy hónapra rövidült az az idő, ami alatt az ügyfelek biztosítót válthattak. Ugyanakkor a tájékoztatás sok esetben elégtelen volt, a biztosítók olyan „gumi tarifákat” jelentettek meg, amelyek nem tették lehetővé a díjtételek korrekt összehasonlítását. A választás kockázatát tovább növelte, hogy egyes kisebb biztosítók, illetve egyesületek túlvállalkoztak a KGFB terén, és ez veszélyeztetheti a KGFB-hez kapcsolódó szolgáltatások minőségét ebben a körben.

Befektetési egységekhez kötött életbiztosítások (unit linked)

*Biztosítás, befektetés,
adókedvezmény együtt.*

A befektetési egységekhez kötött életbiztosítás (unit linked) olyan kombinált életbiztosítási termék, amelynél a biztosító a biztosítási szerződés alapján képzett biztosítástechnikai tartalékot befektetési céllal kezeli. Az ügyfél befizetéseit azonosítás után a biztosító egységekre váltja át, amelyek a haláleseti kockázat és a költségek fedezetéül szolgáló rész levonása után az ügyfél egyéni „számlájára” kerülnek.

Az elmúlt évben ismét kiéleződött a verseny a unit linked piacokon. Ráadásul itt nemcsak a hazai biztosítók versenyeznek egymással az ügyfelekért, hanem különféle – többségükben bankok által működtetett – befektetési alapok is. A verseny a relatíve szűkülő lakossági megtakarításokért folyik. A termékek egyre bonyolultabbá válnak, ami az ügyfelek számára nagyobb, vagy csak fel nem ismert kockázatot jelent. A kockázatokat mérséklő, alaposabb információ, transzparensabb működés azonban ezzel arányosan nem erősödött. Az ügyfelek kockázata mellett a intézmények kockázatát növeli, hogy az utóbbi időben ismét megjelentek a különféle hozam- és tőkegaranciás befektetések, amelyek a biztosítók piaci kiszolgáltatottságát fokozzák.

Az elmúlt évben a biztosítási piacon sorra jelentek meg a tőkepiaci befektetések tulajdonságait egyre inkább magukon hordozó termékek, amelyek tőke-, illetve tőke- és hozamgaranciával csak bizonyos időszakban vásárolhatóak. Megfigyelhető volt, hogy a biztosítások mögött álló eszközalapokra vonatkozó befektetési politikát az egyes biztosítók egymástól – néhol jelentősen – eltérő mélységben ismertetik, illetve teszik a biztosítási szerződések részévé. Néhány biztosítónál a vizsgált befektetési egységekhez kötött életbiztosítások szerződési feltételei keretjelleggel sem tartalmazták az ügyfél által választható eszközalapok befektetési politikáját, az eszközalapok lehetséges összetételére vonatkozó megállapodást. Az alkalmazott ügyfél-tájékoztatók csak címszavakban feleltek meg a Bit.¹ mellékletében meghatározott követelményeknek.

¹ 2003. évi LX. törvény a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről.

Mennyi lesz a nyugdíjunk a pénztártól?

Nyugdíjpénztárak

A nyugdíjpénztárakkal kapcsolatban a legfontosabb kockázat, hogy olyan hosszú távú, speciális célú megtakarításokról van szó, ahol a tagok vagyonának befektetési szerkezete a pénztár működésének átláthatósága meghatározó fontosságú.

A hosszú távú hozamokat is befolyásoló kockázat a működési és a vagyongazdálkodási költségek alakulása, ahol nem elsősorban a költségek szintje, hanem azok – a vagyongazdálkodási piacot is torzító – eltérései hordoznak kockázatot.

Kiemelt kockázatnak tekintettük 2004-ben az önkéntes pénztáraknál az esetleges nagymértékű tagszámcsökkenést, ez azonban nem igazolódott be, a taglétszám enyhén nőtt az elmúlt évben. Továbbra is hosszú távú kockázatnak tekinti a Felügyelet a magánnyugdíjpénztáraknál, hogy mennyire lesznek képesek demográfiai kockázatot is tartalmazó (életjáradék vagy határozott időtartamú) nyugdíjjáradékot folyósítani.

B. VÁLLALKOZÁSOK

Lakásprojektek finanszírozása

A lakásépítési piac telített, és ez növekvő kockázatot jelent a finanszírozóknak.

A lakáshitelezés kockázataihoz szorosan kapcsolódnak a lakásépítési vállalkozásokat finanszírozó vállalkozói hitelekben rejlő potenciális veszteségek. Ezek körében a lakáshitelezésnél magasabb szintű és növekvő kockázatot lát a Felügyelet, elsősorban az építési piacon kialakult általános túlkínálat miatt. Ezt a globális többletkínálatot erősíti bizonyos szerkezeti meg nem felelések, például a lakóparkok gyorsan emelkedő kínálata. A túlkínálat, az eladatlan új lakások számának növekedése növeli a finanszírozók kockázatát.

Mezőgazdasági biztosítások

Megszűnő állami szerep.

2004-ben megszűnt a mezőgazdasági biztosítások állami támogatása. A korábbi rendszerben az állam a biztosítási díj harminc százalékát átvállalta az állatállomány és a mezőgazdasági termények védelmére köthető agrárbiztosítások esetében. Ha nem keletkezett kár, a gazdának a fennmaradó hetven százaléknál is kevesebbet, a díj alig negyven százalékát kellett saját zsebből kifizetniük. Az állami támogatás megszűnésével a gazdák tömegesen mondták vissza szerződéseiket a biztosítóknál. Ennek következtében károkockázatuk jelentősen megnőtt.

C. TÖBB ÜGYFÉLCSOPORTOT ÉRINTŐ KOCKÁZATOK

Devizahitelek

Népszerűek a devizahitelek, olcsóbbak, de milyen nagy a tényleges kockázatuk?

Az elmúlt évben a vállalati körben tovább nőtt, a lakossági körben pedig rohamosan emelkedett a devizában, illetve devizaalapon nyújtott hitelek volumene és részaránya. A lakossági hitelekben belül a gépjárműhitelek túlnyomó többsége devizahitel, de megjelentek ezek a hitelek a jelzáloghitelek között is. A vállalati körben különösen a kis- és középvállalkozások devizahitelezésének növekedése figyelemreméltó. A devizahitelek fő vonzerejét a forintnál jóval alacsonyabb kamatok és a hosszabb ideje stabilan erős forint képezik. Ezekben a tényezőkben rejlenek kockázataik is: a külföldi kamatok növekedhetnek, a forint gyengülhet.

Árfolyamkockázat azoknál az ügyfeleknél merül fel, akiknek nem az adott devizában vannak bevételeik. A lakosságot és a kisvállalkozások jelentős részét ilyen ügyfélnek tekinti a Felügyelet.

A számítások szerint a devizahitelek esedékes visszafizetési terhe csak jelentősebb árfolyam és kamatváltozások mellett nő meg jelentősen, figyelemmel a hazai átlagos törlesztési összegekre. Ennek ellenére a Felügyelet a lakossági szabad rendelkezésű jövedelmek korlátozottságára való tekintettel kockázatnak tekinti, hogy az árfolyam (és/vagy a deviza kamatok) változása esetén a hitelek visszafizetésére való képesség és készség csökkenhet.

Ezt a kockázatot úgy lehet mérsékelni, ha a fogyasztók minél szélesebb köre teljes mértékben tudatában van a devizahitelek sajátos kockázatainak. A teljes transzparencia nemcsak az ügyfelek érdeke, hanem a hitelezőké is, mivel a devizahiteleknél az ügyfelek által vállalt árfolyamkockázat kedvezőtlen körülmények bekövetkezte esetén az ő hitelezési kockázatává válik.

Interneten keresztüli műveletek

Bankok a hálón, újfajta speciális kockázatok.

Jelenleg közel félmillió ügyfél rendelkezik internetes kapcsolattal pénzügyi intézményekhez, nagyjából bankokhoz, kisebb részt biztosítókhoz. Az ügyfelek többsége még nem végez pénzügyi műveleteket a hálón keresztül, csupán számlájáról, befektetéseiről tájékozódik. Ugyanakkor már megjelentek az internetes visszaélések sajátos formái is. A szolgáltató pénzintézetek a fejlett technikát alkalmazva próbálják minimálisra szorítani az internetes csalások lehetőségét, de teljes biztonságot nem tudnak biztosítani.

Újronnan felmerülő, és fokozatosan teret nyerő probléma az Interneten keresztüli biztosítási termékértékesítés során a Polgári Törvénykönyvben előírt, írásbeli biztosítási szerződéskötésre, illetve a Bit.-ben előírt, írásbeli ügyfél-tájékoztatásra vonatkozó szabályok nem teljes körű betartása.

Határon átnyúló szolgáltatások

Az európai gazdasági térben versenyeznek a hazai pénzintézetek.

Tavaly május elseje után az európai útlevél alapján az unióban bejegyzett pénzügyi szervezetek egyszerű regisztráció után szabadon nyújthatnak határon átnyúló szolgáltatásokat Magyarországon. Számos bank, biztosító, értékpapírcég jelentette be ilyen jellegű tevékenységét. A tapasztalatok arra utalnak, hogy a tényleges szolgáltatásnyújtás szintje még alacsony. A határon átnyúló szolgáltatásokkal kapcsolatban két sajátos kockázat jelentkezik: a szolgáltató üzleti, személyi háttere és a szolgáltatások pontos tartalma. Az elsőnek említett kockázat mérséklése érdekében a Felügyelet a lehető legrövidebb időn belül közzéteszi honlapján a bejelentkezett külföldi szolgáltatót. A másodiknak említett kockázatot mérsékli a magyar nyelvű tájékoztató kötelező előírása, a közjóra vonatkozó szabályok. Ennek ellenére egyes esetekben előfordulhat, hogy az ügyfél a határon átnyúló szolgáltatások igénybevételénél nincs teljesen tisztában a termék sajátosságaival, és ez később többletköltségeket okozhat számára.

*Nemkívánatos szereplők a pénz-
és tőkepiacokon.*

*Vigyázat! Álcázott
piramisjátékokkal kínálhatják
meg!*

*A lakossági betétek elmaradó
növekedését külföldi források
pótolják.*

*A pénzügyi vállalatok továbbra is
fenn akarják tartani kiugró
jövedelmezőségüket.*

D. PIACI KOCKÁZATOK

A szigorúan szabályozott és felügyelt piaci szereplők mellett, minden működő piacgazdaságban, rendre feltűnnek a szabályokat megkerülő, vagy egyenesen illegálisan működő szereplők. Az ilyen jellegű tevékenység részben a fogyasztók bizalmának csökkentése, részben a szabályozott piac versenyhelyzetének torzítása miatt is jelentős kockázatot hordoz, miközben a felügyelet kezében lévő eszközök hatékonysága sokszor korlátozott.

A kockázatok eddigi leírásánál is nagy hangsúlyt helyeztünk az átláthatóság követelményére, hiszen a szabályozott piac kevésbé transzparens volta azzal, hogy vonzza a szürke, fekete zóna szereplőit az egyik legnagyobb kockázati tényező.

Bár a magyar piac pénzmosás szempontjából nem jelentősen fertőzött, időről időre előfordul illegális jövedelmek kifehérítésére való törekvés. Ez általában nem magában álló tevékenység, hanem más jogellenes tranzakciók kísérője.

A szabályok megkerülésében fellelhető „kreativitás” elsősorban nem a hitelnyújtás, hanem a betétgyűjtés és a befektetési szolgáltatások vidékén jellemző. Ezekben az ügyekben az a közös, hogy megnő a piaci kockázata az ilyen jellegű tevékenységeknek, ha a szabályozott intézmények sem eléggé transzparenssek, illetve, akkor, ha a hatóságok megelégszenek a kötelező, formális jogi követelmények betartásával.

E. INTÉZMÉNYI KOCKÁZATOK

Növekvő hitelbetétarány

Az elmúlt évben a hitelintézetekben tovább nőtt a hitelbetétarány. Ez a folyamat a bankok továbbra is tartó hitelexpanziójával és a lakossági megtakarítások, főként a bankok felé irányuló betétmegtakarítások tartósan alacsony szintjével magyarázható. A bankoknál a hitel eszközökön belüli aránya meghaladja mind az EU-15, mind az újonnan csatlakozott országok átlagát. Az eszközökön belül növekvő hitelarány a bankok többségénél nem okoz szűkös likviditást. A bankok a lassan növekvő lakossági forrásokat külföldi forrásokkal pótolják. Ez önmagában kockázatonövelő tényező. Ezt a kockázatot azonban mérsékli az a tény, hogy a külföldi források zöme nem betét, hanem hitel, mégpedig éven túli lejáratú hitel, amely feltételezhetően zömmel a külföldi anyabankoktól származik. A bankok betétgyűjtését nemcsak a lakosság alacsony megtakarítási hajlandósága, hanem a belföldi és a külföldi kamatszint közti különbség is fékezi. A bankoknak kifejezetten „megéri” külföldről olcsó forrásokat felvenni, többek közt ezért csökkentik gyorsabban a betétek kamatszintjét, mint a hitelekét.

A pénzügyi vállalatok nyereségtörekvései

A bankok és a pénzügyi vállalatok már 2003-ban is kiugró eredményt értek el. A jövedelmezőségi szint a bankoknál tavaly jelentősen nőtt, a pénzügyi vállalatoknál csökkent, de nagyon magas maradt. A biztosítók mindkét évben magas, húsz százalékos fölényes nyereséget értek el. Számos tényező utal arra, hogy az idén a pénzügyi vállalatok jövedelmezősége alacsonyabb lesz, mint az előző években volt. A hitelintézeteknél mérséklődni fog a hitelek expanziója, szűkül

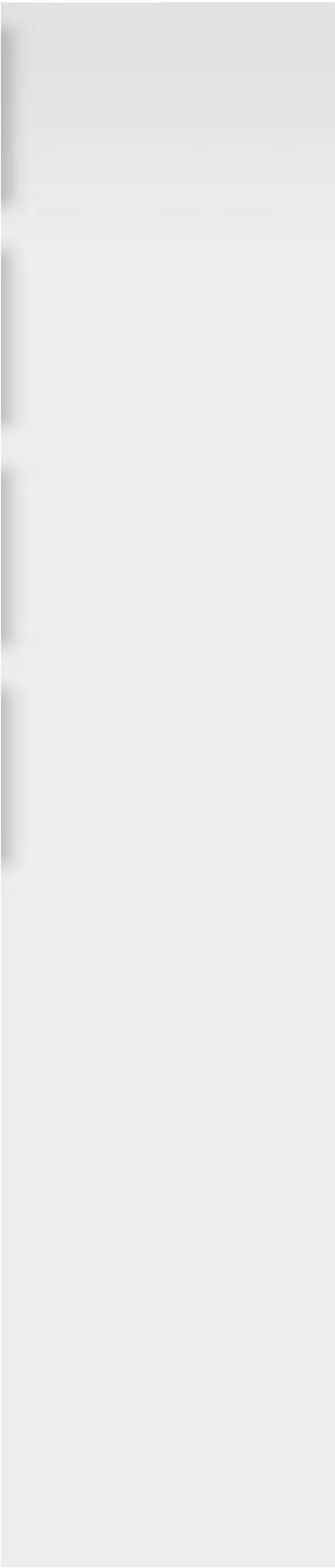
A pénz- és tőkepiacokat nálunk is zömében nemzetközi pénzügyi csoportok uralják.

a kamatrés, a biztosítóknál a gépjármű és a lakáskereslet visszaesése mérsékelheti a díjbevételek növekedését.

Előfordulhat, hogy a jövedelmezőség esetleges csökkenését a pénzügyintézetek a magasabb kockázatú tranzakciók fokozottabb, esetenként túlzott vállalásával ellensúlyozzák. Gyakrabban előfordulhat a vállalati hitelezés körében, hogy a fundamentumok kevésbé alapos vizsgálata után nyújtanak hitelt. A lakossági hitelezés különböző típusainál tovább bővíthetnek az ügyfélcsalogató akciók. A verseny intenzitását nemcsak a nyereségnövelési kényszer és a vele társuló kockázattétvágy növelheti, hanem az uniós csatlakozás után megnyílt széleskörű belépési lehetőségek várható nagyobb fokú realizálása is. Az idei év eddig eltelt időszakában több külföldi fiók jelezte piacra lépési szándékát, köztük olyan is, amely eddig semmilyen formában nem működött nálunk.

Csoportkoncentráció

2004 végén 20 csoportot azonosítottunk, amelyekben egy-egy hazai anyaszervezet, illetve közös külföldi tulajdonos (közvetlen vagy közvetett) irányításával összesen 231 szervezet tevékenykedett. Az így azonosított csoportok 17 hitelintézet, 15 biztosító, 4 befektetési vállalkozás, negyven pénzügyi vállalkozás, 124 befektetési alap és 31 nyugdíj-, illetve egészségpénztár részvételével jöttek létre. Az anyaszervezet szerepét e húsz csoport közül 13-ban hitelintézet, öt esetben biztosító, két esetben pedig befektetési vállalkozás tölti be. Mivel ez a húsz csoport a pénzügyi szektor által közvetített tőkék növekvő – 2004-ben már 84,5 százaléknyi – hányadát reprezentálja, továbbá mert egy-egy csoporton belül átlagosan több mint 10 különböző pénzügyintézet van, a csoportok, illetve a csoporton belüli kockázatok kezelésének rendszerszintű jelentősége van.

II. FONTOSABB PÉNZÜGYI FOLYAMATOK 2004-BEN

Az előző fejezetben összefoglalt lényeges kockázatok részletesebb alátámasztását is tartalmazza ez a fejezet, amelyben a pénzügyi piacok legfőbb jellemzőit intézményi megközelítésben is bemutatjuk.

PÉNZÜGYI INTÉZMÉNYEK

Hitelezés, forrásgyűjtés

A pénzügyi közvetítést végző pénzügyi szervezetek – bankok, szövetkezeti hitelintézetek, pénzügyi vállalkozások, befektetési vállalkozások, biztosítók és pénztárak – közül a hitelek döntő részét a bankok nyújtják, mellettük említésre méltó nagyságrendben a pénzügyi vállalkozások és szövetkezeti hitelintézetek vállalnak szerepet. Bár jelzáloghitel nyújtására biztosítóknak is van jogi lehetőségük, ezzel gyakorlatilag nem élnek. A befektetési vállalkozások által kínált befektetési hitelek, a pénztárak tagi kölcsönei elenyésző mértékűek.

A bankok, pénzügyi vállalkozások és szövetkezeti hitelintézetek (továbbiakban pénzügyi intézmények) hitelezési tevékenysége az ezredforduló utáni években gyorsult, majd 2004-ben lelassult. A 2004. évi növekedési ütem azonban csak a 2003. évi felfokozott növekedéshez képest értékelhető mérsékeltebb ütemű növekedésnek, hiszen a pénzügyi intézmények összesített hitelállománya 2004-ben is közel 19 százalékkal gyarapodott. Ez sem önmagában, sem a GDP-növekedéshez viszonyítva nem elhanyagolható.

A pénzügyi intézmények összes hitelállománya

Megnevezés	Állomány (milliárd Ft)		Index (%)
	2003. 12.	2004. 12.	2004. 12. / 2003. 12.
Bankok	8124,9	9483,2	116,7
Szövetkezeti hitelintézetek	407,7	502,0	123,1
Pénzügyi vállalkozások*	1085,7	1429,2	131,6
Összesen	9618,3	11414,4	118,7

* ügyfelekkel szembeni követelések

A bankok fő törekvése a lakosság ellátása korszerű pénzügyi termékekkel.

A pénzügyi intézmények hitelkínálatukkal alapvetően három ügyfélcsoport, a vállalkozások, a lakosság és az egyéb pénzügyi közvetítők finanszírozási igényeinek kielégítését szolgálják. A központi kormányzati és helyi önkormányzati szervek az előbbieknél nagyságrendekkel kevesebb hitelt igényelnek a pénzügyi intézményektől. Az utóbbi években az erősödő verseny közepette, nem kis részben a külföldi tulajdonosok ösztönzésének hatására, a korábban

Egyre nő a pénzügyi vállalkozások szerepe a gépjárműhitel és a személyi kölcsönök piacán.

kialakult hagyományos finanszírozási csatornák és termékek mellett, a pénzügyi intézmények új kínálatokkal, újszerű marketingmódszerekkel jelentkeztek. A legerősebb versenyt a lakossági piacon tapasztalhatták az ügyfelek. A takarékszövetkezetek nem törekedtek országos hírvetésre, fő erősségük a közvetlen környezetükben, a kistérségeken élő lakosság és kisvállalkozók igényeinek kielégítése. Az utóbbi években a lakossági hitelezésben a lakáshitelezés mellett a gépjármű-hitelezés volt a sláger. A gépjármű-hitelezésben a bankok és a banki háttérű pénzügyi vállalkozások jártak az élen. A gépjármű-finanszírozás növekedési üteme a korábbi évek dinamizmusát követően 2004-ben lassult.

Az utóbbi években jelentősen nő a pénzügyi vállalkozások szerepe a hitelpiacokon. Kiszélesítették kínálatukat: a gépkocsi hitelezéstől a kézi zálogon át, a szabadon felhasználható hitelekig szinte valamennyi hitelfajtát kínálnak. Rugalmas kihelyezési politikájuk eredményeként piaci pozíciójuk erősödik, évente lecsípve a bankok részesedéséből néhány százalékos, növelik piaci részesedésüket. A hitelezési piacon azonban továbbra is a bankok játszanak vezető szerepet, túlsúlyukat (2004. végén 83 százalékos részesedés) a pénzügyi vállalkozások nem veszélyeztetik, különösen azért nem, mert a nagyobb piaci súlyú pénzügyi vállalkozások jelentős része a bankok tulajdonában van. A szövetkezeti hitelintézetek hitelezés terén korábban megszerzett piaci pozíciója az utóbbi két évben sem gyengült, 2004-ben inkább mérsékelten erősödött, így biztosan tartják viszonylag szerény 4,2- 4,4 százalékos piaci részesedésüket.

A pénzügyi intézmények devizahitelei

Megnevezés	Állomány (milliárd Ft)		Index (%)
	2003. 12.	2004. 12.	2004. 12. / 2003. 12.
Bankok	3251,5	4099,8	126,1
Szövetkezeti hitelintézetek	0,0	1,1	n. é.
Pénzügyi vállalkozások*	460,0	665,0	144,6
Összesen	3711,5	4765,9	128,4

* becült adat, a devizaalapú forinthitelekkel együtt

A hitelek egyre nagyobb része devizahitel.

A 2004. év a hitelezésben a devizahitelek további térnyerését hozta. A devizahitelek a vállalkozók körében már eddig is népszerűek voltak, arányuk 2004-ben tovább növekedett. A lakosság körében ugyanakkor a devizahitelezés korábban csak a gépkocsi-hitelezésben volt elterjedt, egyéb területen, így a lakáshitelezésben nem, de a 2004. év ezen a területen is áttörést hozott. A vállalkozói hitelek növekményének meghatározó részét (70 százalékát) a devizahitelek tették ki. A pénzügyi intézmények vállalkozói forint-hitelállománya a fogyasztói árindexet alig meghaladó ütemben növekedett, így éppen csak megőrizte reálértékét.

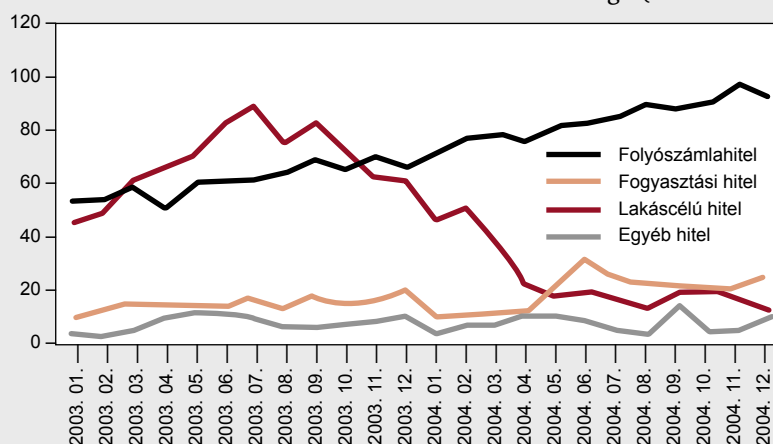
A vállalkozói hitelek növekvő részét – 2004 végén már közel felét – a kisvállalkozói szektornak, a mikro-, kis- és középvállalkozásoknak nyújtott hitelek tették ki. A kisvállalkozások a pénzügyi intézmények számára egyre fontosabb ügyfelekké válnak, nemcsak azért mert az EU-csatlakozással, illet-

A lakáshitelek szerepe meghatározó maradt a lakossági hitelezésben.

ve az EU statisztikai módszertana átvételével egy csapásra több vállalkozás a nagyvállalkozások közül a kisvállalkozások közé került, hanem azért is, mert a lakosság mellett a piaci térnyerés egyik lehetőségét kínálják. A nagyobb kockázat miatt a kisvállalkozók hitelezésétől eddig húzódozó nagybankok az utóbbi időben ugyancsak nyitottak a kisvállalkozások felé.

A lakossági hitelezés legnagyobb területe továbbra is a lakáshitelezés maradt. A lakáshitelpiacon az állami támogatás csökkenésétől, illetve szigorításától tartó ügyfelek 2003-ban szinte megrohanták a bankokat hiteligényükkel. Ez a magatartás akkor logikus volt, a 2003. évi lakáshitel-növekedés azonban 2004-ben akkor sem lett volna fenntartható, ha 2003 végén nem csökkentették volna az állami támogatást, és a lakáshitel kamatok nem emelkedtek volna, mivel 2003-ban az ügyfelek jelentős része később tervezett hitelfelvételét hozta előre. A 2003 végén befogadott hiteligények kielégítését követően 2004-ben a lakáshitel-kereslet lecsökkent, mint azt az új szerződéskötések összegének 2003 második félévétől tartó folyamatos csökkenésén is nyomon követhetjük.

1. ábra
A hitelintézetek² háztartásoknak nyújtott új bankhitel-szerződéses összege (milliárd Ft)

A támogatott lakáshiteleket „olcsó” devizakölcsönök váltják fel.

A megcsappant forint-lakáshitelkeresletet a bankok újfajta devizahitelek kínálatával igyekeztek pótolni. A deviza lakáshitel-állomány egy év alatt nyolcszorosára emelkedett, elérve az összes lakáshitel közel 10 százalékát. A deviza lakáshiteleket kínáló bankok köre is bővült, míg 2003 végén csupán három bank nyújtotta a deviza lakáshitelek több mint 90 százalékát, addig 2004 végén már tizenkét banknak volt egyenként egy milliárd Ft-ot meghaladó deviza lakáshitel kihelyezése. Tény azonban, hogy továbbra is nagyon koncentrált a piac, az egyik nagybank egymaga rendelkezett a deviza-lakáshitelállomány harmadával.

Divattá vált hitelre vásárolni.

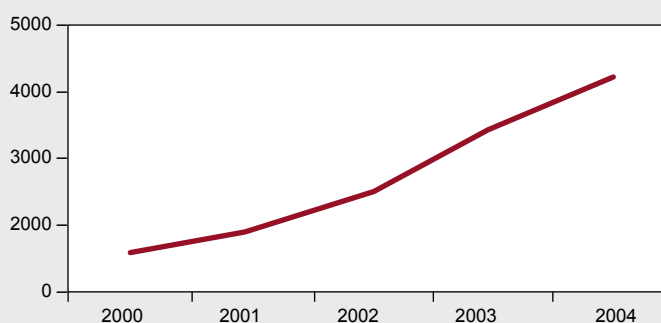
A lakossági hitelezés egynegyedét kitevő áruhitelkezésben a pénzügyi intézmények aktív marketingtevékenységükkel elérték, hogy a lakosság bizonyos köreibben szinte divattá vált hitelre vásárolni. Hasonlóan aktív marketingmunka kíséri a gépkocsi-értékesítéseket is, ahol a keresletcsökkenés a verseny éleződéséhez vezetett. Erős verseny alakult ki a személyi hitelezésben, a bankkártyához kapcsolódó hitelezés pedig felfutóban van.

A lakossági hitelezés bővülése a háztartások eladósodásának növekedéséhez vezetett. A háztartások összes tartozása a 2000 végi 740 milliárd Ft-ról 2004

² Az MNB által gyűjtött adat, amely tartalmazza a bankok (MFB és EXIM bankok is), a szakosított hitelintézetek és azon takarékszövetkezetek adatait, amelyek mérlegfőösszege meghaladta az 5 milliárd Ft-ot.

végén közel 4000 milliárd Ft-ra emelkedett (ez az adat magában foglalja a háztartások teljes, nemcsak a bankok felé mutatkozó tartozásait).

2. ábra
A háztartások tartozásainak alakulása
(milliárd Ft)

Forrás: Nemzeti számlarendszer, MNB 2005.

Nő a bankok mérlegében
a külföldről gyűjtött források
aránya.

Az aktív hitelezési tevékenység forrásait a pénzügyi intézmények alapvetően belföldről gyűjtik. A bankok forrásai között folyamatosan növekszik ugyanakkor a külföldről származó források aránya. A szövetkezeti hitelintézetek közvetlenül nem támaszkodnak külföldi forrásokra, csak belföldi betéteket gyűjtenek. A pénzügyi vállalkozások pedig nem gyűjthetnek betéteket ezért saját tőkéjüket meghaladóan a bankoktól szerzik forrásaikat, így közvetetten részesülnek a külföldi forrásokból is.

A pénzügyi intézmények belföldi betétforrásai

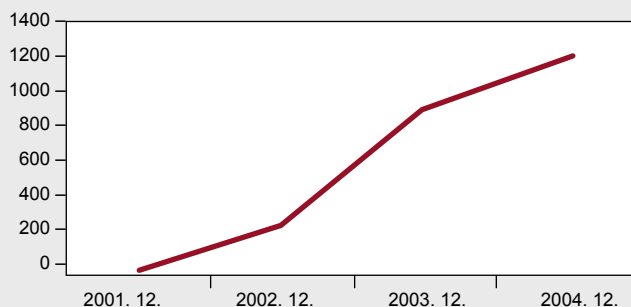
Megnevezés	Állomány (milliárd Ft)		Index (%)
	2003. 12.	2004. 12.	2004. 12. / 2003. 12.
Bankok	6729,0	7407,0	110,1
Szövetkezeti hitelintézetek	828,4	952,1	114,9
Összesen	7557,4	8359,1	110,6

A jelzálogleveleket is vásárolják
már külföldiek.

A jelzálog-hitelintézetek lakáshitel kihelyezéseik finanszírozására jelzálogleveleket bocsátanak ki, melyeket a 2004. évet megelőzően túlnyomó részben belföldön értékesítettek, 2004-ben azonban már külföldön is. A 2004 végi mintegy 1220 milliárd Ft állományból 210 milliárd Ft értékben már külföldi befektetők vásároltak, ezáltal a hazai lakáshitelezés finanszírozásában a külföldi befektetők közvetlenül is részt vállaltak. A jelzálog-hitelintézetek külföldi forrásgyűjtése mögött a belföldi piac felvevőképességének telítődése állt.

A nagy hitelezési „bumm”
ellenére nem romlik
érzékelhetően a hitelek
minősége, kivéve
a gépjármű-hiteleket.

3. ábra
A jelzálogbankok jelzáloglevél-forrásainak alakulása
(milliárd Ft)

Portfólióminőség

Az új hitelkihelyezések növekedésének lassulása következtében a régebben kihelyezett hitelek aránya növekedett a teljes hitelállományban, és ez a vállalkozói hitelek esetében a problematikus tételek arányának növekedéséhez vezetett. Nemzetközi mércével mérve azonban a 2004 végén mért 3,9 százalékos arány még mindig elmarad attól a szinttől, amely aggodalomra adna okot.

A lakáshiteleket is magukban foglaló háztartások hiteleinek minőségi összetétele nem romlott 2003 vége óta, a problematikus állomány aránya 2,4 százalék maradt. A hosszú lejáratú lakáshitelek esetében a hitelek első 3-5 évében általában még nem szokott gond lenni a visszafizetéssel, a tapasztalatok azt mutatják, hogy csak az ötödik év után nő meg a nem fizető adósok száma. Az állami kamattámogatásos lakáshiteleket 2001-től kezdték kihelyezni a bankok, az új bankhitelszerződések csúcspontja pedig 2003 júliusában volt, így a lakáshitelek minőségi összetételének esetleges romlása majd csak néhány év múlva várható.

A mérleg- és mérlegen kívüli tételeket is tartalmazó teljes portfólió minőségi összetétele a mérlegen kívüli tételek miatt romlott. 2004-ben a származtatott (határidős és swap) műveletek visszaesése következtében az összes mérlegen kívüli állomány visszaesett, a minőségi összetétel pedig kismértékben romlott.

A problémás tételek aránya a bankszektor portfóliójában

Megnevezés	2002. 12.	2003. 12.	2004. 12.
Mérlegtételek összesen	3,66	3,05	2,86
Hitelintézeti kihelyezések	0,63	0,33	0,03
Vállalkozói hitelek	3,73	3,64	3,92
Háztartások hitelei	3,36	2,42	2,41
Külföldi kihelyezések	2,60	2,97	2,99
Mérlegen kívüli tételek összesen	0,42	0,39	0,64
Minősítési kötelezettség alá tartozó tételek összesen	2,06	1,75	1,92

A pénzügyi vállalkozások ügyfelekkel szembeni követeléseik között meghatározó súllyal bíró pénzkölcsön- és lízing-portfólió minősége romlott, a követelések alig több mint huszadát kitevő faktoring követeléseké javult 2004 folyamán. A lízingkövetelés-állomány a korábbinál lényegesen kisebb ütemben (reálértékben alig) bővült, a portfólió minőség-romlása tehát – egyéb tényezők mellett – az állománynak a megelőző évihez képest bekövetkező átlagos relatív előregedésével is összefüggésbe hozható. A lízingkövetelések értékvesztési aránya 1,5 százalékról 2,5 százalékra, a lejárt lízingkövetelések darabszáma 37 százalékkal nőtt egy év alatt. Az ügyfélportfólió több mint kétharmadát kitevő pénzkölcsön-szerződésekből származó ügyfelekkel szembeni követelések állománynövekedési üteme – bár szintén csökkent, de továbbra is – dinamikus maradt. Esetükben tehát nem az előregedés, hanem sokkal inkább az ügyfelekért folytatott, az utóbbi években néhány kiemelt területen (leginkább a gépjármű-finanszírozás területén) fokozódó verseny miatt alkalmazott, a korábbinál kockázatosabb kondíciójú konstrukcióknak, illetve a kevésbé fizetőképes ügyfelek hitelezésbe való bevonásának tudható be a portfólió egészének átlagos romlása. A pénzkölcsön-szerződések értékvesztési aránya 1,7 százalékról 2,1 százalékra, a lejárt pénzkölcsön követelések darabszáma pedig egy év alatt csaknem duplájára emelkedett. A faktoring ügyletek portfólió minősége javult (értékvesztési arányuk 10,3 százalékról 9,1 százalékra csökkent).

A szövetkezetek által nyújtott hitelek minősége javult.

A szövetkezeti hitelintézeti szektor minősítési kötelezettség alá eső portfóliója összességében jobb minőségű volt az egy évvel azelőttinél. A problémás tételek részaránya az összes minősítési kötelezettség alá eső tételen belül 6,5 százalékról 5,8 százalékra csökkent. Az egyes részterületek portfólió minőségének alakulásában szerepet játszott, hogy öregedett vagy fiatalodott-e az átlagos állomány, hiszen a viszonylag friss szerződések között értelemszerűen marginális a problémás tételek aránya. Amíg a háztartásokkal szembeni követelések növekedési üteme 2004-ben lényegesen visszaesett, addig a vállalkozókkal szembeni hitelkihelyezéseké nagymértékben gyorsult. Más tényezők mellett ezzel is összefüggésben van az, hogy 2004. december végére a problémás tételek aránya 2003. év végéhez képest a háztartások hitelein belül kismértékben (0,2 százalékponttal) nőtt, a vállalkozói hiteleken belül viszont jelentősebben (1 százalékponttal) csökkent.

Eredményesség, jövedelmezőség

A bankok hatalmas nyereségekre tettek szert.

2004-ben a bankszektor az előző évhez mérten lassuló, de továbbra is dinamikus növekedése kimagasló jövedelmezőséget biztosított. A szektor adózott eredménye tovább növekedett, a 2003. évit több mint 50 százalékkal meghaladta. A mintegy 275 milliárd Ft adózott eredmény nemzetközi mércével mérve is magas jövedelmezőséget biztosított. 2004-ben a bankszektor adózott eredményből számított súlyozott átlagos eszközjövedelmezőségi mutatója (ROA) 1,97 százalék, tőkejövedelmezőségi mutatója (ROE) pedig 23,40 százalék volt, így meghaladta mind a régi, mind az új EU-tagállamok bankjainak 2003. évi 8,3 százalékos, illetve 10,9 százalékos átlagát.

		2002	2003	2004
	Az átlagos mérlegfőösszeg arányában...			
1.	kamateredmény (kamatmarzs)	4,20	3,88	3,91
2.	nem kamateredmény	1,17	1,25	1,40
3.	működési költségek	3,71	3,34	2,98
4.	rendkívüli eredmény	0,03	0,03	0,00
	adózás előtti eredmény	1,69	1,82	2,32
	adózott eredmény (ROA)	1,39	1,50	1,97

A magas jövedelmezőség alapja a hitelállomány gyors növekedése és a széles kamatmarzs.

A pénzügyi vállalkozások jövedelmezősége csökkent, de igen magas maradt.

Az eredmény ilyen nagyarányú növekedését az átlagos eszközállomány 19,7 százalékos növekedése, benne a hitelállomány közel 23 százalékos növekedése, valamint az év során alig csökkenő magas hozamszint miatt viszonylag széles, 3,91 százalékos kamatmarzs együttes hatása tette lehetővé. A szektor jövedelmezőségének javulása leginkább a kamatmarzs szinten tartásának és a hatékonyság javításának volt köszönhető. A leglátványosabb elem a működési költségek közel 40 bázispontos csökkenése, ami a hatékonyság javulását reprezentálja. A kamatmarzs szinten tartását a kamatok és hozamok lassú csökkenése tette lehetővé, amely a monetáris konvergencia időszakos megtorpanásának volt a következménye. A jegybanki alapkamat 2003. novemberi megemelését követően 2004-ben a kamatok csak igen lassan indultak csökkenésnek.

Bár a pénzügyi vállalkozások összesített mérlegfőösszege, illetve az ügyfelekkel szembeni követelések állománya is – a megelőző évinél ugyan lassabban, de – dinamikusán bővült, ennek a körnek az adózott eredménye nominálisan is (8,9 százalékkal) csökkent. (Ezen belül a banki tulajdonosi háttérű pénzügyi vállalkozások eredménye csökkent, miközben a nem banki tulajdonosi háttérűeké nőtt.) A szektorban a megelőző évihez képest hiába nőtt dinamikusán a kamateredmény, ezt túlkompenzálta a többi tétel együttes kedvezőtlenebb alakulása, ezen belül például a növekvő működési költségek, a korábbinál is negatívabb szaldóval záró díj- és jutalékeredmény, az értékesítés és kockázati céltartalék növekedése.

Az eredménycsökkenésnek megfelelően a pénzügyi vállalkozási szektor jövedelmezősége – bár továbbra is jelentős – de érzékelhetően (az adózott eredménnyel számított ROA 3,30 százalékról 2,23 százalékra, a ROE 29,95 százalékról 23,58 százalékra) visszaesett. Úgy tűnik, hogy – különösen a banki tulajdonosi háttérű pénzügyi vállalkozások csoportja esetében – egyes cégek akár a korábbi jövedelmezőség jelentős csökkenése és a portfólió minőség (jelen- és jövőbeni) romlása árán is a piacbővítés korábbi ütemét minél inkább közelítő növekedést tartották elsődleges célként.

A pénzügyi vállalkozások jövedelmezőségének legfontosabb tényezői (%)

		2003	2004
Az átlagos mérlegfőösszeg arányában...			
1.	kamateredmény (kamatmarzs)	8,99	9,20
2.	nettó díj- és jutalékeredmény	-1,59	-1,42
3.	működési költségek	3,77	3,98
4.	értékvesztés és kockázati céltartalék változása	1,38	1,36
5.	egyéb tételek, nettó	1,05	-0,20
adózott eredmény (ROA)		3,30	2,23

A szövetkezeti szektor jövedelmezősége kismértékben javult.

2004-ben a szövetkezeti hitelintézetek szektorában az adózott eredmény gyorsabban nőtt, mint a mérlegfőösszeg, (nem auditált adatok szerint) 22,9 százalékkal meghaladta a 2003. évi (auditált) adózott eredmény összegét.

A szövetkezeti hitelintézetek jövedelmezőségi mutatói kismértékben javultak a 2003. évi (auditált adatokból számított) értékeihez képest: a ROA 1,01 százalékról 1,05 százalékra, a ROE 15,24 százalékról 15,51 százalékra emelkedett. A jövedelmezőség nem túl nagy mértékű emelkedése mögött viszonylag nagyobb elmozdulások következtek be az azt alakító egyes tényezők alakulásában. A kamatmarzs egy év alatt viszonylag lényegesen csökkent, amit ellensúlyozott a nem kamatjellegű eredmény növekvő szerepe a jövedelemtermelésben és a működési költséghatékonyság számottevő javulása.

A szövetkezeti hitelintézetek jövedelmezőségének legfontosabb tényezői (%)

		2003	2004
Az átlagos mérlegfőösszeg arányában...			
1.	kamateredmény (kamatmarzs)	6,37	5,79
2.	nem kamatjellegű eredmény	0,37	0,72
3.	működési költségek	5,58	5,27
4.	egyéb tételek, nettó	-0,15	-0,19
adózott eredmény (ROA)		1,01	1,05

Tőkehelyzet

A bankszektor stabil tőkehelyzetét tovább erősítette a nagyarányú belső tőkeképződés.

A bankszektor tőkehelyzete stabil, mivel a szektor eredményessége kedvező hatással volt a belső tőkeképződésre. A magas nyereségszint nagyarányú saját tőkeképzést tett lehetővé, így az aktivitás következtében növekvő mérlegfőösszeg kockázataira megfelelő fedezetet jelentett a szinte azonos arányban növekvő szavatoló tőke.

A bankszektor saját tőkéje (milliárd Ft)

Megnevezés	2002. 12.	2003. 12.	2004. 12.
Saját tőke összesen	887,6	1071,1	1323,8
ebből jegyzett tőke	344,0	375,9	385,0
az eredménytartalék előző évek után	268,4	372,9	504,3
Mérleg szerinti eredmény	97,5	121,9	225,7

A bankszektor fizetőképességi mutatója 2004 végén gyakorlatilag meg egyezett az előző év végi 12,26 százalékkal, és elérte a 15 régi EU-tagállam átlagát (12,2 százalék), meghaladta a kötelező 8 százalékot valamint a kívánatos 10 százalékot.

A devizaárfolyam-, az áru és kereskedési könyvi kockázatok fedezetére szolgáló tőke nélküli szavatoló tőke a kockázatokkal súlyozott mérlegfőösszeg kb. 11,8 százalékának felelt meg, hasonlóan 2003 végéhez.

A bankszektor átlagos tőkeellátottsága elfedi, hogy a kisbankok tőkeellátottsága – néha éppen a kívánatos szintnél alacsonyabb aktivitás következtében – sokkal kedvezőbb, mint néhány aktív nagybank esetében, ahol a fizetőképességi mutató meghaladta ugyan a kötelező 8 százalékot, azonban 10 százalék alatt maradt. Ezen dinamikusan növekvő nagybankok esetében az eddigi növekedési ütem megtartásához a kedvező belső tőkeképződés mellett is szükségessé válhat további tulajdonosi tőke bevonása.

A pénzügyi vállalkozások szektorának jegyzett tőkéje a mérlegfőösszeg bővüléstől jelentősen elmaradva, mindössze 12,2 százalékkal nőtt, ennek megfelelően forrásokon belüli részaránya a 2003 végi 3,5 százalékról 2004. december 31-ére 3,0 százalékra esett vissza. A banki tulajdoni háttérű cégek csoportjában a jegyzett tőke forrásokon belüli részaránya még alacsonyabb, 2,1 százalékos volt 2004 végén. A szektor saját tőkéje (27,7 százalékos növekedés) is elmaradt a szektor mérlegfőösszegének növekedési ütemétől, így a mérlegen belüli részaránya a 2003 végi 8,9 százalékról 2004 végére 8,7 százalékra csökkent. A saját tőke forrásokon belüli részaránya a banki tulajdonosi háttérű cégek csoportjánál alacsonyabb (6,5 százalékos) volt, mint a teljes szektorban.

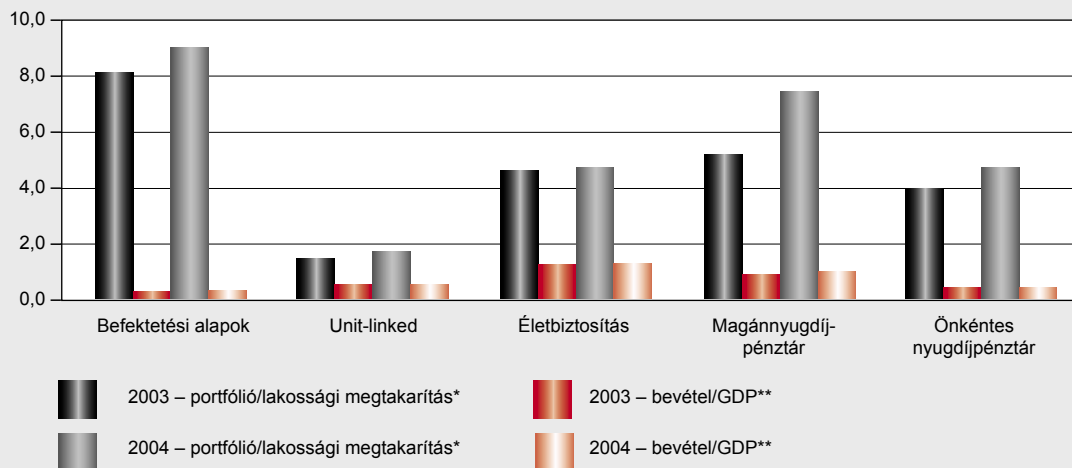
A szövetkezeti hitelintézeti szektor sajáttőke-növekedési üteme az utóbbi egy évben (17,3 százalék) valamelyest meghaladta a mérlegfőösszeg bővülésének mértékét, a fizetőképességi mutatója ugyanakkor 2004 végén (13,19 százalék) alacsonyabb volt a 2003 végi (15,40 százalékos) értéknél.

A szövetkezeti hitelintézeteknek a hitelintézeti törvény előírásainak megfelelően 2006 végére legalább 200 millió forintra, 2007 végére pedig 250 millió forintra kell növelniük sajáttőke-állományukat. 2004. december végén a 2006. év végén életbe lépő limitnél 39 szövetkezeti hitelintézet saját tőke állománya volt egyelőre alacsonyabb, a 2007. év végi limitet pedig 63 intézmény nem érte el. Számos szövetkezet önerőből nem lesz képes a tőkekövetelmény alsó limitjének elérésére, így a tőkeegyesítés útját választja majd.

A pénzügyi vállalkozások viszonylag kevés tőkével működnek.

Néhány szövetkezetet kivéve a takarékszövetkezetek tőkehelyzete is kifejezetten stabil a jelenlegi tőkekövetelmények alapján. A jövőben a helyzet változhat a követelmények növekedése miatt.

4. ábra
Az intézményi befektetések részesedése a háztartások megtakarításaiból,
az intézményi befektetők bevételeinek a GDP-hez viszonyított aránya (%)

* Befektetési alapnál nettó eszközérték, pénztáraknál vagyon, életbiztosításnál portfólió piaci értéke
** Befektetési alapnál a beáramló tőke, pénztáraknál a tagdíjbevétel, életbiztosításnál díjbevétel

Nálunk is érvényesülő nemzetközi tendencia: a lakosság megtakarításainak növekvő hányadát intézményi befektetőknél helyezi el.

A termékek palettája egyre szélesebb, bonyolultságuk növekvő, és ez az ügyfelek számára további kockázatokat is jelenthet, miközben a Felügyelet fogyasztóvédelmi feladatai bővülnek.

INTÉZMÉNYI BEFEKTETŐK

Az utóbbi időben költséghatékonysági kockázati és főként hozamelvárási szempontok miatt a bankbetétekhez és a tőzsdei befektetésekhez képest a lakosság körében előtérbe kerültek az intézményi befektetők által kínált szolgáltatások: a befektetési alapokba, a befektetési egységekhez kötött (unit linked) biztosításokba, a különféle életbiztosításokba, a magán-, illetve önkéntes nyugdíjpénztárakba történő befektetések. Az intézményi befektetők szerepének növekedésére utal az a tény is, hogy míg a pénzintézetek betétállománya mindössze 10,6 százalékos növekedést mutatott 2004 folyamán, addig az intézményi befektetők portfóliónövekedése 28,8 százalékos volt ugyanezen időszak alatt.

Az intézményi befektetők termékei – igazodva az erősödő verseny követelményeihez – rendkívül gyors fejlődést mutatnak. Míg a gyorsan szaporodó befektetési alapok újabb és újabb piacok (Európa, tengerentúl) felé nyitnak, addig a biztosítók unit linked termékei egyre inkább a befektetési alapokhoz kezdenek hasonlítani. A biztosítók nálunk újszerű életbiztosításaikkal újabb irányba, a bankok felé is frontot nyitottak (pl.: hitelbiztosításaikkal, lakáshitelekhez kapcsolódó életbiztosításaikkal). Az önkéntes nyugdíjpénztárak pedig önkéntesen választható portfólióikkal gyakorlatilag a zárt végű befektetési alapok egyfajta mutációját hozták létre.

A hosszú távú befektetések piaca rendkívül vonzó valamennyi pénzügyi szolgáltató számára. Az elmúlt évben a bankok is piacra léptek hosszú lejáratú megtakarítási termékekkel. Kidolgozás alatt vannak az életbiztosítással fedezett jelzáloghitelek különféle konstrukciói is. Mindez nemcsak a termékverseny intenzitásának fokozódására utal, hanem a piac egyre erősödő integrációjára, az intézménytípusok közötti határok elmosódására is. Egy elhatárolás azonban mereven tartja magát, biztosítási (demográfiai) kockázattal járó szolgáltatást jelenleg csak biztosító kínálhat.

Az intézményi befektetők működése

Befektetési alapok

A befektetési jegyek hozamaikkal, likviditásukkal, rugalmasságukkal a bankbetétek erős konkurensei lettek.

A befektetési alapokat kezelő alapkezelők zömében bankok és biztosítók köré szerveződnek. A 2004. decemberi 31-én működő 148 befektetési alap vagyonát 23 befektetési alapkezelő kezelte. A befektetési alapok nettó eszközértékének 80 százaléka 16 alapban fekszik.

Az alapkezelők a befektetési alapportfóliók mellett pénztári vagyont és egyéb portfóliókat is kezelnek. Az elmúlt években a pénztárak vagyonuk kezelését egyre nagyobb arányban bízták alapkezelőkre, így a befektetési alapkezelőknél lévő vagyonon belül a pénztárak vagyona egyre nagyobb részt képviselt. Az alapkezelők által kezelt pénztári vagyon az év folyamán 45 százalékkal növekedett.

A befektetési alapkezelők által kezelt vagyon összetétele (milliárd Ft)

Megnevezés	2002	2003	2004
Befektetési alapok	943,6	879,0	1066,8
Pénztárak	289,1	692,5	1009,5
Egyéb portfóliók	24,3	402,3	762,2

Befektetésekkel kombinált (unit linked) életbiztosítás

Az UL-termékek ma már lényegében adókedvezményezett kollektív befektetések.

Az utóbbi időben a befektetésekkel kombinált biztosítási termékeknek az életbiztosítási alkotóelem háttérbe szorult, így a unit linked biztosítások ma már tipikusan befektetési termékeknek tekinthetők, és ennek megfelelően ezeken a piacokon is versenyeznek

A 2004 végén működő 29 biztosítóból 13 foglalkozott unit linked termékekkel. Egyes biztosítók a vagyonkezelést maguk végzik, de nincs jelentős különbség a díjakban annak tekintetében, hogy maguk végzik vagy mással végeztetik. Költségoldalról az ügyfeleket leginkább a magas szerzési jutalékok finanszírozása terheli meg.

Az életbiztosítás – a unit linkeddel szemben – megmaradt klasszikus életbiztosításnak, bár az idők folyamán sokat változott, mégis a takarékosági elem mellett a mai napig megtalálható a kockázati elem is.

Az életbiztosításoknál a megtakarítások feletti allokációról való döntés a biztosítók kezében van. A befektetésekre fix hozamot, ezenkívül a prémiumból való visszaosztást ígérnek. Míg tehát a unit linkednél az ügyfél tőkehelyzetét a konkrét portfólión elért hozam határozza meg, addig az életbiztosítások esetében az intézmények nem hozzák nyilvánosságra a portfólió-összetételét, ez esetben a hozam a biztosító jövedelmezőségétől függ. A klasszikus életbiztosításoknál – szemben a unit linked típusú biztosításokkal – szerződésben garantált a biztosított mindenkor kockázati tőkéje. Egyes biztosítók ezeket a termékeket is közelítik a unit linked felé, azzal, hogy biztosítják az átjárhatóságot a két termék között.

Megnevezés	2003	2004	2004 / 2003 (%)
Élet üzletág összesen	220,0	239,0	108,6
Nem élet üzletág összesen	330,3	348,4	105,5
Módozatok összesen	550,3	587,4	106,7

Magánnyugdíjpénztárak, önkéntes nyugdíjpénztárak

A nyugdíjpénztárak a pénztártag felhalmozási időszakában beérkező befizetéseit a pénztárak folyamatos működésének biztosítását szolgáló működési és likviditási tartalék számára történő levonások után a tagok egyéni számláján tartják nyilván, az itt felhalmozott összeget a pénztárak a törvény által meghatározott szigorú keretek között befektethetik. Miután a magánnyugdíjpénztáraknál a nyugdíjkorhatár eléréséig, az önkéntes nyugdíjpénztáraknál pedig a taggá válástól számított 10 évig a befizetések nem hozzáférhetőek, így az egyéni számlán felhalmozott összegek hosszú távú befektetése biztosított.

A pénztáraknak az elmúlt években mind taglétszámukat, tagdíjbevételeiket, mind vagyonukat sikerült folyamatosan és jelentősen növelni.

Milliárd Ft vagy ezer fő	Magánnyugdíjpénztár			Önkéntes nyugdíjpénztár		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Taglétszám	2 225,4	2304,8	2402,2	1 180,0	1218,4	1 249,4
Tagdíjbevétel	117,3	163,9	214,3	70,9	76,7	82,8
Vagyon (nyilván- tartási értéken)	413,1	561,4	803,5	358,0	434,4	512,4

Az intézményi befektetők tevékenységének összehasonlítása (hozam, portfólió)

A különböző konstrukciók hozamainak összehasonlíthatósága meglehetősen korlátozott, hiszen korrekt összehasonlításra csak a hasonló eszköz-összetételű portfóliók, azonos elven számolt hozama esetén volna mód. A magyar piac még adós az egységes szabványok alkalmazásával, ezért az összehasonlítások csak közelítő információt adnak.

Befektetési alapok

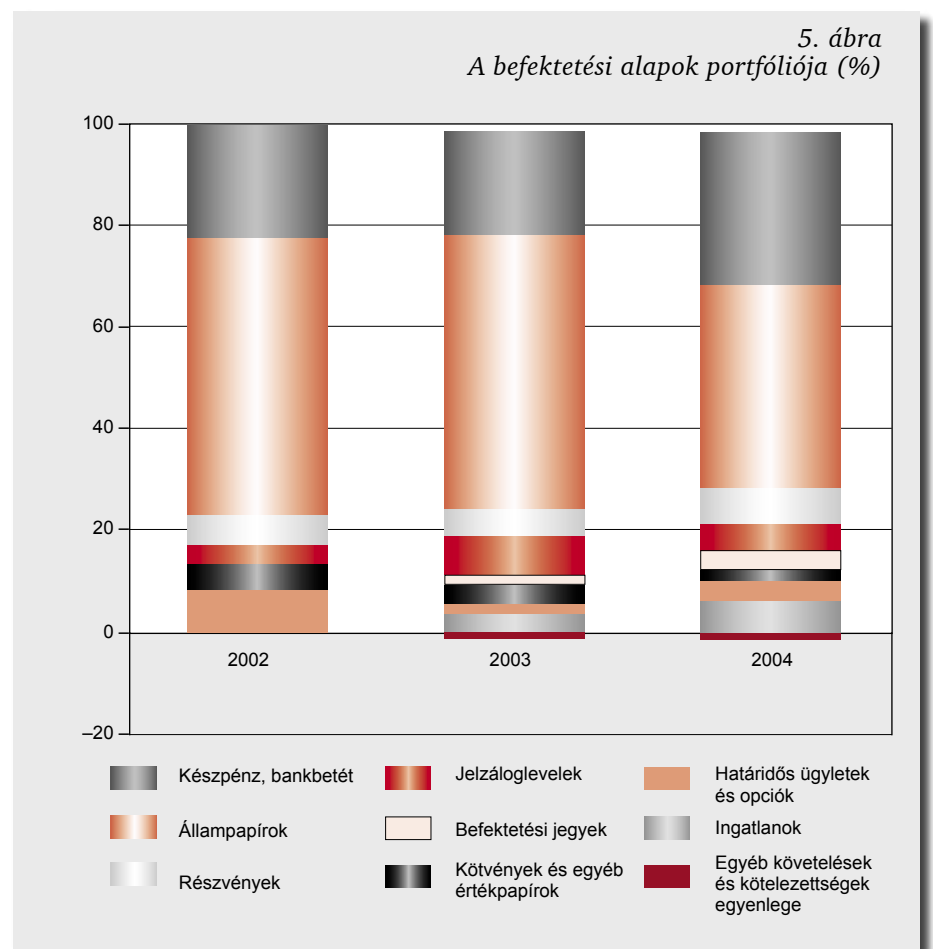
A nyilvános befektetési alapok vagyona év végére ismét meghaladta az 1000 milliárd forintot, megközelítve ezzel a 2003-as augusztusi-októberi szintet. Bár 2003 májusától 2004 februárjáig a nettó eszközérték folyamatos csökkenésnek lehettünk tanúi, ez a tendencia a tavalyi év folyamán lassan megfordulni látszott, és az év végi hajrá ismét a magasba lendítette a befektetési alapok

A nyugdíjpénztári megtakarítások nálunk is egyre nagyobb szerepet játszanak az időskorra való felkészülésben.

Az ügyfelek számára egyre fontosabb kérdéssé válik: hol helyezték el hosszú távú megtakarításaikat. A döntéshez többek között a hozamok összehasonlítására lenne szükség.

vagyonát. A 2003-as évet a kötvényalapok befektetési jegyeinek folyamatos visszaváltása jellemezte, a 2003. május óta tartó fokozatos apadást pedig a 2003. novemberi kamatemelés még tovább gerjesztette. 2003 végén sokan – megelőzve a további árfolyamcsökkenést – veszteségüket realizálva lezárták pozícióikat, mivel a befektetők nagy része csalódott a kötvényportfólióban. A 2003. március – 2004. március időszak alatt bekövetkezett nettó eszközérték mintegy 30 százalékos csökkenéséért elsősorban a 45 százalékos csökkenést produkáló kötvényalapok voltak felelősek. Ezzel szemben ugyanezen időszak alatt a részvényalapokat és az ingatlanalapokat folyamatos növekedés jellemezte.

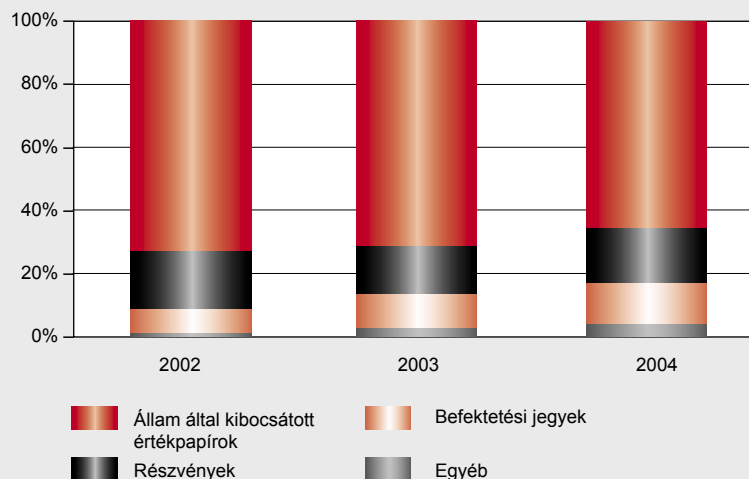
A befektetési alapok hozama nagyban függ attól, milyen eszközökbe fektetik nettó eszközértéküket. A befektetési politika alapján alapvetően belföldi és külföldi eszközökbe fektető ingatlan, kötvény, részvény és pénzpiaci alapokat különböztethetünk meg. A befektetési alapok aggregált szintű portfólió-összetételét a következő ábra mutatja.

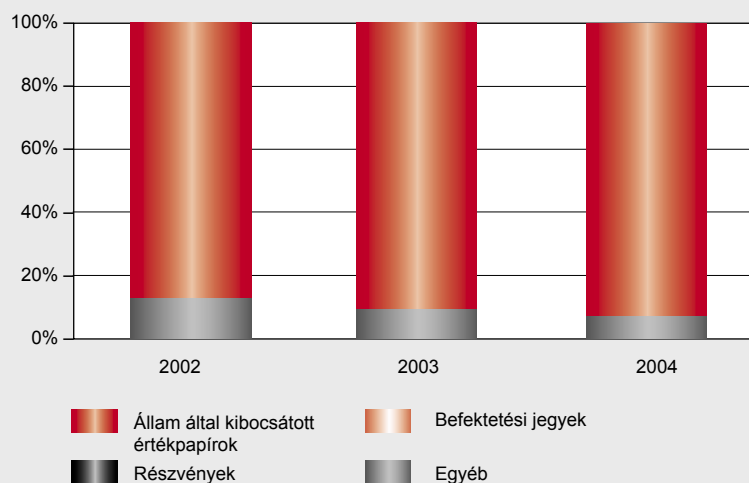
A részvénypiac és kötvénypiac idei kimagasló teljesítményének megfelelően teljesítettek tavaly a befektetési jegyek. A befektetési alapok 2003-ban átlagosan 5,1 százalékos, 2004-ben pedig 10,7 százalékos hozamot értek el. A belföldi papírokba fektető alapok közül a legnagyobb (éves szinten 30 százalék feletti) hozamot természetesen a részvénypiaci befektetéseket előtérbe helyezők könyvelhették el, de éves szinten 10 százalék körül teljesítettek a belföldi kötvény-, pénzpiaci és ingatlanalapok is. Nem járt rosszul az sem, aki 2004-ben vegyes instrumentumban tartotta pénzét, hiszen több mint 20 százalékos profitot realizálhatott az év végén.

A tavalyi tőkepiaci fellendülés érezte hatását az intézményi befektetők valamennyi szolgáltatásának hozamán.

6a. ábra
Unit linked portfólió-összetétel

6b. ábra
Matematikai tartalék összetétele az életbiztosításoknál

Befektetésekkel kombinált (unit linked) életbiztosítás

Az előző pontban említett unit linked termékekből sokféle konstrukció található a piacon, van olyan biztosító, amely kész alternatívákat kínál a unit linked tulajdonosok számára, míg mások csak az eszközalapokat adják meg, az arányok meghatározását az ügyfélre bízzák. Az ügyfelek választási lehetősége természetesen érdemben hat ezen termékek elérhető hozamára is.

Az elmúlt év során kiemelkedően teljesítettek az unit linked alapok, a magas hozam elsősorban a magyar és a nemzetközi tőzsdén jegyzett részvényeknek, illetve a külföldi befektetési jegyeknek köszönhető. A biztosítótársaságok élet üzletághoz tartozó tartalékainak befektetéseinél a részvényeknél jóval biztosabb, de 2004-ben alacsonyabb hozamot hozó állampapírok aránya a meghatározó.

Míg 2003-ban a unit linked termékek összesített éves hozama és az életbiztosításokban a matematikai tartalékon elért hozam is 6,2 százalék volt, addig 2004-ben a unit linkeden (ahol a portfólió tartalmazhatott belföldi részvényeket) összesítve 19,4 százalék, a matematikai tartalékon pedig 8,1 százalékos hozamot lehetett elérni.

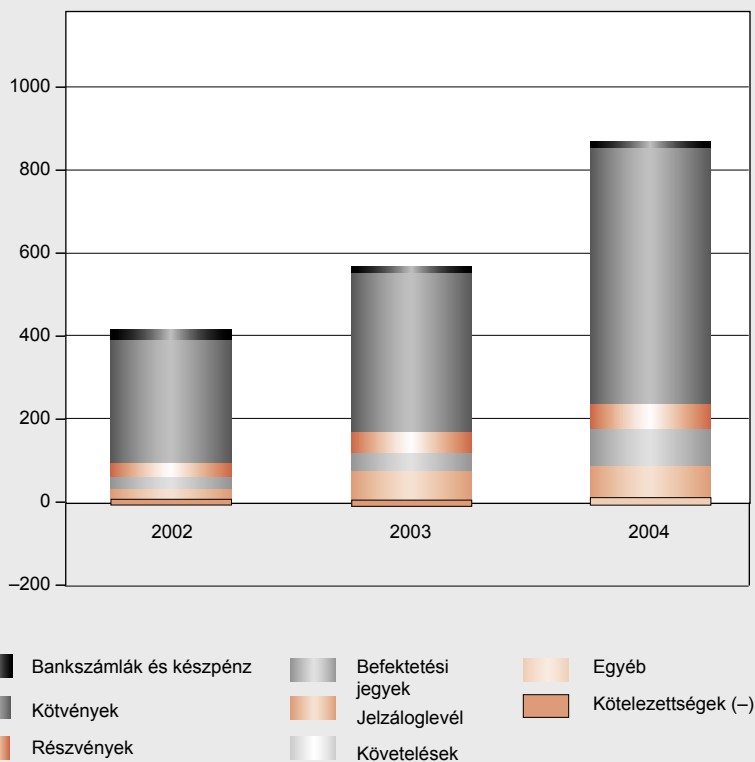
Magánnyugdíjpénztárak, önkéntes nyugdíjpénztárak

A magánnyugdíjpénztárak, és az önkéntes nyugdíjpénztárak egyaránt portfóliójuk körülbelül háromnegyedét kötvényekben tartják, a kockázatosabb befektetési formának tekintett részvények, befektetési jegyek és jelzáloglevelek aránya pedig jóval kisebb. Alacsony a leginkább likvid készpénz és bankszámlapénz aránya is, mivel a befizetések kivétele, illetve annak ütemezése előre könnyen tervezhető.

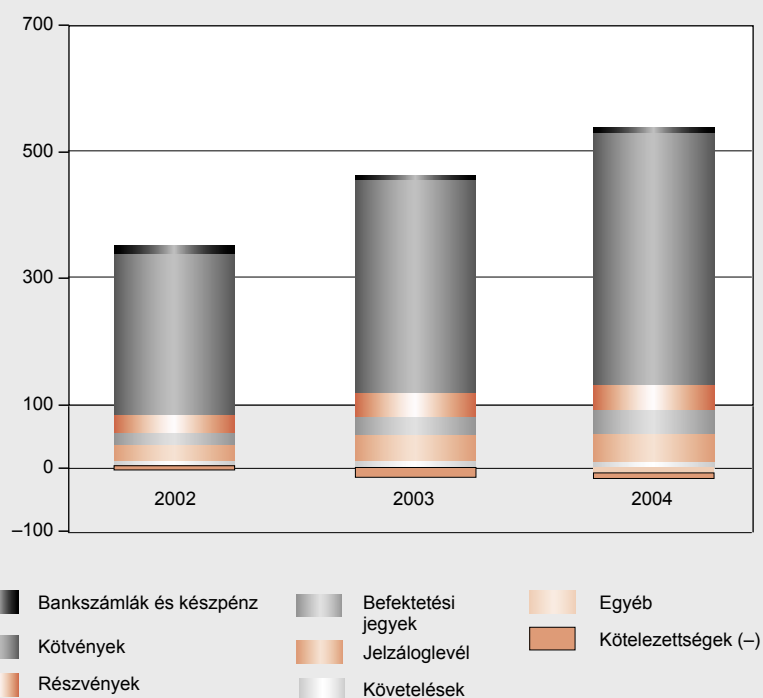
2001. január 1-jétől a hatályos jogszabályok az önkéntes nyugdíjpénztárak számára lehetővé teszik az ún. eszközalapok létrehozását. A pénztári eszközalapok lényege abban rejlik, hogy – egy befektetési alaphoz vagy unit linkedhez hasonlóan – a befektető (jelen esetben pénztártag) határozza meg a befektetési portfólió jellegét. A választható, vagy részben választható portfólió a különböző életkorú pénztártagok közötti ellentétes kockázatvállalási érdekeltség miatti problémákat segíti mérsékelni.

A korábbi évek többségének negatív reálhozamait követően 2004-ben kiemelkedő eredménnyel zártak a magánnyugdíjpénztárak. E teljesítmény főként annak köszönhető, hogy tavaly nagyon jól teljesített a magyar részvénypiac, és az államkötvények piacán is jóval infláció feletti hozamokat lehetett elérni.

7a. ábra
A magánnyugdíjpénztárak portfóliója (milliárd Ft)

7b. ábra
Az önkéntes nyugdíjpénztárak portfóliója (milliárd Ft)

A magánnyugdíjpénztárak vagyonnal súlyozott átlagos hozama 2003-ban 3,1 százalék; 2004-ben 16,9 százalék volt. Az önkéntes nyugdíjpénztárak 2004-ben átlagosan 15,59 százalékos hozamot értek el, a 2003-as (3,2 százalék) hozamhoz képest.

III. A FELÜGYELET 2004. ÉVI MŰKÖDÉSÉNEK TAPASZTALATAI

A Felügyelet 2004. évi tevékenységének fő jellemzőit, a piaci folyamatok, az alapvető kockázatok és – az ezeket is figyelembe vevő – újrafogalmazott felügyeleti célok határozták meg.

A FELÜGYELET CÉLJAI, FELADATAI

A Felügyelet az Európai Unió felügyeleti közösségének tagjaként küzd a pénzügyi piacok átlátható, prudens és törvényes működéséért.

A Felügyelet az Európai Unió felügyeleti közösségének tagjaként, az integrálódó pénzügyi piacon

- biztosítja a pénzügyi piacok megbízható, folyamatos és átlátható működését;
- erősíti a pénzügyi piacok iránti bizalmat;
- előmozdítja a pénzügyi piacok tisztességes versenyen alapuló fejlődését;
- védi a piaci szereplők jogos érdekeit;
- szolgálja a fogyasztói döntések kockázatának csökkentését a szükséges információk hozzáférhetőségének biztosításával;
- aktívan részt vesz a pénzügyi bűnözés visszaszorításában.

Új szervezeti felállás: prudenciális felügyelet és piaci felügyelet.

A felügyelet tevékenysége ennek megfelelően két nagy csoportot ölel fel:

- a „klasszikus”, prudenciális felügyeleti tevékenységet, amely elsősorban a felügyelt intézmények folyamatos, és megbízható működését, a szabályok jelenbeli és jövőbeni betartásának és betarthatóságának biztosítását jelenti, illetve
- piac felügyeleti tevékenységet, ami valamennyi piaci szereplő (tehát a szolgáltatók és a fogyasztók) együttműködésének a piac átlátható működésére gyakorolt hatását felügyeli.

PRUDENCIÁLIS FELÜGYELET

Kockázatértékelés, vizsgálati tapasztalatok

Átfogó kockázatértékelés negyedévente.

A 2004. év folyamán a Felügyelet 2047, a pénzügyi, tőkepiaci, biztosítási és pénztári szektorhoz tartozó intézményt, jogi személyiségű céget, és több mint 18 ezer természetes személyt felügyelt, illetve tartott nyilván. A prudenciális felügyelés részeként a felügyelt intézményekről a Felügyelet negyedévenként kockázatértékelést készít. A kockázati elemzés során a rendelkezésre álló információk (kötelező adatszolgáltatások, egyéb rendelkezésre álló, publikusan elérhető információk) alapján megtörténik a személyi, működési és üzleti kockázatok elemzése. Az év során negyedévenként átlagosan 560 intézmény értékelésére került sor.

Elfogadható, mérsékelt kockázati szint jellemezte 2004-ben a pénzügyi szervezeteket.

A felügyelt intézmények rendszeres kockázati elemzése azt mutatta, hogy a 2004. év folyamán a pénzügyi szektorban a kockázatok szintje lényegében nem

változott, csökkent a magas kockázati besorolású intézmények száma. A kockázatok általános értékelése alapján megállapítható, hogy a számlatulajdonosok és a betétesek pénze, a befektetők, a pénztárgyak, a különféle életbiztosításokkal rendelkezők tőkéje, a vagyon- és kárbiztosításokkal rendelkezők fedezete az elmúlt év során alapvetően biztonságban volt.

A negyedévenként, kockázatelemzés mellett 2004 folyamán a Felügyelet mintegy négyszáz vizsgálatot folytatott.

A helyszíni, illetve helyszínen kívüli vizsgálatok részben átfogó, részben cél- és eseti jellegűek voltak.

Az átfogó vizsgálatok gyakoriságára törvényi előírások vannak, a cél- és eseti vizsgálatok nagy része a kockázatértékelésből indul ki. A vizsgálatok a jogszerűség, a szabálykövetés szempontjai mellett egyre nagyobb hangsúlyt helyeznek a pénzügyi termékek és szolgáltatások minőségének vizsgálatára. A vizsgálatokat követő felügyeleti intézkedések között a határozatok mellett nagyobb szerepet kaptak olyan, eddig ritkábban használt felügyeleti eszközök, mint a felügyeleti megbeszélés, és a felügyeleti ajánlások, tájékoztatók.

Pénzügyi szektor

Az elmúlt évben a nagy bankoknál érzékelhető portfólióromlás nem történt, a kockázattávlatos folyamatot a Felügyelet megfelelően prudensnek ítélte. Ugyanakkor a vizsgálatok egyértelművé tették, hogy a pénzügyi csoportban működő bankok hitelkockázatainak jelentős része csak a többi csoporttaggal együtt értelmezhető, de a likviditási, az árfolyam és a kamatkockázat értékelése is csak a csoporttagok együttes vizsgálatával ad valós képet. Ennek elérése érdekében több ponton továbbfejlesztették az összevont (integrált) felügyelés módszereit.

Az új nemzetközi követelményeknek megfelelően a helyszíni vizsgálatok során a Felügyelet munkatársai nagy figyelmet fordítottak a bankok működési kockázatainak mérésére, kezelésére. A vizsgálatok tapasztalatai azt mutatják, hogy kevés pénzügyi intézmény foglalkozik mélységében a kérdéssel, a legtöbb helyen hiányzik a vezetői elkötelezettség a szükséges erőforrások biztosítására.

A szövetkezeti szektorban az átfogó ellenőrzések során a kiemelt témaként szereplő, a szövetkezeti hitelintézetek tőkehelyzetével kapcsolatban súlyos hiányosság nem merült fel. A kockázatokat ebben a szektorban a szabálytalan hitelezési gyakorlat – a fedezetek, a kezesek nem megfelelő értékelése, – valamint a vezetés és a tulajdonosi kör nem áttekinthető szerkezete okozza.

Az ellenőrzések során kiemelt figyelmet kapott a pénzmosás megelőzésének ellenőrzése. A vizsgált bankoknál nem merültek fel számottevő hiányosságok, tapasztalataink szerint a bankok törekednek a törvényi előírások betartására.

A pénzügyi vállalkozások körében a cégek száma folyamatosan nőtt, sok új, nem banki hátterű pénzügyi vállalkozás jelent meg a piacon. Ezek engedélyezésére a Felügyelet kiemelt figyelmet fordít. A pénzügyi vállalkozások kockázati szintje 2004-ben stabil volt, mérsékelt kockázati szinten mozgott.

A bankcsoportokhoz nem tartozó pénzügyi vállalkozások csoportjánál az átlagosnál magasabb volt a kockázati szint, valószínűleg a bankok szigorú kontrolljának a hiánya miatt. A kockázatosabb válás oka ezen cégek esetében az elégtelen tőkehelyzet, az üzleti aktivitás hiánya, illetve a folyamatosan romló, végül rossz minősítési kategóriába kerülő eszközállomány volt. Ez utóbbi összefüggött a gépjármű-hitelezés terén tapasztalható növekvő problémákkal.

Előtérbe kerülnek a működési kockázatok.

A Felügyelet megköveteli a szövetkezeteknél az átlátható tulajdonosi szerkezetet.

A Felügyelet részt vesz a pénzmosás elleni nemzetközi küzdelemben.

*Dömping a pénzügyi vállalkozások minimális tőkével történő alapításában.
A Felügyelet odafigyel.*

A fő szempont továbbra is a befektetők vagyonának védelme.

Az ügyfelek sokszor nehezen igazodnak el a biztosítási szerződésekben.

A vizsgálatok tapasztalatai alapján ellentmondást jelent, hogy a faktoring tevékenység szabályozása a hitelpiaci törvényben jelenleg egységes és nem jelenik meg a folyó faktoring és a work-out típusú tevékenység különbsége. A két tevékenység jogi alapon történő szétválasztása, és a szabályozás ennek megfelelő módosítása segítené a rövidlejáratú finanszírozást biztosító folyó faktoring és az ettől célját és lebonyolítását tekintve jelentősen eltérő work-out típusú tevékenységek hatékonyabb felügyeletét.

Tőkepiac

A befektetési vállalkozások körében a kockázati pozíció érdemben nem változott, negatív irányú elmozdulás a működési kockázatoknál volt tapasztalható, ezen belül leginkább az ellenőrzési és információs rendszerek működésével kapcsolatban. A főbb szabálytalanságok a pénzforgalmi korlátozások megsértésével (a társaságok egy része a befektetési szolgáltatási tevékenység keretein túl végez pénzforgalmi szolgáltatás körébe tartozó műveleteket ügyfelei számára); az ügyfelek tulajdonában lévő eszközök nem megfelelő kezelésével és védelmével függnek össze. További problémát jelent az egyes tevékenységeket végző szervezeti egységek és funkciók elkülönítése; a belső eljárások, szabályzatok, valamint a belső ellenőrzési rend kialakítása; az egyes tevékenységek kiszervezése (informatika területén visszatérő probléma). A társaságok tőkehelyzetének alakulása összességében megfelelőnek ítéltető.

A befektetési alapkezelők kockázati szintje alacsony. Az alapkezelőknél végzett vizsgálatok eredményei alapján megállapítható, hogy a tulajdonosi kontroll színvonala megfelelő. Ugyanakkor az üzleti aktivitás fokozódása, a végzett tevékenységek körének bővülése megkövetelte a belső ellenőrzési rendszerek gyökeres átalakítását is. Mind a vezetői ellenőrzés, mind a folyamatokba épített ellenőrzés erősödött az elmúlt évben. A felügyelt intézmények általában betartották a jogszabályi előírásokat, a befektetési limitek megsértése a fokozott ellenőrzés mellett csökken, de még mindig előfordul.

Biztosítási szektor

A biztosítók többségében alacsony és mérsékelt kockázati besorolásúak. A kockázattértékelés során gondot okozott, hogy a kompozit társaságok élet- és nem életbiztosítási ági tőkefeleltetése, tőkehelyzete megbízható módon nehezen értékelhető. A gyakorlati tapasztalatok alapján a kompozit társaságok eszközeiket és forrásait nem különítik teljes mértékben élet- és nem életbiztosítási ágra.

A biztosítási szektorban a Felügyelet a legfontosabb problémának azt tartja, hogy az ügyfelek felé történő tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó jogszabályi előírások nem megfelelő szinten teljesülnek. A biztosítók ügyfél-tájékoztatója a szerződésre vonatkozó lényeges körülményeket számos esetben nem tartalmazza, így különösen a mentesülés, kizárás szabályait, szolgáltatásának feltételeit. Az ügyfeleknek megküldött éves tájékoztató levél egyes biztosítóknál nem tartalmazott minden, a jogszabályi előírásokban meghatározott elemet. A gépjármű-felelősségbiztosítási termékek terjesztését vizsgálva megállapítható, hogy a hirtelen nagymértékű állománynövekedés és a nem megfelelő előkészületek eredményeként gyakran elégtelenek a személyi és tárgyi feltételek, és nem elfogadható az ügyfelek tájékoztatása.

*A pénztáraknál
a vagyongazdálkodási költségek
szóródása okozza a legnagyobb
problémát.*

Az elmúlt évben lefolytatott átfogó ellenőrzések tapasztalata, továbbá, hogy kiszervezési szerződésnek minősülő szerződéseket a biztosítók nem jelentik be a Felügyeletnek, illetve bizonyos, ügyfeladatok átadásával járó – és a szigorúan vett biztosítási tevékenység fogalmába nehezen besorolható – szerződéseket (informatikai támogatottságot adó, illetve ügyvédi állandó megbízási szerződések) a biztosítók nem tekintenek kiszervezési szerződésnek. Ugyanakkor az ügyfelek kifejezett, konkrét hozzájárulását az adatátadáshoz nem kérik be.

Pénztári szektor

A pénztári szektor kockázata összességében mérsékelt szintű. Ugyanakkor kiemelt figyelmet érdemel, hogy egyes nagy, pénzügyi csoporthoz tartozó pénztárak esetében a verseny hiánya miatt a piaci díjaktól érdemben eltérő (magas) a vagyongazdálkodási díj. Ez nem csak a pénztári szektorra vonatkozó megállapítás, hanem a vagyongazdálkodási piac átlátható működésének korlátozottságára hívja fel a figyelmet.

A pénztári szektor sajátos tulajdoni viszonyai miatt vizsgáltuk a testületek működésének szabályszerűségét. A közgyűlések, igazgató tanácsi és ellenőrző bizottsági ülések dokumentáltsága több intézménynél nem volt megfelelő, ami korlátozta a pénztárak önkormányzatának hatékony működését. A hozamráta számítása több esetben nem felelt meg a jogszabályoknak, mivel nem megfelelően veszik figyelembe a hozamráta-számítás egyes tényezőit. A magánnyugdíjpénztárak egy része nem megfelelően kezeli a tagdíjbevallással és -befizetéssel kapcsolatos problémákat, a munkáltatókat érintő adóhatósági eljárások és végrehajtás kezdeményezését. Viszonylag sok a „0” egyenlegű egyéni számla, és magas a bevallással, befizetéssel nem rendelkező tagok aránya. Az ellenőrzések folyamán kiderült, hogy több egészségpénztár a jogszabálynak nem megfelelő termékeket finanszírozott.

Jelentősebb témavizsgálatok

*A Felügyelet is örködik
a lakáspiacok átláthatósága
fölött.*

Az elmúlt évben a Felügyelet témavizsgálatokat folytatott az Országgyűlés „Az ingatlanokkal, bérletekkel kapcsolatban feltárt visszaélések megakadályozásáról, az úgynevezett lakásmaffia-tevékenység visszaszorításához szükséges kormányzati intézkedésekről” szóló 71/2004 (VI.22.) sz. OGY határozat VII. pontja 4. alpontjában a Felügyelet számára előírt feladatok teljesítése érdekében. (E határozat szerint a Felügyelet „vizsgálja meg a hitelintézetek lakáscélú jelzáloghitelezésénél alkalmazott hitelbírálatának gyakorlatát, különös tekintettel azokra az esetekre, ahol a hitel fedezetét végrehajtás alá vonták”.) A vizsgálat során a hitelező intézményeknél nem merültek fel bűncselekményre vagy megtévesztésre utaló jelek. A hitelező intézmények gyakorlata jellemzően megfelelő, és csak kisebb kockázatz kezelési hiányosságok jutottak a felügyelők tudomására a vizsgálatok során.

2004-ben a Felügyelet a pénzváltó ügynököket foglalkoztató bankok ellenőrzési kötelezettségével kapcsolatos felügyeleti témavizsgálatot folytatott. Ennek során sikerült megállapítani, hogy a hitelintézetek eleget tettek a pénzváltók ellenőrzéséhez kapcsolódó kötelezettségüknek. A pénzváltóknál feltárt hiányosságok a bankok részére üzleti kockázatot jellemzően nem hordoznak, azonban esetenként hiányos, a jogszabályi előírásoknak nem mindenben megfelelően működő pénzváltók tevékenységének következménye lehet a megbízó bankkal összefüggő reputációs kockázat növekedése. A banki belső ellenőrzések által

A Felügyelet tipikusan nyilvános határozatokban jeleníti meg szakmai álláspontját.

kifogásolt hibák kijavításáról, a hiányosságok pótlásának végrehajtásáról a Felügyelet beszámoltatja a hitelintézeteket.

Jogérvényesítési tevékenység

Az elmúlt évben a Felügyelet több mint 5 ezer határozatot hozott a pénzügyi, tőkepiaci, biztosítási és pénztári szektorban, melynek hatoda prudenciális határozat, illetve intézkedés volt.

	Pénzpiaci szektor	Tőkepiaci szektor	Biztosítási szektor	Pénztári szektor
Prudenciális határozat és/vagy intézkedés összesen	175	123	126	408

Az összes határozat közül 88 bírsághatározatot hozott a Felügyelet.

A Felügyelet nyilvánosságpolitikájának megfelelően a határozatok túlnyomó többségét mind az internetes honlapján, mind a *Magyar Tőkepiac* című lapban rendszeresen megjelenteti. (Ez alól csak az üzleti, vagy más hivatalos titkokat tartalmazó határozatok a kivételek.)

A tavalyi év során öt módszertani útmutatót adott ki a Felügyelet. Ezekben belül az önkéntes kölcsönös egészség- és öngéjelyező pénztárak pénzügyi tervének tartalmáról és elkészítéséről; a magánnyugdíjpénztárak tagjainak pénztárak közötti átlépése során követendő eljárásrend minimális formai és tartalmi elemeiről. Útmutató készült az önkéntes nyugdíjpénztárak tagjainak pénztárak közötti átlépése során követendő eljárásrend minimális formai és tartalmi elemeiről; a magánnyugdíjpénztári tagok társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe történő visszalépése során alkalmazandó eljárásokról és a hitelintézetek kamatlábckockázatának kezeléséről.

PIACI FOLYAMATOK FELÜGYELÉSE

Engedélyezési tevékenység

A pénzügyi szervezetek jöhetnek Magyarországra, a hazai szervezetek pedig mehetnek Európába „európai útlevéllel”.

Az EU szabályainak és az „egyetlen piac” elvének megfelelően a határon átnyúló tevékenység végzése az Unióban nem engedélyköteles, az új szabályozások szerint regisztráltatniuk kell magukat a más uniós tagállamban székhellyel rendelkező cégeknek.

Magyarországi tevékenység végzésére irányuló bejelentések száma az év végére megközelítette a 300-at. 2004. december 31-ig 66 pénzintézet, 82 befektetési szolgáltató és 134 biztosítótársaság jelentette be határon átnyúló tevékenység végzését, valamint további négy biztosítótársaság fióknyitási szándékát. Magyarországi székhelyű pénzügyi intézmények közül három hitelintézet, egy befektetési szolgáltató és 11 biztosító és biztosításközvetítő bejelentését továbbította a Felügyelet az illetékes társhatóság felé. Egy magyarországi biztosításközvetítő jelentette a Felügyeletnek külföldi fióknyitási szándékát.

A Felügyelet hazai engedélyezési tevékenysége során a *takarékszövetkezeti szektorban* az elektronikus banki szolgáltatások (home banking, e-banking, Netbank stb.) engedélyezése volt jellemző.

A pénzügyi vállalkozások szektorában számos pénzügyi vállalkozás alapításának és működésének engedélyét adta ki a Felügyelet. A megalapított társaságok jellemzően a Hpt-ben előírt minimális, 50 millió forintos alaptőkével alakulnak, s tevékenységként a pénzkölcsön nyújtására és/vagy a faktoring tevékenységre, valamint a zálog- vagy jelzálogkölcsön nyújtására kértek engedélyt.

Egyes befektetési társaságok ügyfélállományaik hitelintézetekre, illetve más befektetési társaságokra történő – a Felügyelet jóváhagyását igénylő – átruházása után kivonultak a piacról. Ezáltal folytatódott az önálló befektetési szektor szűkülése.

A biztosítási területen az elmúlt évben megtörtént a biztosítók vezető állású személyeinek megfeleltetése, és megkezdődött a független biztosításközvetítők megfeleltetése. Az ügynökregiszter az elmúlt év végén kezdte meg próbaműködését.

A pénztári területen önkéntes és egészségpénztárak alakulásához, illetve összevonásokhoz adott ki engedélyeket a Felügyelet.

A kibocsátások terén a piacot élénkülő nemzetközi értékpapír-forgalom jellemezte. Kiemelkedő a külföldi befektetési alapok, ezen belül leginkább az európai befektetési alapnak minősülő alapok magyarországi forgalmazása iránt megnyilvánuló igény, amelynek keretében több külföldi befektetési alap befektetési jegyeinek belföldi forgalmazása kezdődött meg a felügyeleti eljárást követően.

A piacfelügyeleti terület által kiadott határozatok száma – beleértve az engedélyező határozatokat is – 2004-ben az alábbiak szerint alakult:

	Pénz-piaci szektor	Tőkepiaci szektor	Biztosítási szektor	Pénztári szektor
Piacfelügyeleti határozat és/vagy intézkedés összesen	996	276	569	197
Egyéb határozat és/vagy intézkedés	947	30	695	605

Piac- és fogyasztóvédelem

A Felügyelet alapvető feladata, hogy a pénzügyi szolgáltatások átláthatóságának, megbízható és tartós működésének biztosításán keresztül védje és tájékoztassa a piaci szereplőket és a fogyasztókat.

A pénzügyi szolgáltatások egyre komplexebbek: egy-egy intézményen belül sokféle eltérő terméket értékesítenek, a Felügyeletnek számos innovációval kell szembenéznie a belföldi piacon és a nemzetközi szinten egyaránt növekvő súlyú pénzügyi szolgáltató csoportok esetében.

Mind a tágabb értelemben vett piac, mind a fogyasztók (ügyfelek) védelme követelményként állítja a Felügyelet elé a jogosulatlanul piacra lépő pénzügyi szolgáltatók és szolgáltatások kiszűrését. Különös hangsúlyt kap ez a feladat az elhíresült Baumag befektetési szövetkezet ügyének ismeretében, amikor is a szövetkezet az ügyfeleket a magas hozam ígéretével csábítva magas kockázatú és nem felügyelt pénzügyi befektetésre bízta. A Felügyelet megállapította a jogosulatlan tevékenység tényét, és ezért feljelentést tett a bűnüldöző hatóságoknál. Emellett segítséget nyújt mind a felszámolónak, mind a károsultaknak a sérelmek rendezése érdekében.

Az átalakított felügyeleten fókuszba került a tágabban értelmezett fogyasztóvédelem.

*A fogyasztók tudják pontosan,
mennyibe kerül nekik
az olyannyira ajánlott hitel,
befektetés, biztosítás.*

*Az ügyfelek sokféle okból,
sokféle panaszt tesznek, de
elsősorban a bankokra és
a biztosítókra panaszkodnak.*

Hasonlóan az előbbi ügghöz – egy időre – a figyelem fókuszába került *DT Diamond* néven ismertté vált, magas hozamot ígérő, gyémánt befektetési ajánlat. A Felügyelet ebben az esetben is megállapította a jogosulatlan pénzügyi tevékenység elkövetését, megtiltotta annak folytatását, és átadta az ügyet a rendőrségnek.

A fogyasztók felvilágosítása és tájékoztatása érdekében az új pénzügyi termékekkel kapcsolatos kockázatok – különösen a devizahitelekkel, a hitel-fedezeti ingatlanok opciós vételi jogával kapcsolatos szerződéses feltételekkel összefüggő problémákat – megvizsgálta a Felügyelet és a feltárt kockázatokról, valamint a követendő szolgáltatói magatartásról tájékoztatót adott ki, melyet a szolgáltatók nyilvános helyiségeikben közzé tettek, valamint a sajtóban és a Felügyelet honlapján is elérhetők.

Kiemelt figyelmet fordított a hiteladósok tájékozottságának erősítése érdekében a teljes hiteldíjmutató (THM) korrekt alkalmazásának megkövetelésére, valamint a Bankközi Adósnilyvántartó Rendszer rossz adóslistájára sérelmesen felkerülő lakossági ügyfelek problémáinak rendezésére.

Koncentrált figyelmet fordított a Felügyelet a tőkepiac zavaratlanságának és tisztaságának megőrzése érdekében az árfolyam befolyásolására és a bennfentes kereskedelemre utaló jelenségek kiszűrésére és kivizsgálására.

A biztosítási termékek iránt érdeklődő ügyfelek tájékozottságát segíti a biztosítási ügynökrejiszter működésének elindulása, mely lehetővé teszi, hogy az ügyfél ellenőrizze, az ügynök valóban rendelkezik-e a biztosítótól származó felhatalmazással.

Ügyfélpanaszok

A Felügyelet folyamatosan gyűjti és elemzi a fogyasztói bejelentéseket (telefonos megkeresések, Internet portálon, ügyfélszolgálaton jelentkező személyes ügyfélforgalom, konkrét pénzügyi szervezetet érintő írásbeli panaszok és általános, közérdekű megkeresések). Az elmúlt évben összesen mintegy 2900 írásbeli panasz érkezett, amelynek több mint fele a pénzpiaci szektorhoz, 40 százaléka a biztosítási szektorhoz kapcsolódott. A Felügyelet úgy alakította át ügyfélszolgálati és panaszkezelési eljárásait, hogy az ügyfelek a jelzett problémáikra a jövőben kevesebb kerülő úton kapjanak érdemi választ. A panaszokból leszűrt tanulságok pedig beépülnek a felügyelés teljes folyamatába.

A pénzpiacon belül a banki szektorban vezető helyen állnak a kölcsön- és hitelszerződések, a hitelbírálat miatt keletkezett panaszügyek, illetve az ezekkel kapcsolatos fokozottabb ügyfél-tájékoztatás iránti igényt jelző bejelentések. Előkelő helyet foglalnak el a bankszámlával kapcsolatos panaszok és jellemzően gyakori kifogás tárgya a bankközi adósnilyvántartás működése is.

A tőkepiacon a legtöbb megkeresés a befektetési alapok hozamainak csökkenése miatt érkezett. A nyilvánosan forgalomba hozott értékpapírok dematerializációja kapcsán is – jellemzően az elértéktelenedett, kereslettel már nem bíró részvények nyilvántartása tekintetében – gyakran méltatlankodtak az ügyfelek a kötelező értékpapírszámla díjai miatt.

A biztosítási szektorban továbbra is magasan vezetnek a kötelező gépjármű-felőlősségbiztosítási panaszok, amelyet gyakoriság tekintetében az életbiztosítással, befektetési egységekhez kapcsolt életbiztosítások hozamelvárásaival kapcsolatos panaszok követnek.

A Felügyelet változatos eszközökkel szeretné növelni a pénzügyi szolgáltatások fogyasztóinak tudatosságát.

A felügyelt szektorokon kívül eső panaszügyek között a már említett Baumag típusú és az ehhez hasonló ingatlanbefektetési szövetkezetek és a fogyasztói csoportok iránti érdeklődés volt meghatározó.

Nagyszámú bejelentés érkezett az év első hónapjaiban a *pénzmosási jogszabályok által előírt ügyfél-azonosítás miatt*, amelynek határideje április végén járt le. Alapvetően bizonyultak azok a várakozások, amelyek nagy számú azonosítatlan ügyfelet és ebből eredően jelentős banküzemi zavarokat prognosztizáltak.

Bár a *fogyasztói csoportok* (vásárlói klubok) esetében a külön jogszabály hatálybalépésének hiányában, a Felügyelet jogi tartalommal nem bíró hatáskörrel rendelkezik, ennek ellenére egyre több ügyfél jelentkezik a Felügyeleten a fogyasztói csoportok működésére vonatkozó problémákkal, így elsősorban a nem megfelelő tájékoztatás miatti panaszokkal. A Felügyelet levélben hívta fel az ismert fogyasztói csoportok szervezőinek figyelmét, hogy a működésük jelentékeny pénzügyi kockázatokat rejt a fogyasztók számára, amelyekkel a taggá váló személyek a panaszok tanúsága szerint nincsenek kellőképpen tisztában, és e kockázatok feltárása és kiküszöbölése érdekében a szervezők nem tesznek meg mindent. A Felügyelet javasolta a szervezőknek, hogy a pénzügyi kockázatokat mélyebben, pontosabban tárják az ügyfelek elé, és bizonyos kiemelt szempontokat érvényesítsenek üzletvitelükben.

Fogyasztók tájékoztatása

A Felügyelet a fogyasztókat aktuális piaci információkkal látja el, közreműködik a pénzügyi ismeretterjesztésben. A tájékoztatás alapja a lakossági tájékoztatók és a folyamatosan frissített és bővített pénzügyi termék-összehasonlító táblák (24 tábla: 500 banktermék, 90 biztosítás, 30 befektetési szolgáltató és a pénztárak adatai).

A Felügyelet internetes honlapján megjelenő pénzügyi termék-összehasonlító táblázatok az ismertebb lakossági pénzügyi termékek főbb kondícióit állítják egymás mellé azzal a céllal, hogy elősegítsék az ügyfelek pénzügyi döntéseit. A táblázatok nemcsak az ügyfelek körében népszerűek, hanem a pénzügyi szervezetek is szívesen használják saját termékeik bemutatására és piaci versenytársaik figyelemmel kísérésére, továbbá a sajtó munkatársai is gyakran hivatkoznak rájuk. A fokozott érdeklődésre tekintettel tavaly megjelentek a kis- és középvállalkozások pénzforgalmi számlavezetését, az önszegélyező pénztárakat és a devizaalapú, ingatlanfedezetű hiteltermékeket összehasonlító táblázatok. Ez utóbbi előszavában a devizahitelekkel kapcsolatos kockázatokról is lehetett olvasni.

Az elmúlt év során 11 – aktuális piaci jelenségekre reagáló – lakossági tájékoztató jelent meg. Ezek a pénz- és tőkepiaci hozamokról, az ügyfél-azonosításról, az adónyilvántartásról, a magánnyugdíjpénztári átlépésről, az EU-tagállamok közötti pénzforgalomról, az utasbiztosításról, a rövid futamidejű gyorskölcsönökről, a devizahitelekéről, a csábító pénzügyi ajánlatokról, a teljes hiteldíjmutatóról valamint a fogyasztói csoportokról szóltak.

A pénzügyi ismeretek terjesztésében fontos szerepet játszik a „Pénzem és...” című kiadványsorozat, amely egy-egy pénzügyi terméket vagy intézményt ismertet részletesebben. Tavaly jelentek meg az önkéntes nyugdíjpénztárakat, az önkéntes egészségpénztárakat és a befektetési alapokat bemutató tájékoztatók.

A Felügyelet fő célcsoportja a pénzügyi kultúra és ismeretek fejlesztése és terjesztése terén a középiskolai diákság. Őket célozza az Oktatási Minisztérium folyóiratában, a „Köznevelésben” megjelent „Pénzügyeinkről egyszerűen!” című cikksorozat, amelynek segítségével az egyes pénzügyi közismereti témákat közérthetően, a tanórákon, tanári segítséggel dolgoznak fel a tanulók. A felsőfokú oktatásban, pénzügyi, fogyasztóvédelmi témákban – a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőséggel együttműködve – tartottak előadásokat a Felügyelet munkatársai.

SZABÁLYOZÁSI ÉS JOGALKOTÁSI TEVÉKENYSÉG

Az európai uniós szabályok, direktívák átvétele

Az EU pénzügyi szabályai 2004. május 1-jétől érvényesek hazánkban.

Magyarország és a Felügyelet számára 2004-ben a pénzügyi piac szabályozásának szempontjából a legnagyobb változást az jelentette, hogy számos olyan szabály lépett életbe, amelyek csak EU-tagállamként voltak alkalmazhatóak. Az egységes útlevelel elvének alkalmazásával jelentősen egyszerűbbé vált a kibővülő EU tagállamainak egyikében székhellyel rendelkező pénzügyi szervezetek tevékenységének megkezdése az EU más tagállamában. A magyar szabályozás mind a pénzügyi intézmények, befektetési szolgáltatók, biztosítók vonatkozásában – néhány részletszabályt kivéve – azonos szabályrendszert tartalmaz.

A Felügyelet aktívan részt vett a pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos irányelvek hazai jogba történő átültetésében. A jogharmonizációs kötelezettség teljesítéséért első helyen felelős Pénzügyminisztérium a Felügyeletet bevonta a jogszabályok előkészítésébe.

A Felügyelet közreműködött az alábbi irányelvek hazai jogba történő implementálásában.

A pénzügyi konglomerátumhoz tartozó hitelintézetek, biztosítóintézetek és befektetési vállalkozások kiegészítő felügyeletéről szóló 2002/87/EK irányelv implementálásában, amelyet a pénzügyi konglomerátumok kiegészítő felügyelete tekintetében egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2004. évi LXXXIV. törvény ültetett át. Magyarországon az irányelv értelmében az OTP-csoport minősül konglomerátumnak, és esetében a Felügyelet jár el koordinátorként a konglomerátum kiegészítő felügyelete során.

Az elektronikus pénzt kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről szóló 2000/46/EK irányelv átültetésében, amelyet az elektronikus pénzt kibocsátó szakosított hitelintézetéről szóló 2004. évi XXXV. törvény keretében léptettünk hatályba.

A pénzügyi biztosítéki megállapodásokról szóló 2002/47/EK irányelv átültetésében, ezt az egyes pénzügyi tárgyú törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2004. évi XXVII. törvény tartalmazza, mely módosítja a Ptk.-t és a csődtörvényt.

A Felügyelet ezeken túlmenően részt vett számos olyan direktíva előkészítésében, melyek átültetése még folyamatban van.

A Felügyelet tapasztalatait hasznosítva aktívan részt vesz a pénzügyi jogszabályok módosításának előkészítésében.

Új nemzetközi iránytű a bankok szabályozásában: Bázeli II.

A Felügyelet feladataiból adódó jogszabály-módosítások

A tavalyi év során a Felügyelet – sok más javaslat mellett – *módosítási javaslatot nyújtott be a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvényhez (Hpt.)*. A módosítás újrászabályozta a hitelintézetek összevont alapú felügyeletét, másrészt beépített a törvénybe egy, a hitelintézetek felszámolására vonatkozó irányelvet, harmadrészt az uniós joganyaggal való harmonizálás miatt több pontosítást, kiegészítést is tartalmazott.

A tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (Tpt.) módosítása beépítette a befektetési vállalkozásokra vonatkozó összevont alapú felügyelet szabályait, továbbá a befektetési alapokról szóló fejezet módosításával két új uniós irányelv harmonizálását, illetve kisebb, de egy-egy részterület vonatkozásában jelentős módosítás is megvalósult.

A Felügyelet 2004-ben is nagy hangsúlyt helyezett a felügyelt intézmények tőke megfelelési szabályainak megújítására irányuló folyamatoknak. A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság többéves előkészítő munkát követően, 2004 júniusában közzétette az új bázeli tőkeegyezményt (Bázeli II), amelyet az EU is át kíván venni. A hitelintézetek és befektetési vállalkozások tőkekövetelmény számítási rendszerét megújító direktíva-tervezetek (Capital Requirements Directives) júliusi, Európai Bizottság általi elfogadását követően a Felügyelet továbbra is aktívan közreműködik az ezen új szabályozási rendszer kialakításában résztvevő európai bizottságok munkájában. A Felügyelet a direktíva-tervezetek tárgyalása során képviselendő magyar álláspont kialakítását célzó pénzügyminisztériumi egyeztetéseken is aktívan részt vett, melynek során a korábbi bizottsági munkálatok során szerzett tapasztalatok jól hasznosíthatók voltak.

Az új tőke megfelelési szabályozás magyarországi bevezetéséhez kapcsolódó feladatokról a Felügyelet a Magyar Bankszövetséggel is folytatott egyeztetést, melynek eredményeként felmérés készült az új tőke megfelelési szabályok bevezetésének esetleges magyar szabályozási nehézségeiről.

2004-től kezdődően a szokásos éves kérdőíves felmérésen túlmenően a Felügyelet a legfontosabb hitelintézetek belső minősítési rendszerek kifejlesztésére vonatkozó munkálatait közvetlenül is vizsgálta, illetve 2004 végétől kezdődően ez a téma bekerült a rendszeres helyszíni ellenőrzések vizsgálati programjába is.

2004-ben két alkalommal is módosult a biztosítókról és biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény. Alapvetően a biztosításközvetítő és biztosítási szaktanácsadó tevékenységgel kapcsolatos szabályok változtak, de a törvénymódosítás során meghatározásra került az önkéntes kölcsönös biztosító és magánnyugdíjpénztárak részére történő vagyonkezelés tartalma is. A fióktelepekkel és harmadik országbeli biztosítókkal, valamint a biztosító egyesületekkel kapcsolatos szabályokat is pontosították.

A pénztárakra vonatkozó jogszabályi előírások a tagsági jogviszonyra, a kedvezményezett jelölés szabályaira, a pénztárak szervezetére, titoktartási szabályaira, vagyonkezelésére vonatkozóan módosultak. Az új szabályozás szerint a nyugdíjpénztárak mellett az egészség- és öngélelyező pénztárak tagjai is jelölhetnek kedvezményezettet. Lehetőség nyílt arra is, hogy a pénztár igazgatótanácsa ülésen kívüli döntéshozattal is rendelkezzen 2004. január 1-jétől.

A panaszok kezelése alapvetően a pénztárak feladata lett, ezért a Felügyelet a hozzá beérkezett panaszügyeket a pénztárakhoz továbbítja annak kivizsgálá-

lására. A korábbiaknál részletesebb lett a pénztárak ingatlanbefektetéseinek szabályozása, illetve a felügyeleti ellenőrzés szabályai.

A pénztártag – a várakozási idő letelte, illetve a nyugdíjkorhatár elérése után – egyéni számlakövetelésének legfeljebb 50 százalékát a Hpt. hatálya alá tartozó hitelintézettel kötött szerződésben fedezetként felajánlhatja, amennyiben rendelkezik arról, hogy a pénztár az egyéni nyugdíjszámlájára tagi lekötést vezessen fel.

Kizárólag magánnyugdíj-pénztárakat érintő változás volt a társadalombiztosítási rendszerbe való visszalépés részletesebb szabályozása a rokkanttá váló pénztártagok esetében. Megrokkant tag kérésére a pénztár köteles haladéktalanul írásban tájékoztatni a tagot a várható járadék összegéről. 2004 májusától – az EU-csatlakozással kapcsolatban – újraszabályozták a pályakezdők és az önkéntes belépők meghatározását.

A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni fellépés új magyarországi törvénye 2003. június 16-án lépett hatályba. Ehhez kapcsolódóan a Felügyelet 2004 elején elkészítette új ajánlását, amelyet a pénzügyi szektor szereplői rendelkezésére bocsátott. Az ajánlásban újdonságként szerepeltek a leggyakoribb tipológiák; átdolgozásra került a terrorizmus finanszírozásáról szóló fejezet az EU szankciós listái alapján. A Felügyelet 2004 elején aktualizálta a felügyelt pénzügyi szervezetek részére közzétett pénzmosás elleni mintaszabályzatokat is.

A FELÜGYELET VEZETÉSI ÉS IRÁNYÍTÁSI RENDSZERE

A 2004. évi XXII. számú A befektetők és a betétesek fokozott védelmével kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló törvény keretében a Felügyeletre vonatkozó törvényi előírások is megváltoztak. A törvényi előírások alapján 2004. május 18-tól az intézmény fő stratégiai irányító-döntéshozó szerve a Felügyeleti Tanács, az operatív irányítás pedig a Hivatal élén álló főigazgató feladata. Az év folyamán sor került a piaci kihívásokhoz jobban illeszkedő, hatékonyabb szervezeti struktúra kialakítására.

A Hivatal szervezeti változásának legfontosabb eleme – amelyet a pénzügyminiszter által jóváhagyott új *Szervezeti és Működési Szabályzat* is tartalmaz – a prudenciális felügyeleti blokk mellett a piac felügyeleti részleg megerősítése. Az éves jelentés korábbi fejezeteiből is kitűnik, hogy a piac transzparens működése, az operációs kockázatok nem csak az egyes intézményeken belül, hanem az intézmények között is kulcsfontosságúak. Ezt tükrözi, hogy az év második felétől a Hivatal két fő szervezete a két főigazgató-helyettes vezetésével, egyforma súllyal működik.

A prudenciális és a piacfelügyeleti tevékenység kiegyensúlyozottságával a felügyeleti munkában megerősítést nyert a megelőzésre való törekvés, a piaci folyamatokra való érzékenyebb reagálás, a piac szereplőivel a párbeszéd, az együttműködésen alapuló magatartás. Az új szemléletben fontos szerepet kapott a várható piaci fejlődésen alapuló stratégiai gondolkodás megerősítése; a döntési önállóság és felelősség növelése, aminek érdekében a korábban erősen központosított szervezeti modell decentralizáltabbá vált, a döntési kompetenciák alacsonyabb szintre kerültek.

A magyar pénzügyi szektorban külön figyelmet érdemlő jelenség, hogy a pénzügyi szolgáltatások egyre komplexebbek, egy-egy intézményen belül sokféle eltérő terméket kínálnak a fogyasztóknak. Ennek megfelelően a Felügyelet feladata a változó körülményeknek megfelelő, integrált felügyelet kialakítását

Új egyensúlyok és hangsúlyok.

Nagyobb hangsúly a belső ellenőrzésen.

célzó folyamat felgyorsítása. A mintegy négy éve elindult folyamat egyrészt azt jelenti, hogy a Felügyelet hatásköre minden szektorra (pénzpiac, biztosítási piac, tőkepiac, pénztári terület) kiterjed, másrészt azt is, hogy a Felügyelet egységes elvek és módszerek alapján végzi a tevékenységét.

Ennek értelmében a különböző intézmények, termékek egységes elvek alapján akkor felügyelhetők, ha egy közös elem – a kockázat – alapján történik az intézmények és a termékek elemzése.

Nem megkerülhető ugyanakkor, hogy a kockázatok (főleg az operációs jellegűek) egy-egy intézmény szintjén összeadódnak.

Ezek tehát intézményekhez kötődnek, és felügyelésük szintén elkerülhetetlen. Ezt a feladatot a Felügyelet szervezetében a *felügyelői rendszer* látja el azzal, hogy minden felügyelt intézménynek (pénzügyi csoportnak) kijelölt kapcsolattartója, felügyelője van.

A szolgáltatások bonyolultsága, az intézmények közötti átjárhatóság, és a szakmai tudás jobb felhasználása ugyanakkor szükségessé tette, hogy a *Hivatal szükségképpen hierarchikus felépítése mellett, a szakmai kompetenciákat jobban felhasználó, és az egységes megközelítést biztosító horizontális, szakmai bizottságokat is létrehozzon a Felügyelet.*

Ezek a bizottságok az igazgatósági, főosztályi merevséget oldva, főként funkcionális jellegűek, mint például az Európai ügyek bizottsága, a Számviteli, Vagyonkezelési, vagy a Jogi bizottságok. Külön említést érdemel a csoportszintű felügyelés biztosításra hivatott Konglomerátum bizottságok létrehozása.

Az elfogadott szervezeti rendben tehát létrejött egy olyan egyensúly, ami a Felügyelet alapvető céljának eléréséhez szükséges. Mindezt az alábbi együttműködő szervek és szervezetek egymásra utalt és egymást ellenőrző, kiegészítő rendje fejezi ki:

- Felügyeleti Tanács és Hivatal: a célok, stratégiák kitűzése és a megvalósítás ellenőrzése – a feladatok végrehajtásának szervezése és gyakorlati menedzselése;
- Prudenciális és piaci felügyelet: a felügyelt intézmények megfelelő működésének felügyelése – a működésben és a piaci feltételekben lévő anomáliák feltárása és felszámolása;
- Funkcionális felügyelet és felügyelői rendszer: a pénzügyi kockázatok keretek között tartása – a működésben rejlő kockázatok felügyelése annak érdekében, hogy azok később se válhassanak romboló pénzügyi kockázatok okozóivá;
- Hierarchikus felépítés és szervezetek közötti bizottságok: a hagyományos irányítási rend megbízható, bár kissé merev jellege – a változó piaci kihívásokra szakmai válaszokat adni képes, sokféle, a felügyeleti szervezet egyes egységeiben meglévő, szakmai tudást ötvöző, rugalmasabb rendszer.

Belső szabályozás

A nagyobb léptékű szervezeti változások mellett a napi működés hatékonyságát, átláthatóságát és ellenőrizhetőségét megerősítő módosulások is bekövetkeztek 2004-ben. Így létrejött a kontrolling egység, ami a Felügyelet költségvetésének összehasonlítható és mérhető felhasználására koncentrál, és megerősödött, szervezeti egységgé vált a belső ellenőrzés.

A Felügyeleten a 2004-es esztendőben tovább folytatódott a korábban nem szabályozott területek feltérképezése és szabályozása, illetve a már meglévő szabályozások felülvizsgálata és aktualizálása. Az egységes belső felügyeleti

szabályozás érdekében hatályba lépett a belső szabályozások tartalmi és formai kérdéseinek tisztázására, az eljárás menetének szabályozására vonatkozó új szabályozás. Emellett az év során számos új előírás született.

A Felügyeleten történt szervezeti átalakítás miatt megkezdődött a szükséges szabályozások átdolgozása. Az új Szervezeti és Működési Szabályzat hatályba lépését követően elkészült a Hivatal szervezeti egységeinek részletes feladatköréről szóló főigazgatói utasítás.

A Felügyeleti Tanács működése

Az új irányítási struktúra alapkérdése volt hogy szabályozott legyen a Felügyeleti Tanács és a Hivatal közötti együttműködés gyakorlata.

A Tanács stratégiaalkotó tevékenységének megfelelően a 2004-es évre

- a Felügyelet szervezeti rendjének előbbiek szerinti átalakítását, az új SZMSZ kialakítását;
- az Európai Unió tagsággal járó felügyeleti feltételek (bizottsági munkákban való részvétel) kialakítását;
- a piaci szereplőkkel, illetve a társszervekkel való együttműködés kialakítását;
- a hatékonyabb tartalmi jellegű Felügyelet kialakításának megkezdését
- a Felügyelet céljainak és értékeinek újrafogalmazását tekintette fő cél-nak.

Emellett – többek között – meghatározta a Felügyelet és a felügyelt intézmények közötti szakmai útmutatásokat és álláspontokat kifejező ajánlás, iránymutatás, módszertani útmutató és nyilatkozat kiadásának rendjét. Ennek megfelelően a Felügyelet az állami irányítás egyéb jogi eszközeit átlátható és kiszámítható módon, a pénzügyi szektor érdekképviselői szervezeteinek hatékony bevonásával valósítja meg.

A Tanács áttekintette a korábban szakmai szempontból is vitákat kiváltó jelentősebb ügyeket (Baumag, Brau Union, K&H Equities). A feldolgozott esettanulmányok alapján, a tanulságokat, leszűrhető következtetéseket hasznosítottuk. Így sor került olyan stratégiai típusú döntésre, hogy a Tanács adott esetben vállalja azt, hogy a határozatot bíróság előtt megtámadják, ha ezzel a fogyasztók érdekeit, vagy a piac átláthatóságát gyorsabban lehet érvényesíteni. A tapasztalatok fényében az eljárási rendben, a szabályzatokban is sor került változtatásokra.

A Tanács részletesen foglalkozott a nemzetközi, ezen belül különösen az európai uniós együttműködés tapasztalataival, az EU-tagországok társfelügyeleteivel való együttműködéssel, a határon átnyúló szolgáltatásokkal kapcsolatos felügyeleti kapcsolatok áttekintésével. Megvitatta a Felügyelet és a bankok felkészülésének állapotát a Bázeli II. tőkekövetelmény új szabályozására.

A Tanács rendszeresen megtárgyalta az egyes negyedéves pénz- és tőkepiaci folyamatait a negyedéves minősítések tükrében, és a felügyeleti gazdálkodás havi alakulását. Az év során a Tanács előírta a finanszírozási kockázatokkal arányos tartalék képzését is, amire – mint önálló bevételből gazdálkodó intézménynek – a Felügyeletnek lehetősége van.

A Tanács – a Szervezeti és Működési Szabályzat rendelkezéseivel összhangban – ügyrendjében szabályozta a Prudencia Díj adományozásának feltételeit. A Felügyeleti Tanács a díjat olyan, a Felügyelettel a döntés idő-

pontjában munkaviszonyban nem álló személyeknek adományozhatja, akik a felügyeleti vagy a szabályozási területen végzett kiemelkedő munkájukkal, vezetői példamutatásukkal a magyar pénzügyi piac fejlődését meghatározó módon elősegítették. A Felügyeleti Tanács elnöke a Prudencia Díjat a 2004. évben Pulai Miklósnak és dr. Radnóti Jánosnak adományozta.

A Hivatal elfogadott munkaterve, ellenőrzési programja szerint végezte az operatív felügyeleti tevékenységét.

A Felügyelet gazdálkodása

A 2004. évi állami költségvetésről szóló törvény a PSZÁF tárgyévi működési bevételi előirányzatát 8206 millió forintban állapította meg, míg a kölcsönök visszatérülését 65,2 millió forintban rögzítette. A Felügyelet a 2004-re vonatkozó bevételek előirányzott összegét 8271,2 millió forintról – a teljesülésekre figyelemmel – a negyedik negyedév során 8757,8 millió forintra emelte. Ebből 8684,2 milliót a működési bevételek, 7,9 milliót a felhalmozási bevételek és 101,7 millió forintot a lakáskölcsönök visszatérítése tesz ki. A bevételek tervezett nagyságát a Felügyelet 6 százalékkal teljesítette túl 2004-ben.

A Felügyelet gazdálkodásában feszültségek továbbra sem jelentkeztek. A kiadások és a bevételek a prognosztizált értékeknek megfelelően teljesültek. A 2004. év pénzforgalmi teljesítési adatait az alábbi táblázat mutatja.

Bevételek és kiadások alakulása (millió Ft)

Bevételek	2004. évi bevétel	Kiadások	2004. évi kiadás
Pénzpiac	4 817	Személyi juttatások összesen	4 408
Tőkepiac	1 485	Munkaadókat terhelő járulékok	1 322
Biztosítás	1 200	Dologi kiadások és egyéb folyó kiadások	1 667
Pénztárak	914	Pénzeszköz-átadás, egyéb támogatás	63
Bírság	154	Felújítás, felhalmozás összesen	404
Eljárási díj	74	Támogatási kölcsönök nyújtása	188
Számlázott bevételek	50	Kiegyenlítő kiadások	– 3
Lakáscélú kölcsönök törlesztőrészei	103		
Bevételek összesen	8 797	Kiadások összesen	7 689

A bevételek százalékos megoszlása az összbevételen belül a következőképpen alakult: a pénzpiac 54,7 százalék; a tőkepiac 16,9 százalék; biztosítás 13,6 százalék; pénztárak 10,4 százalék; bírság 1,8 százalék; eljárás díj 0,8 százalék; számlázott és egyéb bevételek 0,6 százalék; lakáscélú kölcsönök törlesztő

részletei 1,2 százalék. A kiadásoknál legnagyobb arányban, 69,8 százalékkal a személyi juttatások és ezek közterhei szerepelnek, a dologi kiadások 21,7 százalékot, a felújítások, pénzeszközátadás, egyéb támogatás 0,8 százalékot, a felhalmozások 5,3 százalékot, a támogatási kölcsönök 2,4 százalékot tettek ki a költségeken belül.

A szervezeti változáson túl a foglalkoztatási viszonyokban nem történt kiemelendő változás 2004-ben. A Felügyeleti Tanács és a Hivatal szétválása mellett is a Felügyelet engedélyezett létszáma 560 fő maradt. Az átlagos statisztikai létszám 530 fő volt, ezen belül a dolgozók 79 százaléka felsőfokú végzettséggel, 52 százaléka nyelvvizsgával is rendelkezik.

A belső ellenőrzés a beszámolási időszakban több vizsgálatot befejezett, egy vizsgálata pedig – a tervnek megfelelően – áthúzódik a következő évre (2005. január 31-ig). A vizsgálatok elsősorban a gazdasági területekre irányultak, és típusuk szabályszerűségi, gazdaságossági és rendszerellenőrzés volt. Elkészült az Állami Számvevőszék 2002. és 2003. évről készült – költségvetési éves beszámoló jelentéseket elmarasztaló vizsgálati jelentésére készített – Intézkedési terv végrehajtásának vizsgálata is, továbbá sor került a Hitelintézeti Felszámoló Kht. 2004. október 18-i költségvetési forrásigényének a felülvizsgálatára is. A belső ellenőrzés vizsgálatainak eredményeként a Felügyelet Számviteli politikájának és Számlatükreinek pontosítására, kiegészítésére sor kerül.

Belföldi együttműködések, konzultációk

Korszerű, tripartit konzultációs szervezet a pénzügyi stabilitás érdekében.

A pénzügyi irányítószervek közti együttműködésben kiemelkedő jelentőségű a Pénzügyminisztérium, a Magyar Nemzeti Bank és a Felügyelet között kötött háromoldalú megállapodás, melynek célja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának biztosítása és a szektor hatékony mikro- és makroprudenciális felügyeletének, ellenőrzésének, szabályozásának és monitoringjának koordinációja. E nemzetközi gyakorlatban széles körben alkalmazott megállapodás további célja, hogy segítse a három intézmény munkavégzését a pénzügyi stabilitás biztosítása érdekében. A Felügyelet – számos más megállapodás mellett – kétoldalú együttműködési megállapodást írt alá az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatallal és az Állampolgári jogok országgyűlési biztosával is.

Erősödő kapcsolatok az érdekképviselésekkel.

A Felügyelet nagy hangsúlyt helyezett arra, hogy a pénzügyi szektor érdekképviselői szervezeteivel áttekintse a szakmai kapcsolatok meglévő és fejlesztendő területeit. Ennek megfelelően a Felügyeleti Tanács a pénzügyi szektor meghatározó érdekképviselői és szakmai szervezeteivel (Magyar Bankszövetség, MABISZ, BAMOSZ, Pénztárszövetségek, BSZSZ) folytatott konzultációt.

Az érdekképviselői és szakmai szervezetekkel erősödő kapcsolatok mellett a Felügyelet számos konzultációt, tájékoztatót tartott, és eredményes konferenciákat rendezett a pénzügyi szektorban dolgozók számára.

*Aktívan részt veszünk az EU
illetékes bizottságaiban és
munkacsoportjaiban.*

*Az EU-n kívül is aktív
nemzetközi tevékenységet
folytatunk.*

³ Committee of European Banking Supervisors

⁴ Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors

⁵ Committee of European Securities Regulators

⁶ Memorandum of Understanding on High Level Principles of Co-operation between the Banking Supervisors and Central Banks of the European Union in Crisis Management Situations

⁷ Memorandum of Understanding on co-operation between Payment Systems Overseers and Banking Supervisors in Stage Three of Economic and Monetary Union

⁸ Organisation for Economic Co-operation and Development

⁹ International Association of Insurance Supervisors

Külföldi együttműködések és konzultációk

Európai uniós együttműködések

2004-ben Magyarország számára a legjelentősebb esemény az Európai Unióhoz történő csatlakozás, illetve az ahhoz kapcsolódó feladatok elvégzése volt. A Felügyelet az új feltételekre való felkészülést már jóval korábban megkezdte a különböző EU-bizottságok, munkacsoportok munkájában való részvétel keretében, illetve a határon átnyúló szolgáltatások tekintetében. A Felügyelet munkatársai a csatlakozási szerződés aláírása, 2003. április 16. óta megfigyelőként, a csatlakozás érvénybe lépése után pedig tagként vesznek részt a különböző bizottságok munkájában.

A Felügyelet tagjává vált az Európai Gazdasági Térség pénzügyi felügyeleti hatóságait tömörítő szervezeteknek, amelyek szektorálisan tagolódnak, és a Lámfalussy eljárás szerinti 3. szinten helyezkednek el. Banki területen a CEBS,³ biztosítók és pénztárak esetén a CEIOPS,⁴ értékpapír (tőkepiaci) területen pedig a CESR⁵ foglalja magába a 28 ország hatóságait. A Felügyelet munkatársai jelenleg 39 bizottság, munkacsoport munkájában vesznek részt banki, tőkepiaci, biztosítási, nyugdíjpénztári és a pénzmosás megelőzésének területén. Ennek keretében – a megszámlálhatatlan elektronikus levélváltás mellett – a bizottsági tagok 2004. év során 150 ülésen vettek részt.

Az elmúlt évben a CESR állandó bizottságaként működő CESRPol Joinder Agreement-jéhez csatlakozott a Felügyelet, a CEIOPS esetében pedig a biztosítócsoportokhoz tartozó biztosítóintézetek kiegészítő felügyeletéről rendelkező dokumentumhoz (Helsinki Protocol) és a biztosításfelügyeletnek együttműködéséről szóló dokumentumhoz (Siena Protocol). A számos más együttműködési megállapodás mellett a Felügyelet aláírta az Európai Központi Bank sokoldalú együttműködési megállapodásait, egyrészt a válságkezeléssel⁶, másrészt a fizetési rendszerekkel⁷ kapcsolatban.

Az Európai Unió kívüli együttműködések

OECD⁸

Az OECD számos szakértői bizottságot működtet, ezek közül felügyeleti szempontból kiemelkedő a Pénzügyi Bizottság, a Biztosítási Bizottság és a Pénztári Munkacsoport, amelyek ülésein, valamint az előkészítő munkában a Felügyelet rendszeresen és aktívan vesz részt. A 2004-es év legfontosabb projektjei a következők voltak: pénzügyi nevelés, a fogyasztók tájékoztatásának növelése; verseny a pénzügyi szektorban; vállalatirányítás a pénzügyi szektorban, korosodó népesség és ennek a nyugdíj rendszerekre gyakorolt hatása.

IAIS⁹

2004-ben a Felügyelet – tagságából adódóan – rész vett a Biztosításfelügyelet Nemzetközi Szervezetének 11. éves közgyűlésén, valamint további kilenc alkalommal az IAIS hét bizottságának és albizottságának munkájában vett részt.

2004. március 29. és április 1. között Budapesten tartotta az Executive Committee, a Technical Committee és albizottságai valamint az Emerging Markets és az Education Subcommittee negyedéves ülését. A bizottsági ülésekhez kapcsolódóan 2004. április 1–2-án a Felügyelet regionális szemináriumot szervezett a közép- és kelet-európai biztosításfelügyelet munkatársai számára, összesen 61 fő részvételével.

A Felügyelet elkészítette és decemberben az elsők között megküldte az IAIS Titkárságának a 2003-ban elfogadott új alapelveknek (Insurance Core Principle) való megfelelését vizsgáló önértékelését.

IOSCO¹⁰

Az IOSCO az értékpapír-felügyeletek nemzetközi szervezete, melynek az esetében a személyes részvétel az éves közgyűlésekre korlátozódik (2004. májusában Jordániában volt az IOSCO 29. éves közgyűlése), a nagy volumenű munkákban és a kérdőíves felmérésekben azonban minden esetben rész vesz a Felügyelet. Az IOSCO 2004-ben több olyan projektet is elindított, illetve folytatott, ami a nemzetközi együttműködés erősítését szolgálja.

IOPS¹¹

2004-ben, hosszas előkészítés után létrejött a Pénztárfelügyelők Nemzetközi Szervezete, melyhez a Felügyelet alapítóként csatlakozott. A korábban az OECD mellett, de 2004-től önállóan működő szervezetben a Felügyelet képviselője vezető pozíciót tölt be. A szervezet, létrejövetele után, legfontosabb feladatának most a közös felügyeleti szttenderdek kidolgozását tekinti.

BSCEE¹²

1996. óta Magyarországon (2004-ig a Felügyeleten belül) működik a Közép- és Kelet Európai Bankfelügyelők Csoportjának Titkársága. 2004. során a Felügyelet munkatársai részt vettek a csoport 17. konferenciáján, valamint az évente két alkalommal (a Financial Stability Institute – FSI-vel közösen) megrendezésre kerülő szemináriumon.

Integrált Pénzügyi Felügyeletek Konferenciája

2004. augusztus 23–27-én rendezték meg az Integrált Pénzügyi Felügyeletek 6. Konferenciáját Szingapúrban. A 16 ország felügyeleteit tömörítő szervezet 2004-es konferenciájának legfőbb témája a felügyelés hatékonyságának mérése, a költségérzékeny felügyelés témáinak megvitatása volt.

AML¹³ Working Group

A Felügyelet részt vett a Pénzmosás Elleni Munkacsoport munkájában, amely az EU új, 3. pénzmosás elleni direktívájának részleteit dolgozta ki, itt közreműködött a magyar álláspont kialakításában, illetve annak képviseletében. Emellett részt vett az AML Contact Committee munkájában is, amely az EU pénzmosás elleni kapcsolatait, az EU és a pénzmosás elleni nemzetközi szervezetek (FATF,¹⁴ MONEYVAL stb.) kapcsolatát ápolja, itt képviselte az EU-álláspont kialakításához szükséges magyar álláspontot. A Moneyval magyar delegációjának vezetését a 2004. év folyamán a Felügyelet látta el.

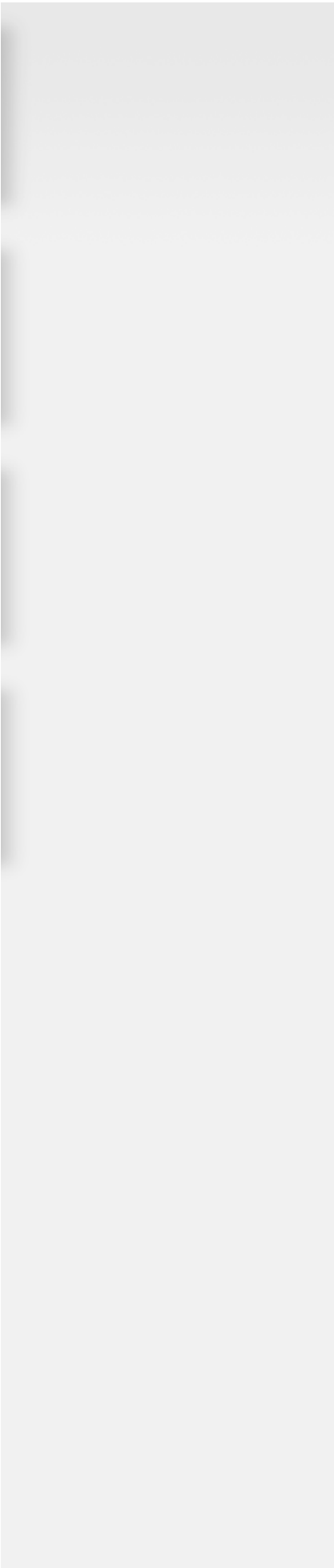
¹⁰ The International Organization of Securities Commissions

¹¹ International Organisation of Pension Supervisors

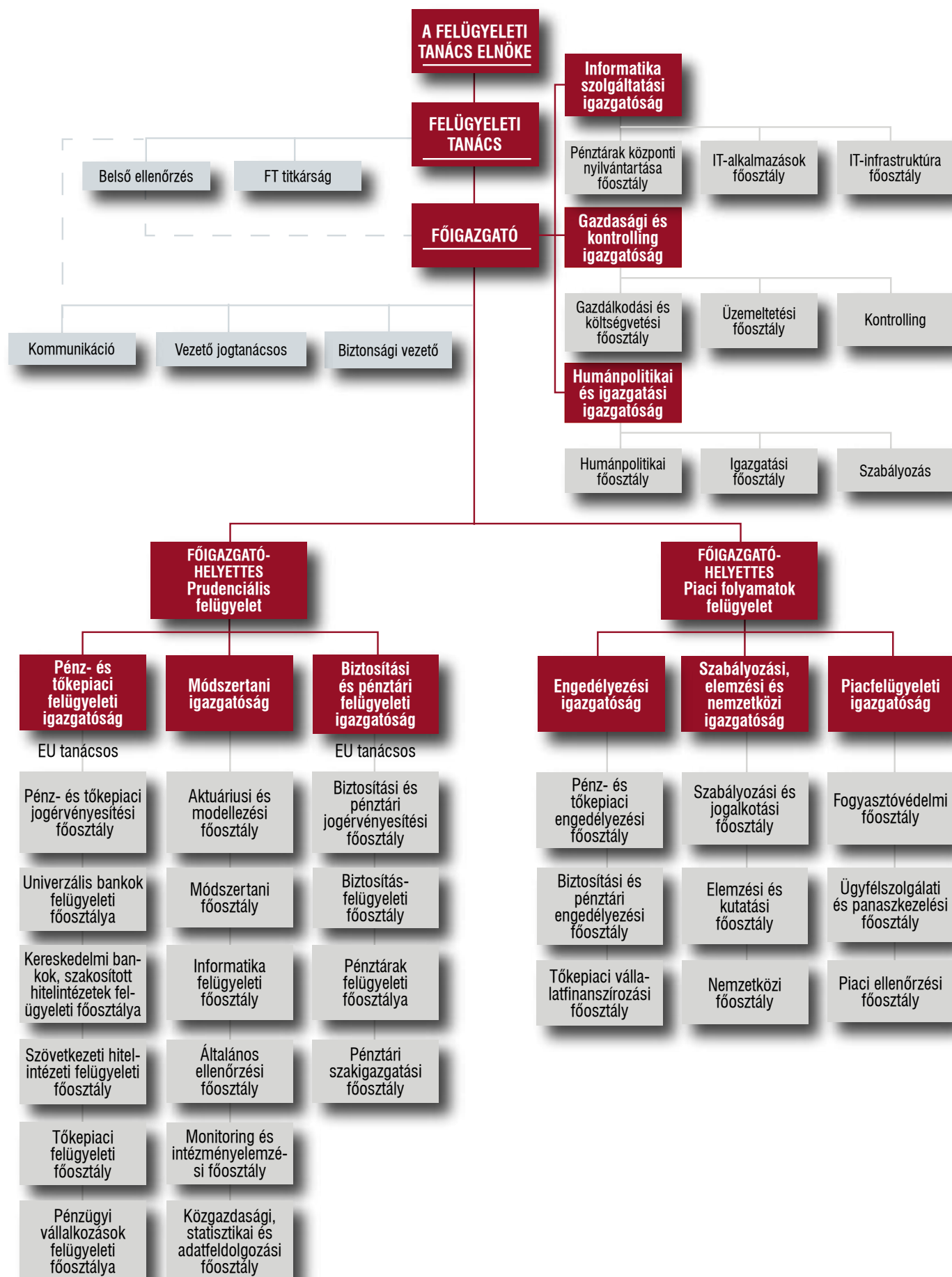
¹² Group of Banking Supervisors from Central and Eastern Europe

¹³ Anti Money Laundering

¹⁴ Financial Action Task Force

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének szervezeti felépítése

2004. évi nyitólétszám	529 (ebből vezető: 104 fő, munkatárs: 425)
2004. évi záró létszám	547 (ebből vezető: 117 fő, munkatárs: 430)
Dolgozói létszám változása	belépett: 48 fő kilépett: 30 fő
Átlagos statisztikai létszám	530
Tartós távollévő	27
Köztisztviselők	450
Munka Törvénykönyve alá tartozók	80
Alaptevékenységet ellátók aránya	62%
Nyelvvizsgával rendelkezők száma	273

Határozatok és intézkedések száma

	Pénzpiaci szektor	Tőkepiaci szektor	Biztosítá- si szektor	Pénztári szektor
Prudenciális határozat és/ vagy intézkedés összesen	175	123	126	408
Piacfelügyeleti határozat és/vagy intézkedés összesen	996	276	569	197
Egyéb határozat és/vagy intézkedés	947	30	695	605
Összesen	2118	429	1390	1210
Ezen belül bírság	14	14	33	27

Panaszok.

Az írásbeli panaszok számának alakulása szektoronként 2001-2004 folyamán

	2001	2002	2003	2004
Pénzpiac	330	1150	1352	1523
Tőkepiac	631	257	115	117
Biztosítás	1020	1216	1100	1159
Pénztárak	470	367	181	100
Összesen	2451	2990	2748	2899

TARTALOM

1. tábla.	A bankszektor eszközei	60
2. tábla.	A bankszektor mikro-, kis- és középvállalkozásoknak nyújtott bankhitelei 2004 évben, illetve hitelállomány 2004. 12. 31-én	61
3. tábla.	A bankszektor eszközeinek denominációs összetétele	62
4. tábla.	A bankszektor eszközállományának változása és megoszlása 2004. év végén	62
5. tábla.	A bankszektor forrásai	63
6. tábla.	A bankszektor forrásainak denominációs összetétele	64
7. tábla.	A bankszektor forrásállományának változása és megoszlása 2004 végén	64
8. tábla.	A bankszektor összesített portfóliója 2004. december végén ...	65
9. tábla.	A szövetkezeti hitelintézetek eszközei	66
10. tábla.	A szövetkezeti hitelintézetek forrásai	67
11. tábla.	A szövetkezeti hitelintézetek portfóliója 2004 végén	67
12. tábla.	A szövetkezeti hitelintézetek adózás előtti eredménye	68
13. tábla.	A pénzügyi vállalkozások eszközei	68
14. tábla.	A pénzügyi vállalkozások forrásai	69
15. tábla.	A pénzügyi vállalkozások adózás előtti eredménye	69
16. tábla.	A befektetési vállalkozások eszközei	70
17. tábla.	A befektetési vállalkozások forrásai	71
18. tábla.	A nyilvános befektetési alapok nettó eszközértékének alakulása	72
19. tábla.	A magánnyugdíjpénztári vagyon és taglétszám alakulása	72
20. tábla.	A magánnyugdíjpénztári működési költségek alakulása	73
21. tábla.	A magánnyugdíjpénztári portfólió alakulása	74
22. tábla.	Az önkéntes nyugdíjpénztári vagyon és taglétszám alakulása ...	74
23. tábla.	Az önkéntes nyugdíjpénztári kifizetések alakulása	75
24. tábla.	Az önkéntes nyugdíjpénztári működési költségek alakulása	76
25. tábla.	Az önkéntes nyugdíjpénztári portfólió alakulása	77
26. tábla.	Az önkéntes egészség- és önszegélyező pénztárak taglétszáma	77
27. tábla.	Az önkéntes egészségpénztárak főbb tagdíj jellegű bevételeinek alakulása	78
28. tábla.	Az önkéntes önszegélyező pénztárak főbb tagdíj jellegű bevételeinek alakulása	78
29. tábla.	Az önkéntes egészség- és önszegélyező pénztárak vagyona	79
30. tábla.	Az önkéntes egészség- és önszegélyező pénztárak szolgáltatási kiadásai	79
31. tábla.	Biztosítótársaságok szerződésállománya	80
32. tábla.	Biztosítótársaságok díjbevétele	81
33. tábla.	Biztosítótársaságok egyszeri díjbevétele	82
34. tábla.	Biztosítótársaságok kár- és szolgáltatáskifizetése	83
35. tábla.	A biztosítótársaságok szerzési, igazgatási és kárrendezési költségei	84
36. tábla.	A biztosítótársaságok összes (nemcsak a tartalékok) befektetése 2004. XII. 31-én	85

1. tábla
A bankszektor eszközei (milliárd Ft)

Megnevezés	2001. 12.	2002. 03.	2002. 06.	2002. 09.	2002. 12.	2003. 03.	2003. 06.
Pénztár és elszámolási számlák	644,049	553,280	516,349	466,339	490,730	403,991	396,695
Forgatási célú értékpapírok	487,212	484,088	488,193	455,318	458,155	623,918	694,345
Befektetési céllal vásárolt értékpapírok	1 003,595	996,293	972,416	980,440	1059,075	1197,321	1 352,685
Értékpapírok összesen	1 490,807	1 480,381	1 460,609	1 435,758	1517,230	1821,239	2 047,030
Jegybanki és bankközi betétek	1 476,374	1 221,500	1 282,128	1 105,007	1444,536	1253,974	1 186,913
Hitelek	4 904,901	5 025,725	5 268,814	5 748,763	6096,706	6507,038	7 166,098
ebből: vállalkozói hitelek	3 233,783	3 290,758	3 345,294	3 474,268	3284,244	3477,825	3 735,324
háztartások hitelei	702,279	754,895	876,947	1 052,076	1204,158	1327,432	1 549,073
Vagyoni érdekeltségek	156,207	182,273	183,013	188,778	196,816	206,658	210,277
Aktív kamatelhatárolások	109,238	95,441	95,825	108,222	114,055	109,574	121,555
Egyéb aktív elszámolások és egyéb eszközök	89,504	93,854	144,359	117,278	143,658	131,861	163,425
Saját eszközök	169,209	177,955	185,424	186,476	191,849	196,212	187,836
Eszközök összesen	9 040,289	8 830,409	9 138,445	9 356,621	10195,580	10630,547	11 479,829

1. tábla (folytatás)
A bankszektor eszközei (milliárd Ft)

Megnevezés	2003. 09.	2003. 12.	2004. 03.	2004. 06.	2004. 09.	2004. 12.
Pénztár és elszámolási számlák	503,894	452,233	659,197	609,630	729,578	724,791
Forgatási célú értékpapírok	666,888	674,271	603,906	691,639	689,029	595,510
Befektetési céllal vásárolt értékpapírok	1 442,144	1 480,764	1 499,739	1 600,059	1 558,118	1 504,890
Értékpapírok összesen	2 109,032	2 155,035	2 103,645	2 291,698	2 247,147	2 100,400
Jegybanki és bankközi betétek	998,960	1 286,817	1 101,665	1 142,285	1 173,702	1 614,397
Hitelek	7 579,309	8 124,919	8 349,728	8 815,387	9 190,528	9 483,154
ebből: vállalkozói hitelek	3 857,417	4 030,582	4 178,839	4 310,260	4 446,351	4 613,822
háztartások hitelei	1 789,195	2 000,328	2 123,958	2 273,411	2 439,829	2 597,131
Vagyoni érdekeltségek	205,886	253,942	254,969	258,530	236,886	241,072
Aktív kamatelhatárolások	136,256	170,839	185,511	203,601	216,184	235,884
Egyéb aktív elszámolások és egyéb eszközök	161,115	179,638	252,922	196,461	205,455	234,287
Saját eszközök	189,561	237,272	240,348	239,019	265,820	292,434
Eszközök összesen	11 884,013	12 860,695	13 147,985	13 756,611	14 265,300	14 926,419

2. tábla
A bankszektor mikro-, kis- és középvállalkozásoknak nyújtott bankhitelei 2004-ben,
illetve hitelállomány 2004. 12. 31-én

Megnevezés		Mikrovállalkozások		Kisvállalkozások		Középvállalkozások		Összesen	
		db	bruttó érték (millió Ft)	db	bruttó érték (millió Ft)	db	bruttó érték (millió Ft)	db	bruttó érték (millió Ft)
1.	Kisméretű vállalkozásnak nyújtott hitelek összege	71 940	474 787	40 278	358 707	25 289	834 760	137 507	1 668 254
	Tárgyévben nyújtott forintbitelek összege	66 491	257 257	37 288	245 600	21 866	523 781	125 645	1 026 638
	Tárgyévben nyújtott devizahitelek összege	5 449	217 529	2 990	113 108	3 423	310 980	11 862	641 617
1.1	Éven túli hitelek összesen	8 176	201 063	3 805	119 437	3 386	263 821	15 367	584 320
1.1.1	Éven túli forintbitelek:	5 141	93 200	2 587	56 648	2 103	120 171	9 831	270 018
	beruházási hitel	1 251	27 926	643	15 829	617	49 480	2 511	93 235
	Start hitel	56	474	54	937	7	1 105	117	2 516
	Japán és belföldi kapcsolódó hitel	6	70	12	96	13	293	31	459
	vagyontárgyak megvásárlásához nyújtott hitel	46	190	32	223	58	265	136	677
	egyéb éven túli hitel	3 782	64 539	1 846	39 563	1 408	69 029	7 036	173 131
1.1.2	Éven túli devizahitelek	3 035	107 863	1 218	62 789	1 283	143 650	5 536	314 302
1.2	Éven belüli hitelek összesen	63 764	273 724	36 473	239 270	21 903	570 939	122 140	1 083 933
1.2.1	Éven belüli forintbitelek:	61 350	164 058	34 701	188 952	19 763	403 610	115 814	756 620
	eseti hitel	1 018	17 535	819	17 595	978	55 968	2 815	91 097
	folyószámlahitel	16 561	63 059	19 876	80 094	13 733	211 423	50 170	354 576
	export-előfinanszírozási hitel	17	358	12	469	11	2 558	40	3 385
	egyéb éven belüli hitel	43 754	83 106	13 994	90 794	5 041	133 662	62 789	307 562
1.2.2	Éven belüli devizahitelek	2 414	109 666	1 772	50 319	2 140	167 330	6 326	327 315
2.	HITELÁLLOMÁNY ÖSSZESEN	..	747 323	..	456 513	..	1 021 619	..	2 225 455

3. tábla
A bankszektor eszközeinek denominációs összetétele (milliárd Ft)

Megnevezés	2002. 12.			2003. 12.			2004. 12.		
	forint	deviza	összesen	forint	deviza	összesen	forint	deviza	összesen
Pénztár és elszámolási számlák	435,936	54,794	490,730	391,12	61,12	452,23	659,17	65,62	724,79
Forgatási célú értékpapírok	441,844	16,311	458,155	652,88	21,39	674,27	563,78	31,73	595,51
Befektetési céllal vásárolt érték-papírok	881,933	177,142	1059,075	1334,17	146,59	1480,76	1431,12	73,77	1504,89
Értékpapírok összesen	1323,777	193,453	1517,230	1987,05	167,98	2155,04	1994,90	105,50	2100,40
Jegybanki és bankközi betétek	924,003	520,533	1444,536	713,10	573,72	1286,82	996,70	617,70	1614,40
Hitelek	3873,861	2222,845	6096,706	4873,43	3251,49	8124,92	5383,38	4099,78	9483,15
ebből: vállalkozói hitelek	2134,780	1149,464	3284,244	2388,65	1641,94	4030,58	2561,26	2052,57	4613,82
háztartások hitelei	1167,761	36,397	1204,158	1899,42	100,91	2000,33	2219,05	378,08	2597,13
Vagyoni érdekeltségek	173,936	22,880	196,816	199,49	54,45	253,94	179,36	61,72	241,07
Aktív kamatelhatárolások	95,433	18,622	114,055	148,31	22,53	170,84	203,81	32,08	235,88
Egyéb aktív elszámolások és egyéb eszközök	126,458	17,200	143,658	156,50	23,14	179,64	213,16	21,13	234,29
Saját eszközök	191,849	0,000	191,849	234,79	2,48	237,27	289,36	3,07	292,43
Eszközök összesen	7145,253	3050,327	10195,580	8703,78	4156,92	12860,70	9919,83	5006,59	14926,42

4. tábla
A bankszektor eszközállományának változása és megoszlása 2004. év végén

Megnevezés	Változás (%) (2004. 12. / 2003. 12.)			Megoszlás (%) 2004.12.		
	forint	deviza	összesen	forint	deviza	összesen
Pénztár és elszámolási számlák	168,5	107,4	160,3	4,4	0,4	4,9
Forgatási célú értékpapírok	86,4	148,3	88,3	3,8	0,2	4,0
Befektetési céllal vásárolt értékpapírok	107,3	50,3	101,6	9,6	0,5	10,1
Értékpapírok összesen	100,4	62,8	97,5	13,4	0,7	14,1
Jegybanki és bankközi betétek	139,8	107,7	125,5	6,7	4,1	10,8
Hitelek	110,5	126,1	116,7	36,1	27,5	63,5
ebből: vállalkozói hitelek	107,2	125,0	114,5	17,2	13,8	30,9
háztartások hitelei	116,8	374,7	129,8	14,9	2,5	17,4
Vagyoni érdekeltségek	89,9	113,3	94,9	1,2	0,4	1,6
Aktív kamatelhatárolások	137,4	142,4	138,1	1,4	0,2	1,6
Egyéb aktív elszámolások és egyéb eszközök	136,2	91,3	130,4	1,4	0,1	1,6
Saját eszközök	123,2	123,8	123,2	1,9	0,0	2,0
Eszközök összesen	114,0	120,4	116,1	66,5	33,5	100,0

5.tábla
A bankszektor forrásai (milliárd Ft)

Megnevezés	2001. 12.	2002. 03.	2002. 06.	2002. 09.	2002. 12.	2003. 03.	2003. 06.
Betétek	6 056,286	5 882,744	5 927,776	6 058,935	6 659,917	6429,985	6 724,130
ebből: vállalkozói betétek	1 715,559	1 612,644	1 778,366	1 769,491	2 046,023	1759,021	2 034,425
háztartások betétei	3 172,748	3 161,886	3 157,612	3 193,768	3 389,129	3387,281	3 469,876
Bankközi betétek	752,358	627,553	752,582	671,589	726,433	965,851	927,090
Felvett hitelek	696,693	685,318	701,866	749,389	795,510	1001,118	1 225,418
Hitelezői jogot megtestesítő érték-papírok	158,183	208,178	230,035	287,081	458,891	588,264	781,773
Passzív kamatelhátralások	54,728	60,114	65,227	77,430	68,323	74,828	92,417
Egyéb passzív elszámolások	339,550	340,628	402,762	411,081	360,018	381,255	476,529
Hátrasorolt kötelezettségek	125,808	128,343	119,646	119,821	130,833	135,6	140,256
Céltartalék	89,964	89,602	92,617	95,524	108,022	104,526	111,323
Saját tőke	766,719	807,929	845,934	885,771	887,633	949,12	1 000,893
Források összesen	9 040,289	8 830,409	9 138,445	9 356,621	10 195,580	10630,547	11 479,829

5.tábla (folytatás)
A bankszektor forrásai (milliárd Ft)

Megnevezés	2003. 09.	2003. 12.	2004. 03.	2004. 06.	2004. 09.	2004. 12.
Betétek	6 840,024	7 277,189	7 259,206	7 357,156	7 581,435	7 897,123
ebből: vállalkozói betétek	2 077,896	2 290,744	2 162,337	2 302,223	2 330,346	2 399,197
háztartások betétei	3 542,972	3 867,794	3 935,664	4 020,338	4 104,642	4 279,283
Bankközi betétek	896,694	1 240,763	1 114,880	1 099,725	1 196,393	1 458,250
Felvett hitelek	1 366,346	1 387,213	1 458,418	1 779,410	1 788,880	1 787,338
Hitelezői jogot megtestesítő érték-papírok	927,675	1 097,741	1 209,271	1 288,097	1 333,885	1 482,613
Passzív kamatelhátralások	105,806	135,257	146,654	188,703	198,614	217,559
Egyéb passzív elszámolások	431,438	337,910	518,954	505,149	566,543	456,844
Hátrasorolt kötelezettségek	138,821	175,532	168,231	185,046	177,814	175,648
Céltartalék	108,210	137,981	127,203	128,922	129,288	127,217
Saját tőke	1 068,999	1 071,109	1 145,168	1 224,403	1 292,448	1 323,827
Források összesen	11 884,013	12 860,695	13 147,985	13 756,611	14 265,300	14 926,419

6. tábla
A bankszektor forrásainak denominációs összetétele (milliárd Ft)

Megnevezés	2002. 12.			2003. 12.			2004. 12.		
	forint	deviza	összesen	forint	deviza	összesen	forint	deviza	összesen
Betétek	5082,638	1577,279	6659,917	5743,330	1533,859	7277,189	6330,566	1566,557	7897,123
ebből: vállalkozói betétek	1649,474	396,549	2046,023	1851,827	438,917	2290,744	1814,061	585,136	2399,197
háztartások betétei	2761,434	627,695	3389,129	3279,534	588,260	3867,794	3714,998	564,285	4279,283
Bankközi betétek	405,867	320,566	726,433	451,657	789,106	1240,763	691,167	767,083	1458,250
Felvett hitelek	189,015	606,495	795,510	379,514	1007,699	1387,213	469,421	1317,917	1787,338
Hitelezői jogot megtestesítő értékpapírok	422,707	36,184	458,891	1057,518	40,223	1097,741	1285,036	197,577	1482,613
Passzív kamatelhátralások	52,841	15,482	68,323	119,950	15,307	135,257	199,216	18,343	217,559
Egyéb passzív elszámolások	296,372	63,646	360,018	285,935	51,975	337,910	387,281	69,563	456,844
Hátrasorolt kötelezettségek	21,675	109,158	130,833	24,469	151,063	175,532	17,632	158,016	175,648
Céltartalék	105,527	2,495	108,022	135,437	2,544	137,981	126,302	0,915	127,217
Saját tőke	887,633	0,000	887,633	1071,109	0,000	1071,109	1323,827	0,000	1323,827
Források összesen	7464,275	2731,305	10195,580	9268,919	3591,776	12860,695	10830,448	4095,971	14926,419

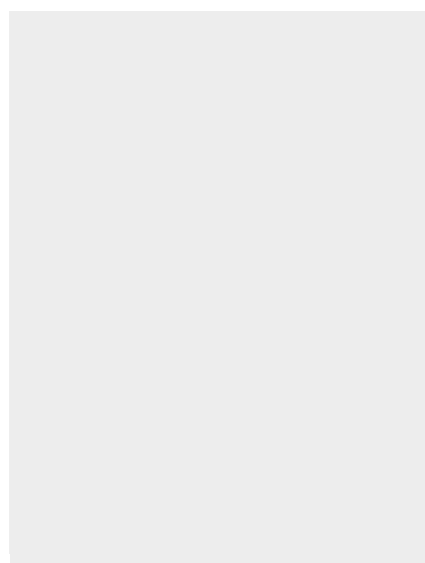
7. tábla
A bankszektor forrásállományának változása és megoszlása 2004 végén

Megnevezés	Változás (%) (2004. 12. / 2003. 12.)			Megoszlás (%) 2004. 12.		
	forint	deviza	összesen	forint	deviza	összesen
Betétek	110,2	102,1	108,5	42,4	10,5	52,9
ebből: vállalkozói betétek	98,0	133,3	104,7	12,2	3,9	16,1
háztartások betétei	113,3	95,9	110,6	24,9	3,8	28,7
Bankközi betétek	153,0	97,2	117,5	4,6	5,1	9,8
Felvett hitelek	123,7	130,8	128,8	3,1	8,8	12,0
Hitelezői jogot megtestesítő értékpapírok	121,5	491,2	135,1	8,6	1,3	9,9
Passzív kamatelhátralások	166,1	119,8	160,8	1,3	0,1	1,5
Egyéb passzív elszámolások	135,4	133,8	135,2	2,6	0,5	3,1
Hátrasorolt kötelezettségek	72,1	104,6	100,1	0,1	1,1	1,2
Céltartalék	93,3	36,0	92,2	0,8	0,0	0,9
Saját tőke	123,6	n.é.	123,6	8,9	0,0	8,9
Források összesen	116,8	114,0	116,1	72,6	27,4	100,0

8. tábla
A bankszektor összesített portfóliója 2004. december végén (milliárd Ft)

Megnevezés	Probléma- mentes	Külön figyelendő	Problémás*	Átlag alatti	Kétes	Rossz	Minősítési kötelezettség alá tartozó összesen
Mérlegtételek összesen	11009,465	536,809	340,079	158,246	74,448	107,385	11886,353
ebből: kereskedési célú értékpapírok	45,521	10,419	20,679	15,018	5,117	0,544	76,619
befektetési célú értékpapírok	626,843	18,648	3,765	1,120	1,708	0,937	649,256
hitelintézeti kihelyezések	1637,007	3,623	0,538	0,537	0,000	0,001	1641,168
vállalkozói hitelek	4140,546	337,541	182,518	85,273	40,243	57,002	4660,605
háztartások hitelei	2452,532	82,108	62,491	16,556	17,284	28,651	2597,131
külföldi kihelyezések	349,391	67,193	12,844	5,358	5,926	1,560	429,428
egyéb eszközök	379,976	15,977	56,559	34,311	3,648	18,600	452,512
ebből: vagyoni érdekeltségek	197,659	14,896	53,404	33,177	3,009	17,218	265,959
Mérlegen kívüli tételek összesen	8591,657	142,724	56,410	43,352	4,850	8,208	8790,791
Függő kötelezettségek	4164,486	142,050	53,561	43,122	4,850	5,589	4360,097
Jövőbeni kötelezettségek	4427,171	0,674	2,849	0,230	0,000	2,619	4430,694
Minősítési kötelezettség alá tartozó tételek összesen	19601,122	679,533	396,489	201,598	79,298	115,593	20677,144

* Problémás: átlag alatti, kétes és rossz együtt

9. tábla
A szövetkezeti hitelintézetek eszközei

Megnevezés	Állomány (millió Ft)			Megoszlás (%)			Index (%)	
	2003. 12. (auditált)	2004. 09.	2004. 12.	2003. 12.	2004. 09.	2004. 12.	2004. 12./ 2003. 12.	2004. 12./ 2004. 09.
Pénztár és elszámolási számlák	54 067	53 142	56 899	5,9	5,3	5,3	105,2	107,1
Forgatási célú értékpapírok	244 409	232 320	245 087	26,5	23,4	23,0	100,3	105,5
Befektetési céllal vásárolt értékpapírok	53 259	54 023	56 053	5,8	5,4	5,3	105,2	103,8
Értékpapírok összesen	297 668	285 461	301 140	32,2	28,7	28,3	101,2	105,5
ebből: állampapírok	292 958	280 163	294 141	31,7	28,2	27,6	100,4	105,0
Jegybanki és bankközi betétek	109 558	94 872	132 573	11,9	9,5	12,5	121,0	139,7
Hitelek	407 716	492 655	502 028	44,2	49,6	47,2	123,1	101,9
ebből: vállalkozói hitelek*	126 375	155 740	161 230	13,7	15,7	15,1	127,6	103,5
háztartások hitelei**	270 848	317 797	321 391	29,3	32,0	30,2	118,7	101,1
ebből: lakossági hitelek	224 313	250 980	255 609	24,3	25,3	24,0	114,0	101,8
Vagyoni érdekeltségek	2 779	6 414	7 352	0,3	0,6	0,7	264,6	114,6
Aktív kamatelhatárolások	13 579	15 095	16 949	1,5	1,5	1,6	124,8	112,3
Egyéb aktív elszámolások és egyéb eszközök	6 722	10 700	9 317	0,7	1,1	0,9	138,6	87,1
Saját eszközök	31 320	34 738	38 097	3,4	3,5	3,6	121,6	109,7
Eszközök összesen	923 410	993 959	1 064 356	100,0	100,0	100,0	115,3	107,1

* Egyéni vállalkozások nélkül

** Lakosság+egyéni vállalkozások

10. tábla
A szövetkezeti hitelintézetek forrásai

Megnevezés	Állomány (millió Ft)			Megoszlás (%)			Index (%)	
	2003. 12. (auditált)	2004. 09.	2004. 12.	2003. 12.	2004. 09.	2004. 12.	2004. 12./ 2003. 12.	2004. 12./ 2004. 09.
Betétek	828 354	875 014	952 081	89,7	88,0	89,5	114,9	108,8
ebből: vállalkozói betétek*	82 340	79 406	84 147	8,9	8,0	7,9	102,2	106,0
háztartások betétei**	721 692	767 173	837 263	78,2	77,2	78,7	116,0	109,1
ebből: lakossági betétek	695 539	741 726	810 222	75,3	74,6	76,1	116,5	109,2
Bankközi betétek	4 435	5 311	4 520	0,5	0,5	0,4	101,9	85,1
Felvett hitelek	3 638	4 800	5 374	0,4	0,5	0,5	147,7	112,0
Hitelezői jogot megtestesítő értékpapírok	6	6	6	0,0	0,0	0,0	96,8	100,2
Passzív kamatelhátralások	6 988	18 000	8 046	0,8	1,8	0,8	115,1	44,7
Egyéb passzív elszámolások	12 321	10 395	10 761	1,3	1,0	1,0	87,3	103,5
Hátrasorolt kötelezettségek	3 314	8 006	8 519	0,4	0,8	0,8	257,0	106,4
Céltartalék	3 381	3 438	3 532	0,4	0,3	0,3	104,5	102,7
Saját tőke	60 972	68 989	71 516	6,6	6,9	6,7	117,3	103,7
Források összesen	923 410	993 959	1 064 356	100,0	100,0	100,0	115,3	107,1

* Egyéni vállalkozások nélkül

** Lakosság+egyéni vállalkozások

11. tábla
A szövetkezeti hitelintézetek portfóliója 2004 végén (megoszlás, %)

Megnevezés	Probléma- mentes	Külön figye- lendő	Átlag alatti	Kétes	Rossz	Minősítési kötelezettség alá tartozó összesen
Mérlegtételek összesen	65,2	28,7	2,3	1,8	2,0	100,0
ebből: vállalkozói hitelek*	29,8	60,8	3,0	2,8	3,7	100,0
háztartások hitelei**	67,3	25,5	3,0	2,2	2,0	100,0
Mérlegen kívüli tételek összesen	66,1	32,4	0,7	0,4	0,4	100,0
Minősített tételek összesen	65,3	28,9	2,2	1,7	1,9	100,0

* Egyéni vállalkozók hitelei nélkül

** Lakossági és egyéni vállalkozói hitelek

12. tábla
A szövetkezeti hitelintézetek adózás előtti eredménye

Megnevezés	2003. év auditált	2004. év (nem auditált)	2004. év/ 2003. év
	millió forint		(%)
1. Kamateredmény	52 046	56 136	107,9
Kamatbevételek	93 788	124 938	133,2
Kamatráfordítások	41 742	68 803	164,8
2. Nem kamatjellegű eredmény	3 044	6 931	227,7
ebből: jutalék- és díjeredmény	12 298	14 176	115,3
3. Általános igazgatási költségek	45 596	51 057	112,0
4. Rendkívüli eredmény	548	53	9,6
5. Adózás előtti eredmény (1.+2.-3.+4.)	10 042	12 063	120,1
6. Adófizetés	1 797	1 928	107,3
Adózott eredmény (5-6)	8 245	10 135	122,9

13. tábla
A pénzügyi vállalkozások eszközei

Megnevezés	Állomány (millió Ft)	Megoszlás (%)			Index (%)	
	2004. 12.	2003. 12.	2004. 09.	2004. 12.	2004. 12./ 2003. 12.	2004. 12./ 2004. 09.
Pénztár és elszámolási számlák	25 224	1,5	1,3	1,5	134,7	136,0
Értékpapírok és részesedések	51 072	3,7	3,4	3,1	110,4	101,7
ebből: állampapírok	26 644	1,8	1,7	1,6	115,3	104,3
Hitelintézetekkel szembeni követelések	11 963	0,6	0,6	0,7	169,4	140,7
Ügyfelekkel szembeni követelések	1 429 195	86,1	87,5	87,3	131,6	110,4
Immateriális javak	2 409	0,2	0,1	0,1	122,0	114,6
Tárgyi eszközök	12 883	0,8	0,8	0,8	122,9	108,8
Aktív időbeli elhatárolások	51 039	3,0	3,1	3,1	135,8	111,5
Egyéb eszközök	53 437	4,2	3,2	3,3	100,6	112,4
Eszközök összesen	1 637 221	100,0	100,0	100,0	129,9	110,7

14. tábla
A pénzügyi vállalkozások forrásai

Megnevezés	Állomány (millió Ft)	Megoszlás (%)			Index (%)	
	2004. 12.	2003. 12.	2004. 09.	2004. 12.	2004. 12./ 2003. 12.	2004. 12./ 2004. 09.
Hitelintézetekkel szembeni kötelezettségek	1 363 920	82,2	83,2	83,3	131,7	110,8
Ügyfelekkel szembeni kötelezettségek	25 756	1,6	1,5	1,6	130,1	113,7
Kibocsátott értékpapírok miatt fennálló kötelezettségek	653	0,1	0,0	0,0	94,8	289,3
Egyéb kötelezettségek	70 240	5,4	3,6	4,3	102,9	132,9
Passzív időbeli elhatárolások	23 206	1,3	1,4	1,4	139,9	114,9
Céltartalékok	6 216	0,4	0,4	0,4	128,8	109,1
Hátrasorolt kötelezettségek	4 532	0,2	0,2	0,3	153,1	152,9
Saját tőke	142 700	8,9	9,7	8,7	127,7	99,6
ebből: jegyzett tőke	49 339	3,5	3,2	3,0	112,2	102,7
Források összesen	1 637 221	100,0	100,0	100,0	129,9	110,7

15. ábra
A pénzügyi vállalkozások adózás előtti eredménye

Megnevezés	Millió forint		Index (%)
	2003	2004	2004/2003
1. Kamateredmény	93 804	129 424	138,0
2. Részvények és részesedések utáni bevételek	7 849	4 079	52,0
3. Nettó díj- és jutalékeredmény	-16 594	-20 013	120,6
4. Pénzügyi műveletek nettó eredménye	15 874	17 246	108,6
5. Működési költségek	39 356	55 993	142,3
6. Értécsökkenési leírás	2 914	3 279	112,5
7. Értékvesztés és kockázati céltartalék változása	14 391	19 190	133,3
8. Egyéb üzleti tevékenység eredménye	-1 391	-9 911	712,6
9. Szokásos üzleti tevékenység eredménye (1+2+3+4-5-6-7+8)	42 882	42 363	98,8
10. Rendkívüli eredmény	-4 53	-1 932	426,6
11. Adózás előtti eredmény (9+10)	42 429	40 431	95,3
12. Adófizetés	7 985	9 052	113,4
13. Adózott eredmény (11-12)	34 444	31 379	91,1

16. tábla
A befektetési vállalkozások eszközei

Megnevezés	Állomány (Ft)				
	2003. 12.	2004. 03.	2004. 06.	2004. 09.	2004. 12.
Forgóeszközök	71 009	62 067	63 229	59 576	64 985
Pénzeszközök	15 716	20 418	18 007	20 052	21 753
Értékpapírok	25 021	15 348	16 562	18 022	20 863
Követelések	30 268	26 295	28 659	21 501	22 364
Ügyfelekkel szembeni követelések	1 802	3 119	3 976	2 241	3 884
Készletek	5	6	1	1	4
Befektetett eszközök	16 834	15 562	15 606	15 497	4 714
Befektetett pénzügyi eszközök	14 385	13 829	13 897	13 887	3 144
Immateriális javak	600	541	515	487	446
Tárgyi eszközök	1 850	1 192	1 194	1 123	1 124
Aktív időbeli elhatárolások	1 854	1 184	1 149	1 962	1 520
Eszközök összesen	89 697	78 813	79 984	77 035	71 219

16. tábla (folytatás)

Megnevezés	Megoszlás					
	2002. 12.	2003. 12.	2004. 03.	2004. 06.	2004. 09.	2004. 12.
Forgóeszközök	90,3	79,2	78,8	79,1	77,3	91,2
Pénzeszközök	10,9	17,5	25,9	22,5	26,0	30,5
Értékpapírok	50,6	27,9	19,5	20,7	23,4	29,3
Követelések	28,8	33,7	33,4	35,8	27,9	31,4
Ügyfelekkel szembeni követelések	5,2	2,0	4,0	5,0	2,9	5,5
Készletek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Befektetett eszközök	7,8	18,8	19,7	19,5	20,1	6,6
Befektetett pénzügyi eszközök	3,4	16,0	17,5	17,4	18,0	4,4
Immateriális javak	0,9	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6
Tárgyi eszközök	3,4	2,1	1,5	1,5	1,5	1,6
Aktív időbeli elhatárolások	2,0	2,1	1,5	1,4	2,5	2,1
Eszközök összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

16. tábla (folytatás)

Megnevezés	Index (%)				
	2003. 12. / 2002. 12.	2004. 03. / 2003. 12.	2004. 06. / 2004. 03.	2004. 09. / 2004. 06.	2004. 12. / 2004. 09.
Forgóeszközök	81,9	87,4	101,9	94,2	109,1
Pénzeszközök	151,7	129,9	88,2	111,4	108,5
Értékpapírok	51,1	61,3	107,9	108,8	115,8
Követelések	109,3	86,9	109,0	75,0	104,0
Ügyfelekkel szembeni követelések	36,4	173,1	127,5	56,4	173,3
Készletek	1200,4	132,2	16,0	50,8	773,3
Befektetett eszközök	228,0	92,4	100,3	99,3	30,4
Befektetett pénzügyi eszközök	440,2	96,1	100,5	99,9	22,6
Immateriális javak	70,2	90,1	95,3	94,6	91,6
Tárgyi eszközök	56,6	64,5	100,1	94,1	100,0
Aktív időbeli elhatárolások	96,2	63,9	97,1	170,7	77,5
Eszközök összesen	93,5	87,9	101,5	96,3	92,5

17. tábla
A befektetési vállalkozások forrásai

Megnevezés	Állomány (millió Ft)				
	2003. 12.	2004. 03.	2004. 06.	2004. 09.	2004. 12.
Kötelezettségek	54 059	50 054	50 523	46 523	39 557
Rövid lejáratú kötelezettségek	54 011	50 006	50 478	46 481	39 516
Hosszú lejáratú kötelezettségek	49	48	44	41	41
Hátrasorolt kötelezettségek	0	0	0	0	0
Passzív időbeli elhatárolások	862	661	656	685	638
Céltartalékok	9 039	8 732	8 696	8 797	11 587
Saját tőke	25 739	19 366	20 110	21 030	19 437
Források összesen	89 697	78 813	79 984	77 035	71 219

17. tábla (folytatás)

Megnevezés	Megoszlás					
	2002. 12.	2003. 12.	2004. 03.	2004. 06.	2004. 09.	2004. 12.
Kötelezettségek	58,4	60,3	63,5	63,2	60,4	55,5
Rövid lejáratú kötelezettségek	58,3	60,2	63,4	63,1	60,3	55,5
Hosszú lejáratú kötelezettségek	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Hátrasorolt kötelezettségek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Passzív időbeli elhatárolások	0,7	1,0	0,8	0,8	0,9	0,9
Céltartalékok	0,5	10,1	11,1	10,9	11,4	16,3
Saját tőke	40,4	28,7	24,6	25,1	27,3	27,3
Források összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

17. tábla (folytatás)

Megnevezés	Index (%)				
	2003. 12. / 2002. 12.	2004. 03. / 2003.12.	2004. 06. / 2004. 03.	2004. 09. / 2004. 06.	2004. 12. / 2004. 09.
Kötelezettségek	96,4	92,6	100,9	92,1	85,0
Rövid lejáratú kötelezettségek	96,3	92,6	100,9	92,1	85,0
Hosszú lejáratú kötelezettségek	134,7	99,0	91,8	94,1	99,3
Hátrasorolt kötelezettségek	-	-	-	-	-
Passzív időbeli elhatárolások	119,8	76,7	99,2	104,5	93,1
Céltartalékok	99,7	96,6	99,6	101,2	131,7
Saját tőke	88,8	75,2	103,8	104,6	92,4
Források összesen	93,5	87,9	101,5	96,3	92,5

18. tábla
A nyilvános befektetési alapok nettó eszközértékének alakulása

Megnevezés	Állomány (millió Ft)			Index (%)	
	2002	2003	2004	2003 / 2002 (%)	2004 / 2003 (%)
Nyilvános alapok	923 721	849 891	1 029 048	92,0	121,1
Belföldi értékpapíralapok	863 810	750 157	836 295	86,8	111,5
Kötvény alapok	635 780	535 513	474 829	84,2	88,7
Pénzpiaci alapok	187 685	164 157	299 239	87,5	182,3
Egyéb belföldi értékpapíralapok	40 345	50 487	62 228	125,1	123,3
Külföldi értékpapíralapok	40 931	57 832	102 435	141,3	177,1
Értékpapíralapok	904 741	807 989	938 730	89,3	116,2
Ingatlanalapok	18 979	41 903	90 318	220,8	215,5

19. tábla
A magánnyugdíjpénztári vagyon és taglétszám alakulása

Megnevezés	2001. I. negyedév	2001. II. negyedév	2001. III. negyedév	2001. IV. negyedév	2002. I. negyedév	2002. II. negyedév	2002. III. negyedév	2002. IV. negyedév
Vagyon, nyilvántartási értéken (milliárd forint)	195	224	243	283	310	331	354	388
Taglétszám (ezer fő)	2 208	2 217	2 241	2 253	2 242	2 237	2 239	2 214

19. tábla (folytatás)
A magánnyugdíjpénztári vagyon és taglétszám alakulása

Megnevezés	2003. I. negyedév	2003. II. negyedév	2003. III. negyedév	2003. IV. negyedév	2004. I. negyedév	2004. II. negyedév	2004. III. negyedév	2004. IV. negyedév
Vagyon, nyilvántartási értéken (milliárd forint)	431	483	518	561	611	688	739	804
Taglétszám (ezer fő)	2 214	2 228	2 268	2 304	2 328	2 346	2 377	2 402

20. tábla
A magánnyugdíjpénztári működési költségek alakulása (millió Ft)

Megnevezés	2001. I. negyedév	2001. II. negyedév	2001. III. negyedév	2001. IV. negyedév	2002. I. negyedév	2002. II. negyedév	2002. III. negyedév	2002. IV. negyedév
Működési költségek és ráfordítások összesen	1 608,4	1 732,4	1 757,3	1 666,2	1 724,3	1 833,0	1 633,6	1 950,5
Anyagjellegű ráfordítások	20,9	9,9	6,5	23,9	9,8	15,2	8,2	11,3
Pénztári alkalmazottak munkabére és közterhei	105,2	120,4	102,6	137,6	115,1	155,1	131,5	184,1
Pénztári tisztviselők tiszteletdíja és közterhei	26,6	24,4	27,3	34,1	23,5	24,6	24,3	30,6
Tagszervezéssel kapcsolatos ügynöki költségek	75,3	74,5	82,6	106,2	84,1	62,9	38,6	82,9
Adminisztrációs és nyilvántartási feladatokat ellátó szervezetnek fizetett díjak	849,8	891,0	965,8	982,0	1 066,6	1 086,4	1 003,2	1 201,7
Könyvvizsgálat díja	5,1	10,7	12,6	25,7	9,2	13,1	9,1	21,6
Aktuáriusi díj	3,2	2,9	6,8	7,0	6,8	7,1	7,0	7,8
Szaktanácsadás díja	5,7	6,9	5,2	5,2	40,6	5,0	7,8	8,9
Marketing-, hirdetés-, propaganda- és reklám-költség	3,8	4,0	7,5	15,9	18,7	5,0	60,2	13,5
Felügyeleti díj	84,6	86,7	81,5	91,8	141,6	147,7	130,7	154,4
Garancia díj	111,1	122,4	114,9	55,2	94,4	116,5	98,8	95,1
Egyéb (külön soron nem nevesített) működési költségek, ráfordítások	317,2	378,8	344,0	181,6	114,1	194,3	114,2	138,4

20. tábla (folytatás)
A magánnyugdíjpénztári működési költségek alakulása (millió Ft)

Megnevezés	2003. I. negyedév	2003. II. negyedév	2003. III. negyedév	2003. IV. negyedév	2004. I. negyedév	2004. II. negyedév	2004. III. negyedév	2004. IV. negyedév
Működési költségek és ráfordítások összesen	1 978,4	2 449,3	2 248,7	2 676,5	2 556,1	2 899,3	2 826,6	3 148,0
Anyagjellegű ráfordítások	14,2	10,9	12,0	15,0	12,8	12,3	12,5	20,7
Pénztári alkalmazottak munkabére és közterhei	143,1	173,1	162,9	256,4	193,8	258,0	211,5	310,3
Pénztári tisztviselők tiszteletdíja és közterhei	24,4	27,0	35,6	43,0	37,6	38,0	37,9	45,0
Tagszervezéssel kapcsolatos ügynöki költségek	38,1	60,1	76,0	149,2	47,8	54,2	66,8	123,5
Adminisztrációs és nyilvántartási feladatokat ellátó szervezetnek fizetett díjak	1 302,2	1 476,7	1 371,4	1 486,3	1 785,9	1 823,1	1 814,9	1 878,2
Könyvvizsgálat díja	8,8	11,2	11,5	21,9	9,6	10,1	9,1	24,3
Aktuáriusi díj	8,1	8,3	8,0	8,6	10,6	10,5	10,4	11,0
Szaktanácsadás díja	6,8	9,4	7,0	27,3	9,9	9,9	13,4	13,2
Marketing-, hirdetés-, propaganda- és reklám-költség	16,6	57,7	72,6	44,4	20,7	20,9	130,6	66,9
Felügyeleti díj	179,2	210,8	194,7	220,0	127,3	131,2	128,7	139,8
Garancia díj	110,6	167,3	138,0	157,9	139,1	202,3	192,0	209,4
Egyéb (külön soron nem nevesített) működési költségek, ráfordítások	126,4	236,6	158,9	246,3	161,2	328,9	198,8	305,6

21. tábla
A magánnyugdíjpénztári portfólió alakulása (%)

Megnevezés	2002. I. negyedév	2002. II. negyedév	2002. III. negyedév	2002. IV. negyedév	2003. I. negyedév	2003. II. negyedév	2003. III. negyedév	2003. IV. negyedév	2004. I. negyedév	2004. II. negyedév	2004. III. negyedév	2004. IV. negyedév
Bankszámla, készpénz	0,70	0,70	0,40	3,30	1,21	0,74	1,31	0,67	0,58	0,21	0,61	0,51
Bankbetét	0,30	0,20	0,40	0,70	1,00	0,64	0,59	0,37	0,50	0,95	0,47	0,32
Állampapír	75,80	75,60	74,80	68,00	70,13	68,97	69,96	69,87	69,19	71,39	72,70	73,52
Részvény	9,50	9,40	8,40	8,90	9,06	9,31	9,26	9,27	10,28	7,81	7,79	7,77
Vállalati, hitelintézet kötvény	4,80	4,80	4,70	4,20	3,78	3,63	2,93	2,97	2,25	1,73	1,71	1,50
Befektetési jegy	7,30	7,20	7,00	7,10	7,01	7,84	7,47	7,20	8,07	8,60	8,22	8,62
Egyéb	1,60	2,20	4,30	7,80	7,81	8,86	8,49	9,65	9,13	9,31	8,51	7,76

22. tábla
Az önkéntes nyugdíjpénztári vagyon és taglétszám alakulása

Megnevezés	2001. I. negyedév	2001. II. negyedév	2001. III. negyedév	2001. IV. negyedév	2002. I. negyedév	2002. II. negyedév	2002. III. negyedév	2002. IV. negyedév	2003. I. negyedév	2003. II. negyedév	2003. III. negyedév	2003. IV. negyedév	2004. I. negyedév	2004. II. negyedév	2004. III. negyedév	2004. IV. negyedév
Vagyon, nyilvántartási érté- ken (milliárd forint)	230	247	257	292	299	304	317	358	375	395	409	434	445	474	484	512
Taglétszám (ezer fő)	1 099	1 116	1 127	1 153	1 154	1 162	1 168	1 180	1 195	1 204	1 209	1 219	1 231	1 240	1 242	1 249

23. tábla
Az önkéntes nyugdíjpénztári kifizetések alakulása (ezer Ft)

Megnevezés	2001. I. negyedév	2001. II. negyedév	2001. III. negyedév	2001. IV. negyedév	2002. I. negyedév	2002. II. negyedév	2002. III. negyedév	2002. IV. negyedév
Egyösszegű kifizetés	3 316 960	2 933 323	2 429 244	2 720 435	4 812 779	3 960 827	2 900 087	3 181 378
Járadékszolgáltatás	64 715	51 110	32 028	41 618	51 543	35 391	32 697	64 494
Szolgáltatási kiadások összesen	3 381 675	2 984 432	2 461 271	2 762 053	4 864 322	3 996 218	2 932 784	3 245 872

23. tábla (folytatás)
Az önkéntes nyugdíjpénztári kifizetések alakulása (ezer Ft)

Megnevezés	2003. I. negyedév	2003. II. negyedév	2003. III. negyedév	2003. IV. negyedév	2004. I. negyedév	2004. II. negyedév	2004. III. negyedév	2004. IV. negyedév
Egyösszegű kifizetés	5 045 746	4 363 566	3 472 234	3 606 750	8 496 811	7 214 861	8 067 583	5 570 349
Járadékszolgáltatás	40 298	36 104	23 965	70 149	77 797	49 499	53 913	65 110
Szolgáltatási kiadások összesen	5 086 044	4 399 670	3 496 199	3 676 899	8 574 608	7 264 360	8 121 496	5 635 459

24. tábla
Az önkéntes nyugdíjpénztári működési költségek alakulása (millió Ft)

Megnevezés	2001. I. negyed- év	2001. II. negyed- év	2001. III. negyed- év	2001. IV. negyed- év	2002. I. negyed- év	2002. II. negyed- év	2002. III. negyed- év	2002. IV. negyed- év
Működési költségek és ráfordítások összesen	803,5	935,7	866,5	1 012,8	862,2	891,3	826,2	1 150,8
Anyagjellegű ráfordítások	19,7	14,0	10,8	21,8	18,3	24,8	9,5	23,3
Pénztári alkalmazottak munkabére és közterhei	128,6	145,1	124,2	178,4	144,5	177,3	155,0	229,8
Pénztári tisztségviselők tiszteletdíja és közterhei	51,5	60,6	60,5	60,7	51,3	54,0	54,7	66,3
Tagszervezéssel kapcsolatos ügynöki költségek	48,4	61,6	58,3	80,0	61,8	32,4	26,6	72,3
Adminisztrációs és nyilvántartási feladatokat ellátó szervezetnek fizetett díjak	305,1	320,6	302,9	367,2	286,5	316,4	288,1	384,4
Könyvvizsgálat díja	7,0	14,9	18,2	26,6	11,5	18,8	14,3	30,4
Aktuáriusi díj	4,2	4,7	11,2	15,8	11,1	13,7	12,6	13,4
Szaktanácsadás díja	13,8	17,1	9,7	15,2	28,2	10,9	13,5	15,4
Marketing-, hirdetés-, propaganda- és reklám-költség	4,9	20,5	16,9	6,9	9,8	13,6	10,7	9,5
Felügyeleti díj	42,2	49,3	49,2	67,7	65,2	70,0	75,0	104,2
Egyéb (külön soron nem nevesített) működési költségek	178,0	227,5	204,7	172,5	174,0	159,4	166,2	201,9

24. tábla (folytatás)
Az önkéntes nyugdíjpénztári működési költségek alakulása (millió Ft)

Megnevezés	2003. I. negyed- év	2003. II. negyed- év	2003. III. negyed- év	2003. IV. negyed- év	2004. I. negyed- év	2004. II. negyed- év	2004. III. negyed- év	2004. IV. negyed- év
Működési költségek és ráfordítások összesen	902,2	971,6	911,2	1 233,9	909,8	1 113,3	939,6	1 739,6
Anyagjellegű ráfordítások	29,4	15,6	18,9	16,8	28,1	21,3	6,9	18,4
Pénztári alkalmazottak munkabére és közterhei	162,3	213,8	173,4	254,3	185,6	226,9	187,2	265,6
Pénztári tisztségviselők tiszteletdíja és közterhei	52,6	62,9	62,4	71,8	58,0	67,2	60,8	64,2
Tagszervezéssel kapcsolatos ügynöki költségek	52,0	56,9	23,8	113,3	33,9	33,1	33,9	98,0
Adminisztrációs és nyilvántartási feladatokat ellátó szervezetnek fizetett díjak	308,4	329,3	325,5	385,8	325,2	359,2	346,9	361,1
Könyvvizsgálat díja	13,8	15,7	15,3	22,8	9,9	18,3	12,3	39,5
Aktuáriusi díj	13,5	13,9	12,2	12,5	14,5	14,5	14,7	15,4
Szaktanácsadás díja	8,5	11,4	10,0	19,5	13,3	16,6	15,0	16,2
Marketing-, hirdetés-, propaganda- és reklám-költség	6,5	14,0	7,9	9,2	7,7	16,9	9,9	45,5
Felügyeleti díj	76,9	83,7	83,6	111,8	40,5	46,4	50,3	36,6
Egyéb (külön soron nem nevesített) működési költségek	178,0	154,4	178,2	216,2	193,0	293,0	201,7	779,2

25. tábla
Az önkéntes nyugdíjpénztári portfólió alakulása (%)

Megnevezés	2002. I. negyedév	2002. II. negyedév	2002. III. negyedév	2002. IV. negyedév	2003. I. negyedév	2003. II. negyedév	2003. III. negyedév	2003. IV. negyedév	2004. I. negyedév	2004. II. negyedév	2004. III. negyedév	2004. IV. negyedév
Bankszámla, készpénz	1,80	1,70	0,70	3,40	0,67	0,79	1,79	1,24	0,80	0,47	0,56	1,36
Bankbetét	0,40	0,40	0,70	1,40	0,96	0,53	0,58	1,08	0,91	0,58	0,68	0,74
Állampapír	72,80	73,70	74,00	68,30	69,34	66,18	69,65	68,26	70,51	71,30	72,59	73,74
Részvény	9,50	9,30	8,50	8,50	8,57	8,02	7,80	8,71	9,29	8,97	8,56	8,20
Vállalati, hitelintézeti kötvény	7,80	7,50	6,80	6,30	6,44	6,33	5,80	5,82	3,76	3,20	3,19	2,69
Befektetési jegy	4,80	4,70	4,60	4,30	4,53	4,83	4,38	4,47	4,83	5,27	4,93	5,22
Egyéb	2,90	2,70	4,80	7,80	9,49	9,61	9,71	10,43	9,90	10,21	9,48	8,05

26. tábla
Az önkéntes egészség- és önszegélyező pénztárak taglétszáma

Megnevezés	2001. I. negyedév	2001. II. negyedév	2001. III. negyedév	2001. IV. negyedév	2002. I. negyedév	2002. II. negyedév	2002. III. negyedév	2002. IV. negyedév
Egészségpénztárak	82 305	97 431	103 988	108 483	120 295	132 388	140 184	151 200
Önszegélyező pénztárak	64 546	66 411	67 268	68 706	70 212	71 500	71 290	77 300

26. tábla (folytatás)
Az önkéntes egészség- és önszegélyező pénztárak taglétszáma

Megnevezés	2003. I. negyedév	2003. II. negyedév	2003. III. negyedév	2003. IV. negyedév	2004. I. negyedév	2004. II. negyedév	2004. III. negyedév	2004. IV. negyedév
Egészségpénztárak	170 760	183 351	198 918	219 389	270 857	299 907	322 829	357 518
Önszegélyező pénztárak	93 756	94 117	90 234	92 995	97 963	100 375	105 851	107 848

27. tábla
Az önkéntes egészségpénztárak főbb tagdíj jellegű bevételeinek alakulása (millió Ft)

Megnevezés	2001. I. negyedév	2001. II. negyedév	2001. III. negyedév	2001. IV. negyedév	2002. I. negyedév	2002. II. negyedév	2002. III. negyedév	2002. IV. negyedév
Tagok által fizetett tagdíj	121	180	226	321	209	315	347	438
Munkáltatói tagdíj-hozzájárulás	642	913	940	1205	1647	1439	2188	2064
Támogatóktól befolyt összeg	1049	121	165	131	46	117	53	89

27. tábla (folytatás)
Az önkéntes egészségpénztárak főbb tagdíj jellegű bevételeinek alakulása (millió Ft)

Megnevezés	2003. I. negyedév	2003. II. negyedév	2003. III. negyedév	2003. IV. negyedév	2004. I. negyedév	2004. II. negyedév	2004. III. negyedév	2004. IV. negyedév
Tagok által fizetett tagdíj	295	423	438	690	365	535	536	1048
Munkáltatói tagdíj-hozzájárulás	2060	2777	2656	3591	3467	4591	4712	6004
Támogatóktól befolyt összeg	41	177	53	293	256	195	117	282

28. tábla
Az önkéntes önszegélyező pénztárak főbb tagdíj jellegű bevételeinek alakulása (millió Ft)

Megnevezés	2001. I. negyedév	2001. II. negyedév	2001. III. negyedév	2001. IV. negyedév	2002. I. negyedév	2002. II. negyedév	2002. III. negyedév	2002. IV. negyedév	2003. I. negyedév	2003. II. negyedév	2003. III. negyedév	2003. IV. negyedév	2004. I. negyedév	2004. II. negyedév	2004. III. negyedév	2004. IV. negyedév
Tagok által fizetett tagdíj	27	41	64	192	152	130	84	397	135	180	185	333	333	361	286	442
Munkáltatói tagdíj-hozzájárulás	87	156	170	226	161	169	426	687	307	473	541	677	622	812	931	1154
Támogatóktól befolyt összeg	242	384	478	327	357	303	112	483	333	252	341	240	363	132	448	165

29. tábla
Az önkéntes egészség- és önszegélyező pénztárak vagyona (ezer Ft)

Megnevezés	2001. I. negyedév	2001. II. negyedév	2001. III. negyedév	2001. IV. negyedév	2002. I. negyedév	2002. II. negyedév	2002. III. negyedév	2002. IV. negyedév
Egészségpénztárak	5 174 725	5 365 249	5 706 735	6 284 956	6 862 595	7 281 031	8 061 054	9 031 510
Önszegélyező pénztárak	770 717	1 004 444	1 074 724	1 146 262	1 124 838	1 267 087	1 256 740	1 417 290

29. tábla (folytatás)
Az önkéntes egészség- és önszegélyező pénztárak vagyona (ezer Ft)

Megnevezés	2003. I. negyedév	2003. II. negyedév	2003. III. negyedév	2003. IV. negyedév	2004. I. negyedév	2004. II. negyedév	2004. III. negyedév	2004. IV. negyedév
Egészségpénztárak	9 612 293	10 624 639	11 520 046	13 002 455	13 881 591	15 497 186	17 110 012	20 314 367
Önszegélyező pénztárak	1 527 108	1 492 660	1 525 709	1 488 756	1 734 969	2 011 999	2 165 576	1 988 921

30. tábla
Az önkéntes egészség- és önszegélyező pénztárak szolgáltatási kiadásai (ezer Ft)

Megnevezés	2001. I. negyedév	2001. II. negyedév	2001. III. negyedév	2001. IV. negyedév	2002. I. negyedév	2002. II. negyedév	2002. III. negyedév	2002. IV. negyedév
Egészségpénztárak	594 984	846 608	903 485	979 319	964 455	1 333 756	1 595 850	1 623 695
Önszegélyező pénztárak	280 245	457 497	647 791	625 317	559 592	477 468	499 262	1 418 231

30. tábla (folytatás)
Az önkéntes egészség- és önszegélyező pénztárak szolgáltatási kiadásai (ezer Ft)

Megnevezés	2003. I. negyedév	2003. II. negyedév	2003. III. negyedév	2003. IV. negyedév	2004. I. negyedév	2004. II. negyedév	2004. III. negyedév	2004. IV. negyedév
Egészségpénztárak	1 698 314	2 219 775	2 402 054	2 908 060	2 972 372	3 795 128	3 696 574	4 627 971
Önszegélyező pénztárak	570 396	688 782	1 080 430	1 268 845	1 028 754	901 390	1 676 084	1 664 837

31. tábla
Biztosítótársaságok szerződésállománya (darab)

	2001	2002	2003	2004	2002 / 2001 (%)	2003 / 2002 (%)	2004 / 2003 (%)
Élet üzletág összesen	3 618 292	3 545 474	3 737 235	3 308 529	98,0	105,4	88,5
Folyamatos díjas szerződések részösszesen	2 774 838	2 935 791	3 004 832	2 621 654	105,8	102,4	87,2
Elérésre szóló életbiztosítás	66 707	61 096	58 505	54 455	91,6	95,8	93,1
Halálesetre szóló életbiztosítás	346 198	534 550	571 664	184 060	154,4	106,9	32,2
Vegyes életbiztosítás	1 961 096	1 888 732	1 787 911	1 687 849	96,3	94,7	94,4
Járadékbiztosítás	43 634	39 994	36 076	32 665	91,7	90,2	90,5
Egyéb életbiztosítások	22 065	28 397	108 345	183 212	128,7	381,5	169,1
Házasság, születés biztosítás	14 273	14 443	14 436	14 334	101,2	100,0	99,3
Befektetéshez kötött életbiztosítás	320 865	368 579	427 895	465 079	114,9	116,1	108,7
Feltőkésítési szerződéssel összefüggő ügyletek	0	0			0,0	0,0	0,0
Egyszeri díjas szerződések részösszesen	346 314	378 526	396 116	351 602	109,3	104,6	88,8
Díjmentes állomány összesen	497 140	231 157	336 287	335 273	46,5	145,5	99,7
Nem élet üzletág összesen	8 831 337	9 307 627	9 532 789	10 232 850	105,4	102,4	107,3
Baleset	1 093 167	1 133 454	1 152 198	1 548 159	103,7	101,7	134,4
Betegség	63 997	62 185	54 408	53 347	97,2	87,5	98,0
Casco összesen	599 147	675 315	732 128	787 904	112,7	108,4	107,6
Casco: Szárazföldi járművek	599 078	675 244	731 980	787 736	112,7	108,4	107,6
Casco: Sínpályához kötött járművek	0	0			0,0	0,0	0,0
Casco: Légijármű	69	43	39	35	62,3	90,7	89,7
Casco: Tengeri, tavi és folyami járművek	0	28	109	133		389,3	122,0
Szállítmány	4 955	9 313	14 993	23 255	188,0	161,0	155,1
Tűz- és elemi kockázatok	1 191 069	1 659 779	1 752 642	1 829 232	139,4	105,6	104,4
Egyéb vagyoni kockázatok	2 126 046	1 755 755	1 736 867	1 730 313	82,6	98,9	99,6
Járműfelelősség összesen	3 075 079	3 320 731	3 384 265	3 534 603	108,0	101,9	104,4
Önjáró szárazföldi járművekkel összefüggő felelősség	3 074 882	3 320 377	3 383 835	3 534 106	108,0	101,9	104,4
Járműfelelősség: kötelező	3 074 299	3 319 694	3 383 111	3 533 399	108,0	101,9	104,4
Légijárművekkel összefüggő felelősség	76	56	54	29	73,7	96,4	53,7
Tengeri, tavi és folyami járművekkel összefüggő felelősség	121	298	376	468	246,3	126,2	124,5
Általános felelősség	664 919	673 072	676 027	680 164	101,2	100,4	100,6
Hitel	265	272	334	385	102,6	122,8	115,3
Kezesség	5 930	7 223	9 857	9 815	121,8	136,5	99,6
Különböző pénzügyi veszteségek	628	705	353	367	112,3	50,1	104,0
Jogvédelem	2	880	6 657	20 849		756,5	313,2
Segítségnyújtás	2			2 218			
Temetkezési biztosítás	6 131	8 944	12 060	12 239	145,9	134,8	101,5
Módozatok összesen	12 449 629	12 853 101	13 270 024	13 541 379	103,2	103,2	102,0

32. tábla
Biztosítótársaságok díjbevétele (ezer Ft)

	2001	2002	2003	2004	2002 / 2001 (%)	2003 / 2002 (%)	2004 / 2003 (%)
Élet üzletág összesen	172 685 582	200 673 135	220 054 472	239 028 846	116,2	109,7	108,6
Elérésre szóló életbiztosítás	4 294 039	4 278 263	4 634 799	4 563 858	99,6	108,3	98,5
Halálesetre szóló életbiztosítás	3 731 341	4 803 477	6 597 734	8 313 262	128,7	137,4	126,0
Vegyes életbiztosítás	96 438 116	113 930 087	120 316 837	133 255 941	118,1	105,6	110,8
Járadékbiztosítás	2 980 608	2 593 069	2 251 438	1 893 803	87,0	86,8	84,1
Egyéb életbiztosítások	2 328 250	2 521 275	2 722 779	3 039 632	108,3	108,0	111,6
Házasság, születés biztosítás	710 609	807 389	900 654	999 782	113,6	111,6	111,0
Befektetéshez kötött életbiztosítás	62 202 620	71 739 576	82 630 231	86 962 568	115,3	115,2	105,2
Feltőkésítési szerződéssel összefüggő ügyletek	0	0	0		0,0	0,0	0,0
Nem élet üzletág összesen	242 728 928	289 067 818	330 296 282	348 369 603	119,1	114,3	105,5
Baleset	6 422 406	7 225 719	8 090 282	9 454 018	112,5	112,0	116,9
Betegség	3 692 679	4 155 434	4 655 163	4 896 262	112,5	112,0	105,2
Casco összesen	65 566 845	78 385 064	89 071 016	95 184 422	119,5	113,6	106,9
Casco: Szárazföldi járművek	64 887 952	77 228 638	87 735 624	94 210 658	119,0	113,6	107,4
Casco: Sínpályához kötött járművek	0	0			0,0	0,0	0,0
Casco: Légijármű	649 158	1 102 586	1 267 077	912 629	169,8	114,9	72,0
Casco: Tengeri, tavi és folyami járművek	29 735	53 839	68 315	61 135	181,1	126,9	89,5
Szállítmány	3 087 085	3 561 809	3 171 996	3 225 583	115,4	89,1	101,7
Tűz- és elemi kockázatok	33 143 221	49 131 421	58 513 850	63 559 136	148,2	119,1	108,6
Egyéb vagyoni kockázatok	44 055 822	46 467 103	53 160 554	42 233 826	105,5	114,4	79,4
Járműfelelősség összesen	72 129 576	82 491 025	93 879 469	106 357 250	114,4	113,8	113,3
Önjáró szárazföldi járművekkel összefüggő felelősség	70 624 685	81 443 539	93 109 042	104 955 293	115,3	114,3	112,7
Járműfelelősség: kötelező	70 140 818	81 015 629	92 683 125	104 443 278	115,5	114,4	112,7
Légijárművekkel összefüggő felelősség	1 481 997	1 028 281	754 207	1 384 911	69,4	73,3	183,6
Tengeri, tavi és folyami járművekkel összefüggő felelősség	22 894	19 205	16 220	17 046	83,9	84,5	105,1
Általános felelősség	10 942 164	12 087 956	13 489 366	15 816 376	110,5	111,6	117,3
Hitel	1 487 803	1 721 628	2 298 049	2 423 920	115,7	133,5	105,5
Kezesség	424 105	745 282	453 306	483 246	175,7	60,8	106,6
Különböző pénzügyi veszteségek	1 208 378	2 293 235	2 436 162	3 343 586	189,8	106,2	137,2
Jogvédelem	66 165	111 477	239 573	456 190	168,5	214,9	190,4
Segítségnyújtás	389 019	526 110	577 339	733 986	135,2	109,7	127,1
Temetkezési biztosítás	113 660	164 556	260 157	201 802	144,8	158,1	77,6
Módozatok összesen	415 414 510	489 740 953	550 350 754	587 398 449	117,9	112,4	106,7

33. tábla
Biztosítótársaságok egyszeri díjbevétele (ezer Ft)

	2001	2002	2003	2004	2002 / 2001 (%)	2003/2002 (%)	2004/2003 (%)
Élet üzletág összesen	31 572 559	42 262 805	42 064 592	44 477 330	133,9	99,5	105,7
Elérésre szóló életbiztosítás	125 584	98 557	134 223	24 626	78,5	136,2	18,3
Halálesetre szóló életbiztosítás	1 106 962	1 385 842	1 415 742	1 044 163	125,2	102,2	73,8
Vegyes életbiztosítás	2 488 301	12 229 138	9 710 102	16 362 051	491,5	79,4	168,5
Járadékbiztosítás	897 896	562 210	337 698	132 375	62,6	60,1	39,2
Egyéb életbiztosítások	13 254	115 749	145 186	220 233	873,3	125,4	151,7
Házasság, születés biztosítás	0	0			0,0	0,0	0,0
Befektetéshez kötött életbiztosítás	26 940 561	27 871 307	30 321 641	26 693 882	103,5	108,8	88,0
Feltőkésítési szerződéssel összefüggő ügyletek	0	0			0,0	0,0	0,0
Nem élet üzletág összesen	18 364 356	24 887 288	26 991 430	30 243 977	135,5	108,5	112,1
Baleset	2 922 333	3 048 763	3 282 125	4 264 325	104,3	107,7	129,9
Betegség	2 358 202	2 701 451	2 883 507	3 057 828	114,6	106,7	106,0
Casco összesen	768 727	1 235 443	1 391 491	1 042 581	160,7	112,6	74,9
Casco: Szárazföldi járművek	100 807	92 412	79 189	85 377	91,7	85,7	107,8
Casco: Sínpályához kötött járművek	0	0			0,0	0,0	0,0
Casco: Légijármű	638 185	1 091 281	1 256 175	908 088	171,0	115,1	72,3
Casco: Tengeri, tavi és folyami járművek	29 735	51 749	56 127	49 116	174,0	108,5	87,5
Szállítmány	1 008 066	1 138 148	1 188 376	1 228 649	112,9	104,4	103,4
Tűz- és elemi kockázatok	1 982 612	6 139 529	7 376 780	7 295 769	309,7	120,2	98,9
Egyéb vagyoni kockázatok	2 543 308	3 792 888	4 365 940	4 470 815	149,1	115,1	102,4
Járműfelelősség összesen	2 641 270	2 144 662	1 506 414	1 861 873	81,2	70,2	123,6
Önjáró szárazföldi járművekkel összefüggő felelősség	1 137 307	1 098 646	741 334	464 649	96,6	67,5	62,7
Járműfelelősség: kötelező	985 974	1 031 288	702 543	424 001	104,6	68,1	60,4
Légijárművekkel összefüggő felelősség	1 481 997	1 028 281	751 017	1 382 839	69,4	73,0	184,1
Tengeri, tavi és folyami járművekkel összefüggő felelősség	21 966	17 735	14 063	14 385	80,7	79,3	102,3
Általános felelősség	2 818 282	2 048 903	2 762 361	3 393 683	72,7	134,8	122,9
Hitel	22 454	20 325	42 963	-131	90,5	211,4	-0,3
Kezesség	390 601	419 946	262 085	461 392	107,5	62,4	176,0
Különböző pénzügyi veszteségek	517 675	1 650 459	1 332 796	2 532 251	318,8	80,8	190,0
Jogvédelem	21 356	30 372	27 957	26 943	142,2	92,0	96,4
Segítségnyújtás	363 526	512 519	562 879	607 999	141,0	109,8	108,0
Temetkezési biztosítás	5 944	3 882	5 756		65,3	148,3	0,0
Módozatok összesen	49 936 915	67 150 093	69 056 022	74 721 307	134,5	102,8	108,2

34. tábla
Biztosítótársaságok kár- és szolgáltatáskifizetése (ezer Ft)

	2001	2002	2003	2004	2002 / 2001 (%)	2003/ 2002 (%)	2004/2003 (%)
Élet üzletág összesen	64 142 317	69 362 622	83 963 983	117 345 480	108,1	121,1	139,8
Elérésre szóló életbiztosítás	983 343	1 254 090	1 573 337	2 064 188	127,5	125,5	131,2
Halálesetre szóló életbiztosítás	937 131	760 125	948 650	1 407 341	81,1	124,8	148,4
Vegyes életbiztosítás	29 418 429	35 996 712	48 425 014	71 806 226	122,4	134,5	148,3
Járadékbiztosítás	3 271 017	1 416 732	1 440 275	1 499 680	43,3	101,7	104,1
Egyéb életbiztosítások	998 462	832 766	782 974	1 074 164	83,4	94,0	137,2
Házasság, születés biztosítás	73 307	3 288	62 478	103 114	4,5	1900,2	165,0
Befektetéshez kötött életbiztosítás	28 460 626	29 098 909	30 731 255	39 390 767	102,2	105,6	128,2
Feltőkésítési szerződéssel összefüggő ügyletek	0	0			0,0	0,0	0,0
Nem élet üzletág összesen	125 859 446	140 842 917	160 263 199	162 619 257	111,9	113,8	101,5
Baleset	1 356 510	1 439 937	1 581 084	1 835 738	106,2	109,8	116,1
Betegség	1 095 842	905 340	1 260 414	1 338 040	82,6	139,2	106,2
Casco összesen	36 016 352	41 239 020	43 183 746	48 318 264	114,5	104,7	111,9
Casco: Szárazföldi járművek	35 812 381	41 081 524	43 032 036	48 157 879	114,7	104,7	111,9
Casco: Sínpályához kötött járművek	0	0		0	0,0	0,0	0,0
Casco: Légijármű	163 569	145 592	117 957	97 004	89,0	81,0	82,2
Casco: Tengeri, tavi és folyami járművek	40 401	11 904	33 753	63 381	29,5	283,5	187,8
Szállítmány	868 132	743 996	1 067 050	1 064 823	85,7	143,4	99,8
Tűz- és elemi kockázatok	11 371 464	14 851 582	23 425 702	19 518 848	130,6	157,7	83,3
Egyéb vagyoni kockázatok	21 895 050	20 277 971	25 369 185	16 202 035	92,6	125,1	63,9
Járműfelelősség összesen	50 053 070	56 281 421	59 344 920	68 398 966	112,4	105,4	115,3
Önjáró szárazföldi járművekkel összefüggő felelősség	50 022 733	56 184 426	59 271 761	68 367 097	112,3	105,5	115,3
Járműfelelősség: kötelező	49 618 002	55 897 699	59 008 363	68 138 516	112,7	105,6	115,5
Légijárművekkel összefüggő felelősség	22 982	86 109	68 109	27 686	374,7	79,1	40,6
Tengeri, tavi és folyami járművekkel összefüggő felelősség	7 354	10 885	5 050	4 183	148,0	46,4	82,8
Általános felelősség	2 653 820	2 668 192	3 141 502	3 691 494	100,5	117,7	117,5
Hitel	280 831	1 513 576	1 157 766	1 096 410	539,0	76,5	94,7
Kezesség	32 230	155 458	169 137	124 271	482,3	108,8	73,5
Különböző pénzügyi veszteségek	126 205	668 751	436 038	896 055	529,9	65,2	205,5
Jogvédelem	16 485	10 937	18 008	31 597	66,3	164,7	175,5
Segítségnyújtás	48 999	28 882	23 174	40 892	58,9	80,2	176,5
Temetkezési biztosítás	44 457	57 854	85 473	61 824	130,1	147,7	72,3
Módozatok összesen	190 001 763	210 205 539	244 227 182	279 964 737	110,6	116,2	114,6

35. tábla
A biztosítótársaságok szerzési, igazgatási és kárrendezési költségei (ezer Ft)

Megnevezés	Jutalék jellegű szerzési költség	Egyéb jellegű szerzési költség	Összes szerzési költség	Igazgatási költség	Kárrendezési költség	Szerzési, igazgatási és kárrendezési költség összesen
2000						
Biztosítótársaságok összesen	48 841 296	18 068 284	66 909 581	44 787 925	9 572 618	121 270 125
Élet üzletág összesen	22 766 931	7 930 060	30 696 990	16 728 804	1 276 248	48 702 044
Nem élet üzletág összesen	26 074 367	10 138 224	36 212 591	28 059 120	8 296 370	72 568 081
2001						
Biztosítótársaságok összesen	52 106 152	20 840 647	72 946 802	47 265 611	11 071 113	131 283 524
Élet üzletág összesen	23 969 443	8 890 308	32 859 752	18 718 084	1 110 911	52 688 746
Nem élet üzletág összesen	28 136 709	11 950 340	40 087 051	28 547 527	9 960 202	78 594 779
2002						
Biztosítótársaságok összesen	60 436 064	22 369 001	82 805 065	51 891 637	11 386 438	146 083 139
Élet üzletág összesen	24 874 468	9 125 658	34 000 127	20 061 064	997 150	55 058 339
Nem élet üzletág összesen	35 561 595	13 243 343	48 804 938	31 830 573	10 389 288	91 024 800
2003						
Biztosítótársaságok összesen	68 419 959	23 547 033	91 966 992	57 637 438	12 892 339	162 496 769
Élet üzletág összesen	27 648 388	9 119 896	36 768 284	21 216 397	944 244	58 928 925
Nem élet üzletág összesen	40 771 571	14 427 137	55 198 708	36 421 041	11 948 095	103 567 844
2004						
Biztosítótársaságok összesen	72 319 432	25 103 287	97 422 719	61 382 013	14 127 674	172 932 406
Élet üzletág összesen	28 522 882	8 869 919	37 392 801	21 320 610	987 935	59 701 346
Nem élet üzletág összesen	43 796 550	16 233 368	60 029 918	40 061 403	13 139 739	113 231 060

36. tábla
A biztosítótársaságok összes (nemcsak a tartalékok) befektetése 2004. XII. 31-én (ezer Ft)

Biztosítási szektor	Biztosítótársaságok	Biztosító egyesületek
Befektetések összesen	1 213 030 156	34 125 878
Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok	1 051 030 574	29 982 072
Állam által garantált, vagy egyéb biztosítékkal fedezett hitelviszonyt megtestesítő eszközök	980 659 806	28 809 346
Állam által garantált hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok	979 858 768	28 797 722
Magyar állampapírok	978 423 688	28 746 063
Vállalati kötvények	16 696 575	184 236
Jelzálog levelek	53 426 286	988 490
Kölcsönök	2 582 631	28 100
Biztosítékkal fedezett kölcsönök	1 706 397	25 600
Jelzáloggal fedezett kölcsönök	386 011	25 600
Biztosítékkal nem fedezett kölcsönök	876 234	2 500
Tagállami székhelyű hitelintézetnek, biztosítónak, befektetési vállalkozásnak nyújtott kölcsönök	0	2 500
Részesedési viszonyt megtestesítő értékpapírok	99 707 489	1 864 923
Részvények	74 225 162	1 719 173
Tőzsdén jegyzett részvények	62 665 248	1 719 173
BÉT-en jegyzett részvények	54 057 750	1 719 173
Kft.-üzletrészek	25 482 327	145 750
Befektetési jegyek	52 635 525	1 067 569
Értékpapíralap által kibocsátott befektetési jegyek	47 590 650	1 067 569
Ingatlanalap által kibocsátott befektetési jegyek	5 044 875	0
Származékos ügyletekbe fektető alap által kibocsátott befektetési jegy	0	0
Ingatlanok és ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok	7 073 937	1 183 214
Ingatlanok	7 073 419	1 183 214
Ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok	518	0
Követelések összesen	32 456 309	933 532
Követelések a viszontbiztosítótól	3 666 674	105 464
Letéti követelések	329 710	0
Biztosítási ügyletekből származó követelések	20 372 399	820 902
3 hónapnál nem régebbi követelések	12 890 041	697 039
3 hónapnál régebbi követelések	7 464 890	123 863
Biztosítási kötvénykölcsönök	7 390 562	0
Adó-visszatérítések	40 003	0
Visszkereseti követelések	656 961	7 166
Egyéb eszközök	83 975 789	1 867 141
Tárgyi eszközök (ingatlanokon kívül)	6 391 384	152 714
Betétek, pénzkészletek	21 062 954	1 538 946
Hitelintézeti betétek	20 361 142	1 533 228
Pénztári készpénzállomány	701 812	5 718
Elhatárolt kamatok, bérleti díjak részösszesen	34 962 510	175 481
Elhatárolt kamatok	34 482 403	162 981
Elhatárolt bérleti díjak	480 107	12 500
Elhatárolt szerzési költségek	21 558 941	0
További eszközök	66 919 232	129 590

Nyomdai előkészítés:
cagraf, Budapest

Nyomtatás és kötészet:
Pátria Nyomda Rt.
Budapest

